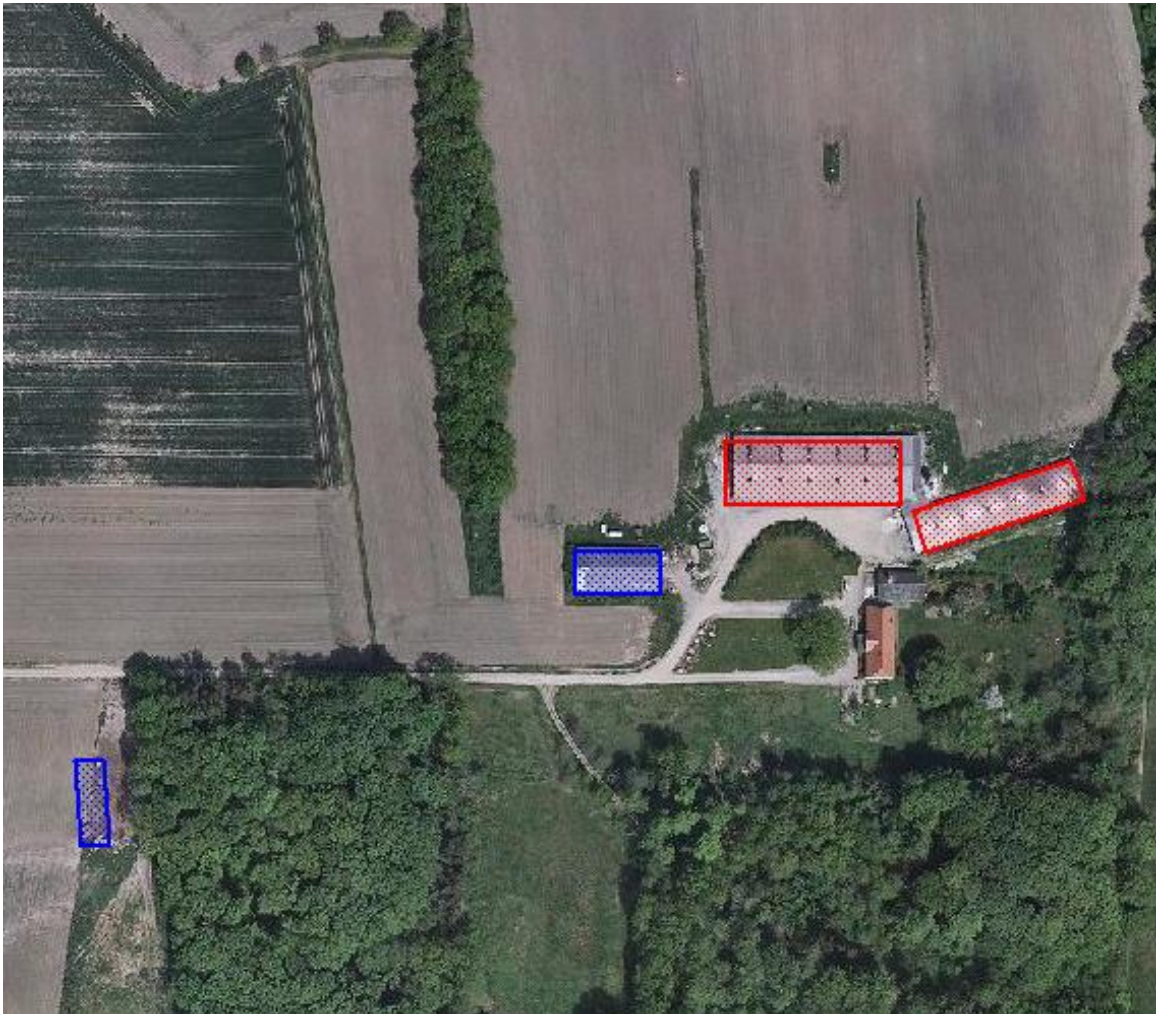

§ 12 MILJØGODKENDELSE
af ægproduktion
Fjelstrupvej 72, 6100 Haderslev

08.02.2011
Haderslev Kommune
Natur og Landbrug
Rådhuscentret 7
6500 Vojens

Registreringsblad

Titel:	§ 12 miljøgodkendelse af ægsproduktion, Fjelstrupvej 72, 6100 Haderslev
Dato for ikrafttrædelse:	08.02.2011
Bedriftens navn:	Vildfang
CVR-nr:	13216193
CHR-nr:	80072
Ejendomsnummer:	5100004445
Matr. nr.	Matr. nr. 224, 11, 140, 242 Sillerup, Fjelstrup og matr. Nr. 264, Åstrup Ejerslav, Åstrup.
Adresse:	Fjelstrupvej 72, 6100 Haderslev
Bedrifts ejer og Ansøger:	Kim Berg, Fjelstrupvej 72, 6100 Haderslev, tlf. 74566737/ 40301737, vildfang@hotmail.com
Konsulent:	Anette Johansen, LHN, Industriparken 1, 6360 Tinglev, tlf. 73642925/ 24776728, e-mail: anj@lhn.dk
Tilsynsmyndighed:	Haderslev Kommune
Rådgiver:	Orbicon Leif Hansen, Henriette Fries, KS Lotte Weesgaard
Kontrolleret af:	Bjarne Hansen

Ikke-teknisk resumé

Kim Berg har søgt Haderslev Kommune om tilladelse til udvidelse af den eksisterende fjerkræ besætning med produktion af skrabeæg, på ejendommen, Fjelstrupvej 72, 6100 Haderslev.

Ansøgningen vedrører udvidelse af produktionen fra 11.000 HPR årshøner svarende til 66,26 dyreenheder til en produktion 36.540 årshøner (konsumæg - 40.000 stipladser), svarende til 220,12 dyreenheder. Udvidelsen sker i eksisterende bygninger. Ved udvidelsen sker der ingen bygningsmæssige ændringer, dog vil der i det eksisterende maskinhus oprettes et planlager/møddingsplads til opbevaring af fastgødning, mens dybstrøelse opbevares i markstak. De eksisterende stalde ombygges fra fast gulv med dybstrøelse til voliere m. gødningsbånd, derudover vil hønsene have adgang til udeareal.

Ejendommen har et udbringningsareal på 60,95 ha (ejet). Der er ingen aftalearealer, men der afsættes husdyrgødning svarende til 155 DE til en tysk aftager (biogas).

Ammoniakkrav er opfyldt, fosforkrav og kvælstofkrav er opfyldt, beliggenheden overholder alle geneafstande med hensyn til lugt. For at overholde disse krav, vil der i fremtiden ske hyppig udmugning og foderoptimering.

Ejendommen er beliggende ca. 3.500 m nordøst for Haderslev.

På grundlag af de i sagen foreliggende oplysninger, meddeler Haderslev Kommune en § 12 godkendelse til ejendommen på en række anførte vilkår.

INDHOLDSFORTEGNELSE	
Indledning	4
Meddelelse om godkendelse	6
Klagevejledning og offentliggørelse	7
Generelle vilkår	10
Miljøteknisk vurdering	10
Drift og indretning.....	10
Årsproduktion.....	11
Vilkår for anlæg	12
Staldinventar- og drift.....	12
Ammoniakreducerende miljøteknolog i - anlæg.....	12
Fodring.....	12
Lugt.....	13
Gødnings-opbevaring.....	13
Gødningshåndtering.....	14
Transport.....	14
Spildevand m.v.....	14
Uheld og driftsforstyrrelser.....	15
Skadedyr.....	16
Støv.....	16
Lys.....	16
Oplag af olie og kemikalier.....	17
Affald.....	17
Vilkår for udspretningsarealer	18
Udbringning.....	18
Vilkår for miljøredegørelser	19
Haderslev Kommunes samlede vurdering	20
Undersøgte alternativer.....	21
Påvirkning af omgivelserne.....	21
Varetagelse af hensyn til landskab.....	22
Naboer – placering,- lugt-, støj-, flue- og lysgener m.v.....	22
BAT – bedste tilgængelige teknik.....	25
Uheld og driftsforstyrrelser.....	28
Jord.....	28
Grundvand.....	28
Overfladevand.....	29
Natur.....	36
Artsfredninger, rødlistearter og Bilag IV-arter.....	40
Miljøteknisk beskrivelse	45
Oplysninger om ansøger og ejerforhold.....	45
Oplysninger om ejendommens placering.....	46
Landskabelige hensyn.....	46
Husdyrgødning.....	48
Harmoniregler.....	48
Bedriftens indretning og drift.....	49
Foder.....	51
Ressourceforbrug.....	51
Transport.....	53
Støj/støv/lugt.....	54
Skadedyr.....	55
Affald.....	55
Farligt affald samt olie og kemikalier.....	56
Døde dyr.....	56
Spildevand.....	56
Bilag 1: Oversigtsplan over ejendom	58
Bilag 2: Stald og BAT	60
Bilag 3: Transportveje	61
Bilag 4: Oversigt over udbringningsarealer incl. nummer	62
Bilag 5: Arealer ift § 7, Internationale Naturbeskyttelsesomr.	63
Bilag 6: Nitratfølsomme indvindingsområder	64
Bilag 7: Nitratklasser	65
Bilag 8: P-klasser	66
Bilag 9: § 3 natur ved ejendommen	67
Bilag 10: § 3 ved arealer, vandløb og søer	68
Bilag 11: Værdifuldt landskab og spredningskorridorer	69
Bilag 12: Naboer og konsekvenszone	70
Bilag 13: Forudsætninger for type 2 korrektioner	71
Bilag 14 Natura 2000 område "Lillebælt" (N112)	72

Indledning

Kim Berg har ansøgt om en § 12 godkendelse jf. husdyrloven¹ af bedriften Vildfang, beliggende på adressen, Fjelstrupvej 72, 6100 Haderslev.

Der ansøges om en driftmæssig udvidelse af eksisterende fjerkræ besætning (Konsumæg) fra nuværende dyrehold svarende til 66,26 DE bestående af 11.000 HPR årshøner (13.375 stipladser) til et dyrehold svarende til 220,12 DE bestående af 36.540 årshøner (40.000 stipladser), samt etablering af møddingsplads i eksisterende maskinhus (kaldes i godkendelsen for gødningshus).

Miljøgodkendelsen udarbejdes af Haderslev Kommune med bistand fra Orbicon|Leif Hansen.

Den 21. august 2000 anmeldte ansøger en produktion på 11.000 HPR høns, svarende til 73,3 DE (gl. dyreenheder). Denne produktion er udgangspunktet for nudriften for ansøgningen på Fjelstrupvej 72, 6100 Haderslev

Den ansøgte udvidelse foretages i eksisterende bygninger. Der bygges ikke nyt i forbindelse med udvidelsen.

Læsevejledning

Godkendelsen er opbygget, så vilkår står først sammen med bemærkninger og begrundelser for vilkårene. Derefter følger Haderslev Kommunes samlede vurdering samt en miljøteknisk beskrivelse af det ansøgte projekt og endelig følger relevante bilag.

Den miljøtekniske vurdering er kommunens redegørelse for, og vurdering af, om forudsætningerne for at meddele miljøgodkendelsen er opfyldt, dvs. at godkendelsen er ledsaget af sådanne vilkår, at risikoen for forurening eller ikke-uvæsentlige gener for omgivelserne begrænses. Den miljøtekniske beskrivelse er fra den fremsendte ansøgning herunder fremsendte supplerende oplysninger.

Sagens bilag

Følgende oplysninger er indgået i behandling af sagen:

- Ansøgning skema nr. 18500 af 17-06-2010 (oprindeligt indsendt den 17-12-2008 som skema 4520) version 6 (genindsendt 9-11-2010), med bilag.
- Supplerende oplysninger af 20-08-2010 (svar på opklarende spørgsmål BAT redegørelse) og 4-11-2010 (ændring i udbringningsarealet)

Lovgrundlag

¹ Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (lbk. nr. 1486 af 4/12/2009)

Ansøgningen er behandlet i henhold til reglerne i Husdyrloven med tilhørende Bekendtgørelse², samt Skov- og Naturstyrelsens Vejledning om tilladelse og miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Derudover er der foretaget en vurdering af ansøgningen jf. reglerne i Habitatbekendtgørelsen³. Jf. denne skal kommunen, før der træffes afgørelse til et husdyrbrug, foretage en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Internationalt Naturbeskyttelsesområde væsentligt.

Ejendommen er omfattet af §12 af lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug, da udvidelsen omfatter 40.000 stipladser til æglæggende høns.

Da der er tale om anlæg til husdyrproduktion for 40.000 stipladser til æglæggende høns, skal ansøgningsmateriale i henhold til Husdyrloven § 55 offentliggøres således, at offentligheden får lejlighed til at se materialet og udtale sig herom. Bedriften er omfattet af § 12 stk. 2.

Ansøgningsmateriale er offentliggjort den 14. Juli 2010 i Budsikken. Der indkom igen bemærkninger.

Udkast til miljøgodkendelse har været i høring fra den 3. december 2010 til den 14 januar 2011 Udkastet har været fremsendt til ejer samt parter, som kommunen har udpeget på baggrund af kriteriet "enhver med væsentlig individuel interesse". Der indkom igen bemærkninger.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau, afskæringskriterier

Godkendelsen er vurderet i henhold til Husdyrlovens og Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveauer, afskæringskriterier samt i henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsen⁴, Skov- og Naturstyrelsens Vejledning om tilladelse og miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug samt Habitatbekendtgørelsen⁵.

Husdyrloven beskriver 4 beskyttelsesniveauer eller afskæringskriterier, nemlig:

1. Ammoniak
 - Det generelle ammoniakkrav
 - Det individuelle ammoniakkrav - Maksimal merbelastning af særlige naturområder (§ 7)

² Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 294 af 31/3/2009

³ Bekendtgørelse nr 408 af 01/05/2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

⁴ Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. nr. 1695 af 19/12/2006 med senere ændringer

⁵ Bekendtgørelse nr. 408 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter af 1. maj 2007.

Det generelle ammoniakkrav er opfyldt ved anvendelse af foderkorrektions samt hyppig udmugning. Det individuelle ammoniakkrav er overholdt. Ejendommen er ikke beliggende indenfor bufferzone 1 og 2..

2. Lugt

- Nabo
- Samlet bebyggelse
- Byzone/sommerhusområde.

Lugtkravene er overholdt. Nærmeste nabo (uden landbrugs pligt) er Gymosevej 15 hvor lugtgenafstanden er beregnet til 137,57 m og den faktiske afstand er beregnet til 275,17, mens afstanden til samlet bebyggelse, Sillerup er 1480,39 m og luggeneafstanden er beregnet til 290,91 m. Den nærmeste byzone, Haderslev er beliggende 3504,52 m og lugt beregninger viser en genafstand på 401,39 m.

3. Fosfor

- Natura 2000 områder overbelastet med fosfor
- Lavbund
- Lerjord

Udbringningsarealerne ligger i P-klasse 0. Der er dermed ingen restriktioner udover harmonikravet. Jf. fosforberegningerne i ansøgningsystemet er fosforkravet overholdt.

4. Nitrat

- Overfladevand (nitratklasser 1-3)
- Grundvand (nitratfølsomme indvindingsområder)

Alle arealer er beliggende i nitratklasse 1. Kravet til nitrat i forhold til overfladevand er overholdt ved nedsat dyretryk. Ingen af arealerne er beliggende i nitratfølsomme indvindingsområder.

Meddelelse om godkendelse

På grundlag af de i sagen foreliggende oplysninger meddeler Haderslev Kommune hermed godkendelse til ovennævnte bedrift på nedenstående vilkår. Det er Haderslev Kommunes samlede vurdering, at miljøgodkendelsen, med de pågældende vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget, **ikke** vil medføre en væsentlig virkning på miljøet.

Godkendelsen gælder kun for det ansøgte. Der må **ikke** ske udvidelse eller ændring i dyreholdet, herunder stalde, gødningsopbevaringsanlæg, udspretningsareal og lignende, før ændringen er anmeldt til og godkendt af tilsynsmyndigheden.

Godkendelsen omfatter udelukkende ejendommens erhvervsdel og forholdet til husdyrbrugslovgivningen. Godkendelser/tilladelser i forhold til anden lovgivning (f.eks. Byggeloven, Planloven, m.v. samt afledning af spildevand og overfladevand efter Miljøloven) skal søges separat og der skal bl.a. indhentes byggemeddelelse inden evt. byggeri må igangsættes.

Bedriften skal til enhver tid leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser – også selvom disse regler eventuelt måtte være skærpede i forhold til denne godkendelse.

Hvis den meddelte miljøgodkendelse ikke har været udnyttet, helt eller delvist, i 3 på hinanden følgende år, betragtes det som kontinuitetsbrud. Så bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år, med mindre andet fremgår af miljøgodkendelsen. Det er ikke hensigten, at fravigelser, der skyldes naturlige produktionsudsving, betragtes som kontinuitetsbrud.

Godkendelsen skal, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2019.

Klagevejledning og offentliggørelse

Afgørelsen, der alene vedrører forholdene i henhold til Husdyrloven, kan inden 4 uger efter afgørelsens annoncering, dvs. inden den 09.03.2011, påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Klageberettiget er ansøger, klageberettigede myndigheder og organisationer og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagen jf. Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 84-87. Godkendelsen er offentliggjort ved annonce i Budstikken den 09.02.2011

Godkendelsen kan påklages i overensstemmelse med reglerne i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug kapitel 7.

Eventuel klage stiles til Natur- og Miljøklagenævnet, Rentemestervej 8, 2400 København NV, men indsendes skriftligt til Haderslev Kommune, Rådhuscentret 7, 6500 Vojens eller pr. mail til teknikmiljoe@haderslev.dk, som videresender klagen med sagens akter. Haderslev Kommune skal have klagen senest den 09.03.2011 indenfor rådhusets kontortid.

En eventuel klage har ikke opsættende virkning, medmindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet, hvorfor godkendelsen på eget ansvar kan udnyttes, før klagefristen er udløbet i henhold til Husdyrlovens § 81, stk. 1. hvilket er i henhold til Husdyrlovens § 81, stk. 3.

Såfremt afgørelsen påklages, vil dette blive meddelt ansøger.

Denne afgørelse kan endvidere indbringes for domstolene, jf. Husdyrlovens § 90. En eventuel sag skal være anlagt inden 6 måneder efter annonceringen.

Med venlig hilsen

Bjarne Hansen
Miljøsagsbehandler

Udkast til afgørelse er fremsendt til kommentering inden meddelelse af godkendelsen til følgende (høring):

Ansøger og konsulent:

- Kim Allan Berg, Fjelstrupvej 72, 6100 Haderslev.
- Konsulent: Anette Johansen, LHN, Industriparken 1, 6360 Tinglev e-mail: anj@lhn.dk

Naboer (konsekvensradius: 362 m)

- Signe Elmstrøm og Steen Rasmussen, Gymosevej 15, 6100 Haderslev
- Torben Juhl Madsen og Josefine M. Maier, Gymosevej 10, 6100 Haderslev

Ejere af forpagtede arealer:

- Ingen

Ejer af aftale arealer:

- Ingen

Vandværker:

- Ørby Strand vandværk, v/ Martin Madsen, Jelshøjvej 23, 6600 Vejen.
- Vonsbæk vandværk I/S., v/ Poul Petersen, Præsteskovvej 54, 6100 Haderslev

Denne afgørelse er sendt til:

Pr post:

Ansøger:

- Landmand, Kim Allan Berg, Fjelstrupvej 72, 6100 Haderslev.

Forpagtning (ingen)

Naboer (konsekvensradius:362 m)

- Signe Elmstrøm og Steen Rasmussen, Gymosevej 15, 6100 Haderslev
- Torben Juhl Madsen og Josefine M. Maier, Gymosevej 10, 6100 Haderslev

Pr e-mail med vedhæftet fil:

- Landmands konsulent, Anette Johansen, LHN, Industriparken 1, 6360 Tinglev
e-mail: anj@lhn.dk
- Miljøministeriet, Miljøcenter Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe
e-mail: post@rib.mim.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København
e-mail: dn@dn.dk
- Det Økologiske råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N
e-mail: husdyr@ecocouncil.dk
- DOF, Vesterbrogade 140, 1620 København V.
e-mail: natur@dof.dk

Pr e-mail med link til kommunens hjemmeside

- Embedslægerne i Region Syddanmark, Sorsigvej 35, 6760 Ribe
e-mail: syd@sst.dk
- Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, 7000 Fredericia
e-mail: mail@dkfisk.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Wormstrupvej 2, 7540 Haderup
e-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk

- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd
e-mail: ae@aeraadet.dk
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, Postboks 12188, 1017 København K.
e-mail: fbr@fbr.dk
- Lokalfd. Danmarks Naturfredningsforening Haderslev, Bent Karlsson, Højgårdsvej 9, Brøndlund, 6500 Vojens
e-mail: bent.karlsson@mail.dk
- Lokalfd. Danmarks Sportsfiskerforbund, Tom Donbæk, Vestergade 25, 6510 Gram
e-mail: td@ledon.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Worsaaesgade 1, 7100 Vejle
e-mail: post@sportsfiskerforbundet.dk
- DOF Sønderjylland v/ Jørn V. Sørensen, Kongevej 64, 6100 Haderslev
e-mail: haderslev@dof.dk

Generelle vilkår

Drift og indretning

1. Godkendelsen omfatter samtlige landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Fjelstrupvej 72, 6100 Haderslev, herunder samtlige arealer inkl. udbringningsarealer, der er tilknyttet husdyrproduktionen vedrørende CHR nr. 80072 og CVR nr. 13216193
2. Miljøgodkendelsen træder i kraft den dato den meddeles. Vilkårene i denne godkendelse skal, hvis ikke andet er anført, være opfyldt fra den dato, hvor godkendelsen træder i kraft. Godkendelsen bortfalder, såfremt den ikke påbegyndt indenfor 2 år, og hvis den ikke er udnyttet indenfor 2 år efter godkendelsens meddelelse.
3. Bedriften skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for denne godkendelse, samt med de ændringer der eventuelt måtte fremgå af godkendelsens vilkår.
4. Den der er ansvarlig for driften skal underrette kommunen før landbruget foretager følgende:
 - Ejerskifte af virksomhed
 - Hel eller delvis udskiftning af driftsherre
 - Indstilling af driften for en længere periode, men dog mindre end 3 år.
5. Der skal til enhver tid forefindes et eksemplar af miljøgodkendelsen på ejendommen. Den ansvarlige for driften og de øvrige ansatte skal være bekendt med relevante vilkår.
6. Ved bedriftens ophør, skal der udføres følgende forureningsbegrænsende foranstaltninger:
 - Alle anlæg skal tømmes og rengøres for husdyrgødning, der bortskaffes efter gældende regler.
 - Restkemikalier, olieaffald, medicinaffald m.v. skal bortskaffes i henhold til affaldsregulativerne.
 - Gødningshus der ikke længere anvendes, skal rengøres.

Miljøteknisk vurdering

- Drift og indretning

Det forudsættes at bedriften indrettes og drives i overensstemmelse med det i sagen forelagte. Oversigt over indretning fremgår af bilag 1 og arealoversigt over udbringningsarealer fremgår af bilag 4.

Godkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra denne afgørelses meddelelse. Med "udnyttet" menes, at ombygningen påbegyndes, ændres i dyrekategorien eller der er indsat et dyrehold, svarende til den ansøgte produktion. Hvis projektet ikke igangsættes indenfor 2 år efter meddelelse om godkendelse, er det en naturlig følge af vilkår 2, at godkendelsen bortfalder. Hvis projektet derimod iværksættes (et dyrehold på mere end 66,26 DE, ændring af dyrekategori eller ombygning af stalde) betragtes projektet som iværksat, og vilkårene træder i kraft.

Det er Haderslev Kommunes vurdering, at de stillede vilkår ved bedriftens ophør, er tilstrækkelige i forhold til at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende miljømæssig stand herunder hensyn til varetagelse af landskabelige hensyn.

Årsproduktion

7. Bedriften tillades drevet med en årsproduktion på maksimalt :
 - 36.540 årshøner (40.000 stipladser)svarende til i alt 220,12 DE
8. Dyreholdet på ejendommen skal placeres i stalde og stipladser som angivet i bilag 2. Det maksimale tilladte antal dyr i overnævnte dyrekategorier på stald af gangen er 40.000 (stipladser) fordelt som ovenstående.
9. Der skal foreligge skriftlige aftaler for afsætning af husdyrgødning til biogasanlæg jf. vilkår nr. 69. Årsproduktionen må ikke overstige 65,12 DE før de skriftlige aftaler om afsætning foreligger.
10. Almindelige sæsonudsving samt tilpasninger pga. sanering og lignende accepteres, (maksimal afvigelse +/- 5 %) så længe både det maksimale antal DE og geneafstanden for lugt ikke forøges. .
11. Bedriften skal underrette tilsynsmyndigheden således:
 - Når besætningen er nået op på maksimal tilladelig produktion svarende til 220,12 DE,
 - Besætningens/produktionens størrelse den 08/02-13
12. I forbindelse med afholdelse af de regelmæssige tilsynseffektivitetskontrollen og opgørelser fra CHR, dækkende de sidste 3 års produktion, ligge til rådighed for tilsynsmyndigheden

- Årsproduktion

De angivne dyreenheder (DE) er opgivet i henhold til den ved godkendelsestidspunktet gældende Husdyrgødningsbekendtgørelses⁶ definitioner. Til kontrol af årsproduktion stilles vilkår om fremvisning af opgørelse fra CHR registeret ved tilsyn.

Jævnfør vilkår 2 bortfalder godkendelsen, hvis udvidelsen ikke er påbegyndt inden for 2 år fra meddelelse om godkendelse. Desuden er det en forudsætning, at der 2 år efter meddelelse om godkendelse er indsat et dyrehold svarende til det ansøgte. Såfremt der 2 år efter meddelelse om godkendelse er indsat et dyrehold på mindre end 220,12 DE, vil det være dyreholdet på det pågældende tidspunkt, som er afgørende for det fremtidige maksimale dyrehold. Der er vilkår om egenkontrol, som har til hensigt at sikre, at husdyrholdet er indsat inden udløbet af den fastsatte periode.

Der er i ansøgningen projekteret med afsætning til biogasanlæg i Tyskland, men der er ikke krav om, at afsætningsaftaler er skriftlige før de udnyttes. Der er derfor stillet vilkår om, at produktionen ikke må udvides til det maksimalt godkendte, før der foreligger egentlige skriftlige aftaler om afsætning af fast gødning til biogasanlæg, idet afsætningen er en forudsætning for udnyttelse af godkendelsen til maksimalt dyrehold. Bortfalder aftale med det pågældende biogasanlæg må dyreholdet derfor ikke udvides udover det antal DE, der kan udbringes på egne arealer, før der jf. Husdyrloven er ansøgt og modtaget accept fra kommunen om anvendelse af en anden gylleaftale eller afsætning istedet.

Det vurderes, at der med rimelighed (+/- 5%) kan reguleres i antal producerede årshøns, idet en normal skrabeægsproduktion kræver en vis fleksibilitet med hensyn til vægt. Denne fleksibilitet vil forekomme ved skift af hønerne i minimum en stald, og maksimalt i begge stalde. Denne fleksibilitet forekomme ved skift af hønerne i minimum en stald, og maksimalt i alle tre stalde. Når der normalt anvendes en produktionsperiode på 60 uger, med en tomgangsperiode på 2 uger, vil hver stald stå tom i 2/60 uger svarende til 3 % af tiden. Hvis der sker en mindre forskydning i rotationen mellem stalde, så der ikke er 20 uger mellem holdskiftene med f.eks 16 uger, 24 uger og 20 uger, vil der kunne forekomme år med fuld belægning.

Det er forudsat at produktionen kan reguleres med +/-5 %, at det samlede antal DE (gældende definition) og at geneafstanden for lugt ikke forøges, da dette kræver godkendelse. Antallet af DE beregnes efter den til enhver tid gældende definition.

⁶ Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. nr. 1695 af 19/12/2006 med ændringer

Vilkår for anlæg

Staldinventar- og drift

13. Ventilationsanlæg skal udføres således, at der ikke opstår væsentlige lugt- eller støjgener. Staldventilatorer skal renholdes og justeres jævnlige efter producentens anvisninger.
14. Bedriften skal, i forbindelse med de regelmæssige tilsyn, redegøre for hvad der er indført af renere teknologi siden sidst samt i hvilket omfang der er sket substitution af råvarer og hjælpestoffer til mindre miljøbelastende råvarer og hjælpestoffer.

Ammoniakreducerende miljøteknologi i - anlæg

15. Staldanlæggende (1.1.1 og 1.1.2.) skal være indrettet med gødningsbånd.
16. Der skal ske udmugning minimum 3 gange om ugen i stald 1.1.1 og 1.1.2.
17. Der skal føres logbog over driftstop og varighed på udmugningsanlægget.
18. Staldanlægget skal minimum rengøres mellem hvert hold høns.

Fodring

19. Der skal i fodringen af dyrene benyttes fase fodring.
20. For at forbedre foderudnyttelsen af fosfor skal der tilsættes fytase til alt foder efter vejledende værdier og mængden af fosfor i foderet skal tilsvarende sænkes efter anvisning fra foderproducenten.
21. Som dokumentation for den løbende optimering og tilpasning af foderblandingerne i besætningen, den flerfasede fodringsstrategi, skal ejendommens blanderecepter, foderdeklarerationer opbevares i en logbog.
22. Logbogen skal indeholde tydelig datomærkning, hvilket vægtinterval den pågældende blanding er anvendt til, dokumentation for fytasetilsætningen samt en påtegning af hvem der har optimeret blandingen.
23. Logbogen skal på tilsynsbesøg kunne forevises for en pe-

Ligeledes må antallet af antal stipladser ikke overskrides.

Miljøteknisk vurdering

- Staldinventar- og drift

Fjerkræstaldene 1.1.1 og 1.1.2 er udstyret med trinløs og trykstyret ventilation og afkast i tagskorstene og er fuldautomatisk reguleret.

Kravet om vedligeholdelse af ventilationen har til formål at forebygge unødige støj- og lugtgener samt sikre, at ventilationen altid er optimal.

- Ammoniakreducerende miljøteknologi

Jf. bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug af 31/3-2009 er kravet til ammoniakreduktion ved fjerkræ bibeholdt til 15 % reduktion. Ammoniak tabet fra stald og lager opfyldes ved indretning af voliere med gødningsbånd, øget udmugningshyppighed til minimum 3 dage om ugen. samt anvendelse af foderkorrektion (type 2-korrektion – se afsnit om fodring)

I staldanlægget vil der blive indført etageanlæg med gødningsbånd, hvor der sker udmugning minimum 3 gange ugentlig af den faste gødning, hvilket har en ammoniakreducerende effekt på 33 %.

For at mindske ammoniak udledningen, stiller Haderslev Kommune vilkår om, at der skal ske rengøring mellem hvert hold høns.

-Fodring

Når det gælder fjerkræproduktion mht. foderteknologier angiver BREF-dokumentet, at fasefodring og fytasetilsætning betegnes som bedste tilgængelige teknik. For at leve op til krav om BAT er der derfor sat krav til dette. Der anvendes færdigblandet foder, hvor der er tilsat fytase. Foderblandingen afhænger af hønnikernes alder og dermed benyttes fasefodring.

Ved en såkaldt type 2 korrektion beregnes kvælstofindholdet ud fra de faktiske produktionsforhold på ejendommen i forhold til foder mængde og fodersammensætning samt vægt. Ved anvendelse af type 2 korrektion dokumenteres der en mindre udskillelse af kvælstof i husdyrgødningen, hvilket igen medfører en mindre ammoniakemission. Korrektionsmetoden er beskrevet i Plantedirektoratets vejledning om gødsknings- og harmo-

riode svarende til perioden siden sidste kommunale tilsyn.

24. Type 2 korrektion for årshøns for kvælstof må højst være 0,91 beregnet ud fra formel i bilag 13.
25. Samtlige husdyr i den pågældende dyregruppe og i det pågældende staldsystem på hele ejendommen skal leve op til ovennævnte kvælstof krav. Dokumentation skal mindst dække en sammenhængende periode på 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar (jf. plantedirektoratets regler⁷) det efterfølgende år. Det kan f.eks. være effektivitetskontrol, foderkontrol, ajourførte foderplaner eller afregninger fra slagteri, eller lignende.

Lugt

26. Der skal til stadighed tilstræbes en god staldhygiejne, herunder sikres, at staldene og fordringsanlæg holdes rene.
27. Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at driften giver anledning til flere lugtgener for omboende end forventet, skal bedriften lade udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne, som godkendes af kommunen, og derefter gennemføre denne. Samtlige udgifter i forbindelse med ovennævnte afholdes af husdyrbruget.

Gødnings-opbevaring

28. Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast gødning og dybstrøelse på mindst 9 måneder til rådighed på ejendommen.
29. Gødningshuset skal være lukket og med fast og tæt bund.
30. Afløbsbrønde, tag nedløbsbrønde og lignende, skal sikres, så der ikke ved eventuelle uheld kan afledes gødningsholdigt vand til drænsystemet.
31. Dybstrøelse må placeres i markstakke når det kan kategoriseres som kompost, dvs. når det har ligget på stald eller lignende i minimum 1-2 måneder i gennemsnit samt at tørstofprocenten skal være minimum 30 % (kompost).
32. Kompoststakke må højst være placeret på samme sted i 12 måneder. Der skal derefter gå 5 år, før kompost igen må placeres på samme sted.
33. Kompoststakke må ikke placeres på arealer der er vandli-

niregler.

Disse ændringer er en forudsætning for opfyldelse af kravene til reduktion af ammoniakemissionen og der er derfor sat vilkår til niveauet for type 2 korrektionen. Ansøgningens forudsætning for aktuel fodermængde, indhold af råprotein i foderet, fremgår af bilag 13. Korrektionen af kvælstofindhold i husdyrgødning beregnes ud fra standardforudsætninger for husdyrgødningsproduktion med udgangspunkt i 2005/2006.

- Lugt

Det er tilladelsesmyndighedens vurdering at en væsentlig medvirkende faktor til begrænsning af emission, er opretholdelse af en god staldhygiejne i form af rene og tørre stalde, derfor er det stillet vilkår om renholdelse af bedriften og dens omgivelser.

Det vurderes, at godkendelsen ikke vil medføre øgede lugtgener for naboejendomme, da nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt, samlede bebyggelse og byzone ligger udenfor den beregnede geneafstand. Det vurderes derfor, at ejendommens lokaliseringsforhold er tilfredsstillende for et landbrug af denne størrelse.

Dog fastsættes der vilkår om, at såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt kommunen finder det nødvendigt, skal bedriften lade foretage undersøgelse af forskellige lugtkilder og/eller behandling af staldlugtemissionen, således at lugten uden for ejendommen formindskes.

- Gødnings- opbevaring

Håndtering af gødning foregår som dybstrøelse og fast gødning. Det er vurderet, at der er sikret tilstrækkelig opbevaringskapacitet for dybstrøelse og fastgødning, såfremt der på selve ejendommen er minimum 9 måneders opbevaringskapacitet. I gødningshuset er der opbevaringskapacitet til 3 måneder, og store dele af gødningen afhentes løbende af biogasanlægget, og evt. resterende gødning opbevares i markstak.

Dybstrøelse og fast gødning opbevares i hhv. gødningshus og markstak. Gødningen fra staldanlægget transporteres med transportør til gødningshuset eller ved at gødningsbånene ledes til en container, hvorefter ansøger fragter gødningen til gødningshuset eller markstak. Gødningshuset er indrettet, som et planlager med betonvæge. Da tørstof indholdet er 30%, vil der ikke forekomme evt. gødningsaft.

⁷ Plantedirektoratets vejledning om gødsknings- og harmoniregler 2008/09, s 21.

dende eller hvor der er fare fra afstrømning (f.eks. lavbundsarealer, eller på arealer langs med vandløb).

34. Kompoststakke må ikke placeres indenfor 300 meter fra § 3 beskyttet natur.
35. Kompoststakke må ikke placeres indenfor 300 meter fra naboer.

Alle afløbsbrønde skal sikres mod tilledning af vand fra møddingshus, gødningsbånd samt befæstede arealer, hvor der kan være spild af foder og husdyrgødning. Afhængig af terrænforhold er det nødvendigt at have fokus på alle risici.

Kravet til kompost fra fjerkræ er, at det skal have ligget gennemsnitligt 1-2 mdr., hvilket vil sige det skal have ligget i stalden 2-4 mdr. regnet fra første dag i stalden, inden det kan betragtes som kompost og må køres i markstak. Samtidig gælder, at komposten ikke må være saftgivende, samt at tørstofindholdet skal være mindst 30 %.

For at sikre mod merdeposition i § 3 beskyttede natur-områder, må kompoststakke af dybstrøelse/fast gødning ikke placeres indenfor 140 meter af disse, det er den afstand der er ansøgt om og beregnet på.

For at sikre naboer mod gener, er der sat afstandskrav til placering af kompoststakke. For at sikre mod udsivning fra kompoststakke, er der sat krav til at disse ikke må placeres på vandlidende arealer, eller hvor der er fare for afstrømning.

Gødningshåndtering

36. Håndtering af gødning skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.
37. Efter udbringning af husdyrgødning på mark, skal det sikres at der ikke er spild af husdyrgødning på veje.

- Gødningshåndtering

For at forhindre spild og forurening af jord og grundvand stilles der krav om, at al håndtering foregår under opsyn samt at håndteringen foregår på en sådan måde, at evt. gener begrænses.

I øvrigt henvises til skærpede regler for gødningshåndtering i Bekendtgørelse om ændring af Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. nr. 736 af 30/06/2008.

Transport

38. Ved transport af husdyrgødning på offentlige veje skal transportvognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted. Skulle der alligevel ske spild, skal gødningen straks opsamles.

- Transport

Bedriften ligger hensigtsmæssigt ift. til- og frakørselsforhold og transporter til og fra marker sker i mindre omfang forbi beboelser langs vejen. For at mindske gener fra transport henstilles det, at transport skal foregå indenfor normal arbejdstid. Sæsonbetonet arbejde kan dog forekomme udenfor disse tidspunkter, men skal søges begrænset.

I forhold til BAT skal alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne i øvrigt påvirkes mindst muligt.

Spildevand m.v.

- Spildevand

39. Rengøring af sprøjteudstyr samt påfyldning af sprøjtemiddel til marksprøjte må ikke foretages på ejendommen.. Indvendig skylning af marksprøjten kan dog foregå ved at skyllevandet spredes på den mark, der lige er sprøjtet.

Ansøger har oplyst at der ikke sker påfyldning og vask af sprøjteudstyr på ejendommen. Det er derfor ikke tilladt at foretage disse aktiviteter på ejendommen. Såfremt dette ønskes foretaget på ejendommen skal kommunen ansøges og der skal indsendes oplysninger om håndtering af dette spildevand.

I ansøgt drift anvendes der kun vand til vask af forrum samt til drikkevand, da staldene fremadrettet rengøres via luftrensning og gasning. Staldanlægget rengøres ved højtryksluft og desinfektion (gasses med glutar aldehyd) og det udføres af sydthy staldrens, dvs. at der i ansøgt drift ikke bruges vand til rengøring af staldanlæg og dermed kommer der heller ikke spildevand i forbindelse med det.

Rundt om ejendommen er der grusarealer, hvor der sker direkte nedsvivning. Overfladevand fra tagarealer ledes til åben grøft. Udledningstilladelse gives særskilt.

Uheld og driftsforstyrrelser

40. Bedriften skal indrettes og drives, så spild og andet ukontrolleret udslip af forurenende stoffer forhindres eller forebygges, og sådan at skadernes omfang begrænses, hvis der alligevel sker uheld.
41. Der skal udarbejdes en beredskabsplan eller driftsforskrift, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal indsendes senest 2 måneder efter meddelelsen af denne godkendelse til tilsynsmyndigheden.
42. Beredskabsplanen skal revideres/kontrolleres sammen med de ansatte mindst 1 gang om året. Den skal være let tilgængelig og synlig for ansatte og øvrige der færdes på ejendommen og findes i et sprog der kan forstås af de ansatte.
43. Beredskabsplanens indhold skal være kendt af gårdens ansatte mm. og udleveres til evt. indsatsleder / miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand, ol.

- Uheld og driftsforstyrrelser

En række af de stillede vilkår har til formål at forebygge uheld, som kan medføre forurening af det eksterne miljø. Generelt er det dog væsentligt, at der i den daglige drift tages de nødvendige foranstaltninger ift. at reducere potentielle risici. Såfremt der alligevel sker uheld, er beredskabsplanen et væsentligt værktøj ift. at mindske de negative konsekvenser, som følge af uheld. Beredskabsplanen skal beskrive procedurerne i tilfælde af et givent uheld sker, så der ikke er tvivl om, hvad der skal gøres, hvem der skal kontaktes mv.

Udover at være BAT, så er det Haderslev Kommunes opfattelse, at en beredskabsplan vil være til stor hjælp for landmanden og relevante myndigheder, såfremt der skulle ske et uheld, både med hensyn til små hændelser som oliespild og store som f.eks. brand, hærværk o.l.

Beredskabsplanen skal revideres/kontrolleres mindst 1 gang om året, og den skal være kendt af gårdens ansatte mm. og andre, der har deres daglige gang på bedriften. For at alle skal kunne få adgang til planen, skal den være let tilgængelig og synlig og såfremt der er udenlandsk arbejdskraft, findes i et sprog der kan forstås af de ansatte.

Støj

44. Husdyrbrugets samlede bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer, angivet som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau målt i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i parentes angiver midlingstiden inden for den pågældende periode:

- Støj

Der etableres ikke nye støjende anlæg i forbindelse med udviklingen. Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende.

Haderslev kommune vurderer, at det godkendte projekt, som

Dag	kl. 07-18	55 dB(A)	(8 timer)
Aften	kl. 18-22	45 dB(A)	(1 timer)
Nat	kl. 22-07	40 dB(A)	(½ timer)
Lørdag	kl. 07-14	55 dB(A)	(7 timer)
Lørdag	kl. 14-22	45 dB(A)	(4 timer)
Søn- og helligdag	kl. 07-22	45 dB(A)	(8 timer)

45. Maksimal værdien må om natten ikke overstige 55 dB(A).
46. Såfremt de stillede støjkrav ikke er overholdt, skal bedriften lade udarbejde en handlingsplan og derefter gennemføre denne. Handlingsplanen skal godkendes af tilsynsmyndigheden.
47. Såfremt tilsynsmyndigheden skønner, at eventuelle klager vedrørende støj er velbegrundede, skal ejendommen for egen regning eftervise, at de stillede støjkrav er overholdt.
48. Støjmåling kan max. kræves 1 gang årligt på tilsynsmyndighedens forlangende, med mindre der er konstateret overtrædelse af gældende regler/(vilkårsbestemte) støjgrænser. Målingerne skal udføres i overensstemmelse med miljøstyrelsens vejledninger herom.

Skadedyr

49. Der skal overalt på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrslaboratorium.
50. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes fri for affald, gødning og foderrester m.v. og på et højt hygiejneniveau.
51. Stalde, lagre og andre anlæg holdes i forsvarlig rottesikret stand, m.v. med henblik på at forhindre gode levedmuligheder for rotter.

Støv

52. Driften må ikke medføre væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal, vurderet af tilsynsmyndigheden.
53. Fodersiloer skal indrettes således, at støvgener i forbindelse med indblæsning af foder undgås, f.eks. med cykloner eller anden støvbegrænsende foranstaltning.

Lys

54. Driften må ikke medføre væsentlige lysgener for omboende.
55. Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at bedriften giver anledning til lysgener, skal bedriften lade udarbejde en handlingsplan og derefter gennemføre denne. Handlingsplanen skal godkendes af tilsynsmyndigheden.

beskrevet i den miljøtekniske beskrivelse og ved overholdelse af godkendelsens vilkår, herunder vilkår for intern og ekstern transport til og fra ejendommen, ikke vil medføre støjgener, der af omkringboende vurderes væsentlige. Der er ikke foretaget støjberegninger i forbindelse med ansøgningen.

Der er pga. afstanden til nærmeste naboer stillet støjvilkår for bedriften og vilkår for tiltag ifht. overholdelse af disse. Vilkår om, at anlægget skal overholde de vejledende støjgrænser for det åbne land (område type 3 jf. Miljøstyrelsens vejledning om ekstern støj fra Virksomheder).

- Skadedyr

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr (rotter, mosegrise m.v.), som straks skal afhjælpes, samt gener fra fluer, som skal bekæmpes effektivt, hvorfor der stilles vilkår herom. Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende. Bemærk at retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium opdateres 1 gang årligt.

- Støv

Med hensyn til støvgener fra gården, forventes det ikke at give væsentlige problemer. Dog henvises der til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

- Lys

Der er etableret udendørslamper over portene ved stalden samt lysarmaturer ved gårdspladsen, disse er styret af sensor. Der forventes ingen væsentlige problemer med lysforhold, da ejendommen ligger forholdsvis langt fra nærmeste naboer.

Dog fastsættes der vilkår om, at såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt tilsynsmyndigheden finder

det nødvendigt, skal bedriften lade foretage undersøgelse af forskellige lyskilder, således at lyset uden for ejendommen formindskes.

Oplag af olie og kemikalier

56. Olie og kemikalier skal opbevares i egnede beholdere med tætsluttende låg. Beholderne skal være beregnet til formålet og skal være tydelig mærket med angivelse af indhold. Oplaget må ikke medføre forurening eller risiko for forurening af omgivelserne, herunder af jord, vandområder, grundvand, luft eller kloak.
57. Oplagspladsen skal være afskærmet mod nedbør og indrettes eventuelt med fald, fordybning eller opkant så en mængde, mindst svarende til indholdet af den største beholder, tilbageholdes ved spild eller lækage.
58. Tankning skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund således at spild kan opsamles og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand/grundvand.

Affald

59. Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.
60. Der skal føres register over affaldsproduktionen på landbruget. Registreringen skal for hver fraktion indeholde en beskrivelse af art, mængde og sammensætning. Registreringen skal gemmes i mindst 5 år og fremvises på tilsyn.
61. Bedriftens farlige affald skal sorteres og skal til enhver tid opbevares i tæt emballage, afskærmet mod nedbør og uden mulighed for afløb til kloak, jord, overfladevand eller grundvand. Opbevaringen skal ske således, at der er opsamlingskapacitet til en mængde, svarende til rumindholdet af den størst benyttede beholder.
62. Der må i tidsrummet indtil afhentningen af døde dyr ikke opstå uhygiejniske forhold herunder adgang for omstrejvende dyr.

- Oplag af olie og kemikalier

For at undgå forurening pga. af spild eller uheld skal overjordisk oplag af olier og kemikalier, opbevares på tæt bund og uden mulighed for afløb.

Da der endvidere er stor risiko for spild på jorden, hvor traktorer og andre motoriserede landbrugsmaskiner påfyldes brændstof mm., er der stillet krav om, at stederne skal være udformet således, at der ikke kan ske afløb til og forurening af jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

Ift. bedriftens olietanke henvises i øvrigt til reglerne i olietankbekendtgørelsen (Bek. nr. 259 af 23. marts 2010).

Affald

Det er BAT at registrere affaldsproduktionen og derved skaffe sig et overblik over evt. indsatsområder, hvor man kan minimere affaldsproduktionen. Derfor skal man på ejendommen føre registrering over affaldsproduktionen (i form af f.eks. kvitteringer og fakturaer fra godkendt vognmand) samt at bortskaffelsen skal ske i overensstemmelse med kommunens affaldsregulativ.

Der gøres opmærksom på at animalsk affald, herunder døde dyr, skal opbevares efter gældende regler i "Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr"⁸. Det skal opbevares på en måde der medfører, at der ikke opstår uhygiejniske forhold og unødige gener.

⁸ Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr nr. 439 af 11. maj 2007

Vilkår for udspretningsarealer

Udbringning

63. Der må maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til 65,12 DE på de ansøgte udbringningsarealer (60,95 ha ejet) jf. bilag 4.
64. Udbringning af husdyrgødning skal ske i overensstemmelse med reglerne om god landmandspraksis, således at lugtgener og ammoniakfordampning begrænses. Såfremt god landmandspraksis ikke efterleves, kan tilsynsmyndigheden meddele påbud med henblik på at sikre, at god landmandspraksis overholdes.
65. Det skal ved dyrkning og gødning af de vandløbsnære arealer sikres, at der ikke sker direkte afstrømning til vandløbet og der må ikke etableres afvandingsrender på markerne til afledning af vand til vandløb.
66. Dokumentation i form af kvitteringer, sædskifte- og gødningsplaner, overførelsesaftaler (af mindst 1 års varighed) m.v. opbevares i mindst 5 år og forevises på forlangende.
67. Udbringning af gødning mm. må ikke foretages på jord som er vandmættet, oversvømmet, frossen eller dækket af sne samt på stejle skrånende arealer, hvor der er risiko for afstrømning.
68. Der skal forlægge dokumentation for at husdyrgødning svarende 155,0 DE fjerkrægødning fraføres til biogasanlæg.
69. Der skal foreligge skriftlig aftale for afsætningen til biogasanlægget. Aftalen skal til enhver tid kunne fremvises til kommunen.

Miljøteknisk vurdering

- Udbringning

Der udbringes husdyrgødning svarende til 65,12 DE på ejede arealer (60,95 ha). Udbringningen er på 1,07 DE/ha. Det samlede antal DE bidrager i alt med 6.665Kg N og 1.938 Kg P. Der afsættes 15.779 kg N og 4.606 kg P svarende til 155 DE.

En forudsætning for udvidelsen er, at der afleveres fast gødning svarende til 155 DE i alt 15.779 kg N og 4.606 kg P til tysk biogasanlæg, der er derfor sat vilkår til disse forhold. Der er endvidere sat vilkår til at denne aftale skal være skriftlig og fremvises til kommunen på forlangende. Denne afsætning omtales ikke nærmere i herværende godkendelse.

Da enkelte arealer grænser op til et vandløb, er der for at beskytte mod direkte afstrømning og erosion, sat vilkår til sikring af dette og at der ikke må etableres afvandingsrender.

Der gøres i øvrigt opmærksom på, at det er ansøgerens ansvar, at driften af arealer, der grænser op til § 3 beskyttede områder herunder § 3 beskyttede vandløb, søer, vandhuller, enge, moser varetager hensynet til § 3 beskyttelsen.

Vilkår for miljøredegørelser

70. Der skal på bedriften foretages et energieftersyn af et energiselskab eller -konsulent, hvor de energiforbrugende processer i bedriften gennemgås. Der skal udarbejdes en rapport som indeholder resultater og evt. konkrete energi-spareforslag. Rapporten skal indsendes som kopi til tilsynsmyndigheden..
71. Bedriften skal tilknyttes Energistyring "Erhverv" med automatisk fjernaflæsning af el.
72. Der skal etableres vandur på vandindtaget og det månedlige forbrug skal indføres i driftsjournalen

Miljøteknisk vurdering

- miljøredegørelser

Disse vilkår er indføjet med henblik på at skabe større åbenhed og forståelse for virksomhedens miljøforhold.

Miljø- og ressourcestyring bygger på en helhedsvurdering ud fra et princip om at stræbe mod renere teknologi i landbrugsproduktionen. Det drejer sig om at minimere anvendelsen af energi, næringsstoffer, vand, pesticider osv., således at tabene til omgivelserne bliver så små som muligt under hensyntagen til produktionens lønsomhed.

Ved jævnlig aflæsning af energimålere kan man hurtigt danne sig et overblik over energiforbruget og samtidig sikre sig mod uforudsete udgifter. Alene ved at forholde sig kritisk til forbruget kan man erfaringsmæssigt opnå besparelser på op mod 5-10 % af årsforbruget.

Haderslev Kommunes samlede vurdering

På baggrund af ansøgningsmaterialet samt kommunens registreringer af områdets grundvands-, vandløbs- og naturforhold har kommunen vurderet, at miljøgodkendelsen, med de pågældende vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget, **ikke** vil medføre en væsentlig virkning på miljøet.

Det er derfor Haderslev Kommunes opfattelse at:

- udvidelsen kan ske under hensyntagen til de landskabelige værdier
- driften kan ske uden væsentlig gener for naboer (lugt-, støj-, støv-, flue- og lysgener, affaldsproduktion m.v.)
- bedriften drives under anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT),
- der er sikret en tilfredsstillende beskyttelse af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning.
- endvidere overholder udvidelsen husdyrlovgivningens fastlagte afskæringskriterier.

Derfor meddeler Haderslev Kommune miljøgodkendelse til bedriften på en række vilkår.

Der gives godkendelse til etablering af et dyrehold på 36.540 stk. høns svarende til 220,12 DE i årshøns. Det er antallet af dyr der angiver den tilladelige produktions størrelse. De angivne DE er opgivet i henhold til den ved godkendelsestidspunktet gældende Husdyrgødningsbekendtgørelse.

I forbindelse med udvidelsen skal de eksisterende stalde ombygges fra gulvdrift til etage drift i uændret bygningsmasse.

Der meddeles godkendelse til at husdyrgødning svarende til 220,12 DE (høns), kan udbringes og afsættes på hhv. egne arealer (65,12 DE) og afsættes til biogasanlæg (155 DE). Dette betyder at det almindelige harmonikrav er 46,5 ha for egne arealer med 1,4 DE/ha. Der er 60,95 ha ejet jord til rådighed til udbringning samt en aftale om afsætning af 155 DE, harmonikravet er dermed overholdt. Det ansøgte dyretryk er på 1,07 DE/ha på eget areal.

Vurdering af afsætning af gødning

Afsætning af husdyrgødning til biogasanlæg i Tyskland. Der skal foreligge skriftlig aftale med biogasanlæg til afsætning af 155 DE. Der returneres ikke biomasse fra anlægget til ejendommen. Afsætning af biomasse fra biogasanlægget reguleres af biogasanlæggets godkendelse og omtales ikke yderligere her.

Kommentarer til udvidelsen

I foroffentlighedsfasen er der ikke indkommet kommentar til det ansøgte projekt.

I høringen er der ikke kommet bemærkninger til udkast til miljøgodkendelse.

Udtalelse fra andre myndigheder

Da anlæg og arealer ligger over 5 km fra nærmeste nabokommune, Kolding Kommune, har det ikke været relevant at indhente udtalelse fra andre nabokommuner.

Undersøgte alternativer

På grundlag af de fremtidige lovkrav er løsning om uændret drift fravalgt.

Udvidelse i eksisterende staldanlæg og opdateret produktionsanlæg hvorpå miljøpåvirkningen pr. produceret enhed reduceres. Eta-gerne er til gavn for dyrevelfærd og produktiviteten, det giver en større og mere rationel produktions enhed som kan drives med flere fordele for såvel landmand, foderleverandører og ægpakkeri.

Desuden medfører en miljøgodkendelse en reduktion af miljøbelastningen af de ansøgte arealer.

Haderslev Kommune vurderer samlet set ikke de behandlede alternativer som værende bedre end det ansøgte projekt.

Påvirkning af omgivelserne

Godkendelsesmyndigheden kan meddele miljøgodkendelse efter lovens § 12, hvis den finder det godtgjort, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Ved vurderingen af, om husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen, skal det bl.a. sikres, at husdyrbruget indrettes og drives på en sådan måde,

- at beskyttelsen af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning, finder sted,
- at der er truffet de nødvendige foranstaltninger til begrænsning af eventuelle gener for naboer (lugt-, støj-, støv-, flue- og lysgener, affaldsproduktion m.v.),
- at hensynet til de landskabelige værdier er varetaget,
- at energi- og råvareforbruget udnyttes mest effektivt,
- at mulighederne for at substituere særligt skadelige eller betænkelige stoffer med mindre skadelige eller betænkelige stoffer er udnyttet,
- at produktionsprocesserne er optimeret i det omfang det er muligt,
- at affaldsfrembringelse undgås, og hvor dette ikke kan lade sig gøre, at mulighederne for genanvendelse og recirkulation er udnyttet,
- at til- og frakørsel til virksomheden vil kunne ske uden væsentlige miljømæssige gener for de omboende.

Nedenstående vil bedriftens aktiviteter bliver vurderet iht. ovenstående i det omfang det er relevant.

I det følgende behandles det ansøgte i forhold til

- Landskabet
- Naboer (placering, lugt-, støj-, flue- og lysgener m.v.)
- BAT- bedste tilgængelige teknik.
- Energi og ressourcer
- Uheld og driftsforstyrrelser
- Jord
- Grundvand
- Overfladevand
- Natur

Godkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra denne afgørelses meddelelse. Med "udnyttet" menes, at de ansøgte bygningsmæssige ændringer er foretaget og at der er indsat et dyrehold svarende til den ansøgte produktion. Derfor er der indsat et vilkår om egenkontrol, der skal sikre, at husdyrholdet er indsat inden udløbet af den fastsatte periode. Det er således ikke tilstrækkeligt, at en opbygning er påbegyndt.

Varetagelse af hensyn til landskab

Den nye godkendelsesordning gennemfører VVM-direktivet og IPPC-direktivet for så vidt angår husdyrbrug og samler kravene til ansøgning og myndighedsbehandling med de relevante dele fra bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed og planlovens bestemmelser om landzoneregulering.

Ejendommen er beliggende i det åbne land ca. 3.5 km nordøst for Haderslev. Ejendommen, Fjelstrupvej 72, 6100 Haderslev ligger indenfor et område der er udpeget som uforstyrrende landskaber og kystnærhedszone. Der er tale om et åbent og kuperet landskab, præget af mindre landbrugsejendomme med spredt landbrugsbebyggelse og mange af markerne er adskilt af læhegn og der er enkelte skovområder. Ejendommen ligger 500 meter neden af en indkørsel fra Fjelstrupvej, mellem Haderslev og Fjelstrup. Ejendommen er skjult bag eksisterende beplantning. Ejendommen grænser op til et udpeget område af geologisk værdi, *Åstrup Høj og Sillerup Bjerge*. Dette område har markante morænebakker, der hæver sig over det omgivende terræn. I kommuneplanen beskrives, vigtigheden i de geologiske landskabsformer med deres indbyrdes overgang og at sammenhængen ikke må ødelægges eller sløres. Haderslev Kommune vurderer, som følge af at der ikke sker bygningsmæssige ændringer samt at det eksisterende byggeri, er omgivet af store beplantninger bæltet, ikke vil ændre visuelt på landskabet og ikke er til hinder udpegningen..

I fremtiden vil der være 3 mindre hvide siloer, der er placeret mellem de eksisterende staldbygninger. Disse vil være skjult bag eksisterende bygninger.

Den eksisterende stald 1.1.2. fra 1956 der er renoveret løbende, overholder ikke afstandskrav på 30 meter til naboskel. Da afstandskravene i § 8 jf. lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug kun gælder ved nyetablering, kræves der ikke dispensation for eksisterende byggeri.

Det vurderes, at beliggenheden og udformningen af det eksisterende byggeri ikke visuelt vil ændre på områdets karakter.

Naboer – placering,– lugt-, støj-, flue- og lysgener m.v.

Nærmeste nabo er Gymosevej 10 som ligger ca. 150 m fra nærmeste staldafsnit med udvidelse af hønseholdet. Jf. lovens § 6 må der ikke udvides indenfor 50 m af alle nabobeboelser, hvilket er overholdt. Denne nabo har landbrugspligt og skal derfor ikke indgå ift. lugtberegningen.

- placering anlæg

Da der ikke sker bygningsmæssige ændringer og indsigtslinjerne til ejendommen, er forholdsvis små, vurderer Haderslev Kommune, at der ikke vil sker forringelse på de landskabelige værdier.

- kumulativ effekt

Oplysningerne om kumulation skal bruges i lugtberegningen. Er der andre husdyrbrug, som medfører lugtgener i det samme punkt i byzone, samlet bebyggelse eller nabo, skærpes kravene til geneafstanden i forbindelse med ansøgningen. Der er en anden ejendom (Gymosevej 10) med over 75 DE indenfor 100 meter af naboejendommen . Når der er en anden ejendom med staldanlæg med over 75 DE inden for de nævnte afstande øges geneafstanden med 10 %.

- lugt

Det vurderes, at der med rimelighed kan reguleres (+/- 5%) i antal årshøns, idet en normal æglæggende høner kræver en vis fleksibilitet med hensyn til vægt. Denne fleksibilitet forekommer ved skift af hønerne i minimum en stald, og maksimalt i alle tre stalde. Når der normalt anvendes en produktionsperiode på 60 uger, med en tomgangsperiode på 2 uger, vil hver stald stå tom i 2/60 uger svarende til 3 % af tiden. Hvis der sker en mindre forskydning i rotationen mellem stalde, så der ikke er 20 uger mellem holdskiftene men f.eks 16 uger, 24 uger og 20 uger, vil der kunne forekomme år med fuld belægning. Det er dog forudsat, at det samlede antal DE eller geneafstanden for lugt ikke forøges.

Det er forudsat at produktionen kan reguleres med +/- 5 %, at det samlede antal DE (gældende definition) eller geneafstanden for lugt ikke forøges, da dette kræver godkendelse. Antallet af DE beregnes efter den til enhver tid gældende definition. Ligeledes må antallet af antal stipladser ikke overskrides.

Geneafstande (i meter) fra ejendommen ved ansøgte projekt er beregnet som følger:

	Beregnet geneafstand i meter ukorrigeret.	Faktisk afstand i meter (nærmeste staldhjørne)
Enkeltbolig	137,57	275,17 (Gymosevej 15)
Samlet bebyggelse	290,91	1480,39m (Sillerup)
Byzone/sommerhus	401,39	3.504,25 m Haderslev

Nærmeste nabobeboelse, der ikke er et landbrug og ikke ejet af ansøger, ligger 275,17 meter (nærmeste staldmidte) fra staldanlægget. Den ukorrigerede geneafstand er beregnet til 137,57 meter. Nærmeste samlede bebyggelse og byzone ligger mere end 1.000 m fra bedriften. For alle områder er genekriteriet overholdt, da den ukorrigerede geneafstand er kortere end afstanden til områderne

Konsekvensområdet for ejendommens lugtafgivelse er beregnet ud fra FMK modellen. For det ansøgte projekt er konsekvensområdet beregnet til 362 m jf. IT-regneark version 5.12a_uden_DE. Konsekvensområdet vil sige det område, hvor lugten fra ejendommen kan konstateres – uden at den af den grund vurderes at være til gene for omkringboende.

I 2009 foretog AgroTech en undersøgelse af lugt- og ammoniakemissionen på mulig miljøteknologi til bur- og skrabeægsproduktion. Disse målinger blev foretaget i sommerperioden, hvor lugtkoncentrationen er højst. Undersøgelsen viste at ved at øge udmugningsfrekvensen, blev det muligt at reducere ammoniakemissionen fra stalden. I forbindelse med denne undersøgelse blev det slået fast at normtallene for lugtemissionen afveg fra normtallene, se tabel nedenfor.

Lugtemissioner æglæggere	Normtal glædende fra 1. januar 2007	Resultater fra 2008/2009 målinger (Agro tech)
Æglæggere og hønniker (Gulvdrift med gødningskumme)	900 OUE/S pr. 1000 kg dyr	158 OUE/S pr. 1000 kg dyr

Standardemissioner for lugt og resultater fra 2008-målinger ud fra staldtype.

Det fremgår udkastet til teknologiblad "etagesystem ved ægproduktion" version 1 at lugtemissionen ligger på 525 OUE/s/1000 kg, hvilket er det estimat, som anvendes i IT-ansøgningssystemet husdyrgodkendelse.dk. Der står endvidere i teknologibladet at undersøgelser viser en lugtemission på 158 OUE/s/1000 kg. Disse undersøgelser er dog endnu ikke implementeret i husdyrgodkendelse.dk.

Ansøger har valgt at bibeholde de gamle standard tal (525 OUE/s/1000 kg) i husdyrgodkendelse, dvs. at der ikke er korrigeret for den nye lugtemissions til 158 OUE/s/1000 kg. Derved giver lugtberegningerne i ansøgning en langt højere geneafstand, dog er lugtgenerne til enkelt bolig, samlet beboelse og byzone overholdt – selvom der ved er lugt på ejendommen beregnet med *worst case*.

Håndtering af gødning uden for staldanlægget, herunder transportering af gødningen til gødningshuset, vil også give anledning til lugt. Det er dog en fordel at gødningen fremover opbevares i lukket hus og på fast bund.

Der fastsættes vilkår om, at såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt kommunen finder det nødvendigt, skal bedriften lade foretage undersøgelse af forskellige lugtkilder og/eller behandling af staldlugtemissionen, således at lugten uden for ejendommen formindskes

Det vurderes samlet, at godkendelsen vil medføre en mindre forøgelse af lugtgener for naboejendomme, samlet bebyggelse og byzone, dog er de fastsatte genekriterierne overholdte. Det vurderes derfor, at ejendommens lokalisingsforhold er tilfredsstillende for et landbrug af denne størrelse. Det må dog forventes at beboelser indenfor konsekvensområdet på 362 m vil opleve lugt, men lugtgenerne er beregnet til at ligge under de fastlagte beskyttelsesniveauer for lugt.

- Støj

På ejendommen findes der ventilationssystem, maskiner i pakkeriet, rengøring og kørsel med maskiner, der kan medføre støjgener. Den nærmeste nabo ligger 150 meter fra ejendommen og bag en skovparcel, på den baggrund vurderer Haderslev Kommune, at landbrugets faste anlæg m.v. ikke vil give anledning til en støjpåvirkning af omgivelserne, som vil medføre gener for de omkringboende.

Derfor er det ikke fundet nødvendigt at kræve en støjmåling udført. Dog fastsættes der vilkår om, at anlægget skal overholde de vejledende støjgrænser for det åbne land (område type 3 jf. Miljøstyrelsens vejledning om ekstern støj fra Virksomheder) og at såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt tilsynsmyndigheden finder det nødvendigt, kan der kræves udført støjmålinger efter nærmere definerede anvisninger.

- Fluer mm.

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr (rotter, mosegrise m.v.), som straks skal afhjælpes, samt gener fra fluer, som skal bekæmpes effektivt, hvorfor der stilles vilkår herom.

Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende. Bemærk at retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium opdateres 1 gang årligt.

- Støv

Med hensyn til støvgener fra ejendommen forventes det ikke at give væsentlige problemer. Dog henvises der til god landmandspraksis om at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

- Lys

På bedriften er der udendørslamper over porte samt lysarmaturer ved gårdspladsen. Staldene er etableret uden lysplader eller vinduer, og der slipper ingen lys ud gennem ventilatorerne, hvorfor det ikke forventes at give væsentlige problemer.

Dog fastsættes der vilkår om, at såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt kommunen finder det nødvendigt, skal bedriften lade foretage undersøgelse af forskellige lyskilder, således at lyset uden for ejendommen formindskes.

- Affald

Bedriften er omfattet af reglerne i affaldsbekendtgørelsen. Derfor skal man på ejendommen opbevare og bortskaffe affald i overensstemmelse med kommunens affaldsregulativ. Når det gælder farligt affald er der stillet vilkår om, at det skal sorteres i separate egnede beholdere. Der er stillet egenkontrol vilkår om, at kvitteringer fra bortskaffelse af farligt affald skal kunne fremvises ved tilsyn. Dermed er der sikret, at der kan føres effektiv kontrol af, om det farlige affald bortskaffes korrekt. Der vurderes på baggrund af dette og på baggrund af oplysningerne der er givet af ansøger, at det er sikret at affaldet fra virksomheden bortskaffes på en korrekt måde.

Placeringen af de døde dyr der afventer at blive afhentet af DAKA, fremgår af bilag 1. Ved placeringen er der blandt andet forsøgt at minimere generne for omgivelserne. Der stilles vilkår om at animalsk affald og døde dyr skal opbevares på en måde der medfører, at der ikke opstår uhygiejniske forhold og unødige gener.

Ud over vilkårene er det vurderet, at Bekendtgørelse nr. 439 om opbevaring af døde dyr af 11.5.2007 er tilstrækkelig til at sikre at animalsk affald og døde dyr opbevares på en måde, der medfører, at der ikke opstår uhygiejniske forhold og unødige gener.

Oplag af affald må ikke medføre forurening eller risiko for forurening af omgivelserne, herunder af jord, vandområder, grundvand, luft eller kloak samt uhygiejniske forhold. Der skal for at få overblik og incitament til nedbringelse af mængden af affald på ejendommen føres registrering over affaldsproduktionen.

- Transport

Bedriften ligger hensigtsmæssigt ift. til- og frakørselsforhold og transporter til og fra marker sker hovedsagligt forbi få beboelser langs vejen.

For at mindske gener fra transport henstiller kommunen til, at transport skal foregå indenfor normal arbejdstid. Sæsonbetonet arbejde kan dog forekomme udenfor disse tidspunkter, men skal søges begrænset.

Det ansøgte vil betyde en minimal forøgelse af forbruget af foder, gødningstransporter m.v. og en øget transport til og fra ejendommen. Forøgelsen af antallet af transportere er efter kommunens opfattelse ikke af et omfang, som vil indebære væsentlige forøgede ge-ner for omkringboende, da stigning er på 11 % ekstra transportere.

BAT – bedste tilgængelige teknik

Strategien i lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v., bygger på forureningsbegrænsningsprincippet, der er beskrevet i lovens § 1. Lovens strategi prioriterer forebyggelse højest. Forurening skal først og fremmest forebygges ved anvendelse af renere teknologi, herunder mindre forurenende råvarer, processer og anlæg. Den forurening, der ikke kan forebygges, skal begrænses mest muligt ved anvendelse af bedst mulige renseteknologi.

Ved godkendelse af husdyrbrug efter loven skal husdyrbruget og godkendelsesmyndigheden i forbindelse med godkendelsen foretage en vurdering af virksomhedens teknologi i forhold til det, som beskrives som "Bedste Tilgængelige Teknik".

Endvidere skal virksomheden og kommunen i forbindelse med godkendelse foretage en vurdering af virksomhedens teknologi i forhold til det, som beskrives som "Bedst Tilgængelige Teknologi" (jf. BAT-notat/BREF-dokument for svine- og fjerkræbrug). Virksomheden benytter sig til stadighed af professionel landbrugsrådgivning, og driften af ejendommen bliver derfor tilrettelagt efter den nyeste viden indenfor området.

Der er i forhold til kommunens niveau for BAT på landbrugsområdet foretaget vurderinger for områderne: management, foder, staldindretning, forbrug af vand og energi, opbevaring/ behandling og udbringning af husdyrgødning

-Management

Fjerkræproduktionen er kendetegnet ved meget højt styrings- og kontrolniveau. Der er styring af: foder, vand, klima og ventilation. Programmerne kører automatisk. Data fra produktionen logges automatisk i produktionsperioden og lagres elektronisk.

Miljø- og ressourcestyring bygger på en helhedsvurdering ud fra et princip om at stræbe mod renere teknologi i landbrugsproduktionen. Det drejer sig om at minimere anvendelsen af energi, næringsstoffer, vand, pesticider osv., således at tabene til omgivelserne bliver så små som muligt under hensyntagen til produktionens lønsomhed.

I forhold til BAT skal alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne i øvrigt påvirkes mindst muligt. Det er på baggrund af den beskrevne drift vurderet at det ansøgte projekt lever op til dette.

Det er BAT at registrere affaldsproduktionen og derved skaffe sig et overblik over evt. indsatsområder, hvor man kan minimere affaldsproduktionen. Derfor skal man på ejendommen føre registrering over affaldsproduktionen (i form af f.eks. kvitteringer og fakturaer fra godkendt vognmand).

Udarbejdelse af beredskabsplan opfattes at kommunen som værende BAT idet udarbejdelsen af planen gør at man får vurderet og gennemtænkt forskellige former for procedurer ved diverse uheld således at evt. skader ved uhelds kan minimeres. Der er derfor sat vilkår om at der skal udarbejdes en beredskabsplan hvis en sådan ikke allerede forefindes.

På bedriften udarbejdes endvidere gødningsplan, der er dagligt eftersyn af anlæg mv. og registrering af ressourceforbrug, desuden oplæring og uddannelse af personale mv. hyppig rengøring og med de stillede vilkår om udarbejdelse af beredskabsplan. Kommunen vurderer, at ansøger lever op til anvendelse af BAT.

-Foder

Når det gælder fjerkræ mht. foderteknologier angiver BREF-dokumentet, at fasefodring og fytasetilsætning betegnes som bedste tilgængelige teknik. For at leve op til krav om BAT har Haderslev Kommune derfor sat krav til dette.

I forbindelse med udvidelsen ske der foderoptimering ved årshøns, på følgende forudsætninger:

Protein procent i foderet	15,78 %

Derudover oplyser ansøger at der anvendes fytase-tilsat færdigfoder og fasefodring.

Der er stillet vilkår til type 2 korrektion (for kvælstof) og om at der på bedriften så vidt muligt skal ske en løbende forbedring af fodereffektiviteten, således at kvælstof bedst muligt tilbageholdes.

Haderslev Kommune har vurderet, at med de iværksatte tiltag indenfor fodring, lever ansøger/produktionen op til kravet om BAT.

-Staldindretning

Det fremgår af forarbejderne til husdyrbrugloven, at kravet om BAT gælder for både eksisterende og nyetablerede dele af anlægget, når der søges om godkendelse af en ændring eller udvidelse.

De to staldanlæg (1.1.1 og 1.1.2) renoveres og vil i fremtiden vil være indrettet med etagesystem med gødningsbånd. I ansøgningsskemaet er staldsystemet *Voliere med gødningsbånd* anvendt.

Stald 1.1.1 og 1.1.2

Stalden renoveres og der indføres voliere med gødningsbånd, hvor anlægget lever op til miljøstyrelsen udkast til teknologiblad "Gødningsbånd og hyppig udmugning" Ammoniakemissionen vil ved 100 % fast gødning jf. teknologibladet, reduceres med 50-60 procent ved 2-3 udmugninger pr. uge, sammenlignet med 1 udmugning pr. uge. På Fjelstrupvej 72, vil produktionsformen omfatte etagesystem og gødningsbånd, hvor gødningsmængden svarer til 25 % dybstrøelse og 75 % fast gødning. Den faste gødning fjernes 3 gange/uge, mens dybstrøelsen kun kan fjernes ved holdskiftet. Effekten af hyppig udmugning bliver derfor mindre i det ansøgte system, sammenlignet med hyppig udmugning i staldsystemer med beriget bure, hvor al fast gødning fjernes løbende ved gødningsbånd.

Referencestalden har en fordeling af gødningen svarende til fordelingen af dyrene i stalden (100 % fast gødning), hvilket giver ovennævnte reduktion på 50-60 % ved indførelse af hyppig udmugning. Foder og vand findes på slattet med gødningsbånd, og her afsætter dyrene den største mængde gødning i forbindelse med at de æder og drikker. I det ansøgte projekt er der ikke 100 % fast gødning, hvorfor der skal beregnes en aktuel reduktionseffekt af hyppig udmugning i en mindre andel af gødningen. Ud fra fordampningsfaktorerne for gødningstyperne, kan en samlet ammoniakreduktionsfaktor fra de aktuelt ansøgte etagesystemer med gødningsbånd beregnes, se tabel nedenfor.

Ugentlige udmugninger	Gødningstype	Fordelingen af gødning %	Fordampningsfaktor, jf. oplysninger fra Agro Tech	Reduktionsfaktor
3	Fast gødning	75 %	0,04	0,03
	Dybstrøelse	25 %	0,25	0,063
				0,093
reduktionsfaktor uden hyppig udmugning jf. tek.blad i udkast "Etagesystem ved ægproduktion"				0,138
Reduktionseffekt ved 3. ugentlige udmugninger i de aktuelle stalde				33 %

Dvs. ammoniakreduktionseffekten ved indførelse af 3 ugentlige udmugninger i det ansøgte projekt har en effekt på 33 % ift. samme stald uden hyppig udmugning. I miljøteknisk beskrivelse dokumenteres denne effekt på 33% ud fra nyt teknologiblad der er i høring, skal det ikke også gøres her istedet. Jeg er dog i tvivl om effekten kan være på 33 % jf. dette teknologiblad når nu der er fordelingen 75/25 (der er to tek. Blade som jeg mener der må anvendes og argumenteres ud fra i stedet, Etagesystem og hyppig fjernelse)

Haderslev Kommune fastsætter BAT-niveauet jf. miljøstyrelsens udkast til vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af BAT. Ud fra beregnede emissionsgrænser, er Haderslev Kommunes BAT niveau for Fjelstrupvej 72, 6100 Haderslev beregnet til **3.690,53 Kg N** Se bilag 2. Den fremtidige produktion har et samlede emissionsniveau på **3.685,64kg N**.

Haderslev Kommune vurderer at niveauet for BAT er overholdt ved det ansøgte projekt, idet den aktuelle ammoniakemission er mindre end kommunens BAT niveau for dyretypen.

- Forbrug af vand og energi

Renere teknologi er et bærende element i Husdyrloven. Loven pålægger alle et ansvar, og som landmand kan man både selv indføre renere teknologi og påvirke andre til at indføre renere teknologi bl.a. ved at stille krav, når der købes ind.

Renere teknologi sigter blandt andet på: At minimere forbrug af energi, vand og andre råvarer pr. produceret enhed.

For at forbedre den generelle miljømæssige drift ift. ressourcer er BAT følgende:

- At man gennemgår bedriften med henblik på besparelse på el-forbrug og andre energikilder, evt. sammen med sit energiselskab. Ved jævnlig aflæsning af energimålere og vandmålere kan man hurtigt danne sig et overblik over forbruget og samtidig sikre sig mod uforudsete udgifter.
- At man fører regnskab over forbrug af vand, energi, foder samt kunstgødning, samt minimerer forbruget pr. produceret enhed.
- At vandingssystemet vedligeholdes således, at vandspild undgås
- At der anvendes energibesparende belysning
- At opdage og reparere evt. lækager hurtigst muligt.
- At man til stadighed renholder og vedligeholder anlæg og maskiner således, at de altid fungerer optimalt.
- At man udskifter miljøfarlige stoffer med mere miljøvenlige
- At gøre arbejdsgange og processer mindre belastende for miljøet.

I forbindelse med holdskift rengøres og kontrolleres ventilationen indvendig og udvendig. Ventilationen er trinvis styret med følere som registrer temperatur og luftfugtighed. Der er samme belægning i stalden i hele produktionsperioden, variationen i ventilationsbehovet ændres med årstidsvariation.

Belysningen reguleres i forhold til hønsenes adfærd og alders-/udviklingstrin. Længden af lysperioden reguleres og følger en forudbestemt kurve, som tager hensyn til dyrenes alder og produktionstrin.

Der anvendes trykluft til rengøring af staldanlægget. Drikkeniplerne er placeret over gødningsbåndet, så evt. spild lander her. Der udføres daglig kontrol af vandbruget, for at opdage eventuelt lækage.

Det er kommunens opfattelse, at landmanden igennem den beskrevne drift, god landmandspraksis og via uddannelse og dygtiggørelse indenfor landbrugsdriften mm. overholder kravet om BAT.

-Opbevaring/behandling og udbringning af husdyrgødning

BAT og godt landmandskab i forhold til udbringning er bl.a. følgende tiltag:

- at udbringning af gødning mm. skal foretages så tæt på det tidspunkt, hvor afgrøden har maksimalt næringsstofoptag og størst vækst
- at man anvender BAT med hensyn til de maskiner man anvender til udspreddning og om nødvendig nedpløjning af husdyrgødningen
- at tage højde for udspreddningsarealets karakteristika, f.eks. jordens struktur og type, evt. skråninger, klimatiske forhold, regn og vanding, anvendelse samt landbrugsmæssig praksis, inklusiv evt. sædskifte.

Jf. BREF dokumentet er det BAT ved opbevaring at:

- anvende et betongulv med et opsamlingsystem og en beholder til afstrømningsvæske, og
- placere enhver nyopførelse af gødningslagerarealer hvor der er mindst mulig chance for, at de kan forårsage gener over for receptorer, der er følsomme over for lugt, idet der tages hensyn til afstanden til receptorerne og den fremherskende vindretning. at man afstemmer den producerede husdyrgødning med udspreddningsarealet og afgrødens gødningsbehov og i forhold til anvendt kunstgødning.

Hvis der er behov for at lagre fjerkrægødning, er det BAT at lagre tørret fjerkrægødning i et gødningshus med et tæt gulv og med tilstrækkelig ventilation.

Gødningen anbringes i et lukket gødningshus med fast bund, med et tørstof på mellem 30-40 %. Lagret tilføres gødning fra staldanlægget 3 gange om ugen. Gødningshuset er placeret i nærheden af staldanlægget.. Biogasanlægget vil løbende afhente husdyrgødningen. Derudover vil der efter behov, blive etableret markstak til den resterende del.

Der tages hensyn til at afbalancere mængde af gødning og afgrøde samt hensyn til markernes karakteristika.

Det vurderes at den beskrevne drift med de stillede vilkår lever op til BAT.

Uheld og driftsforstyrrelser

Udover at være BAT, så er det Haderslev Kommunes opfattelse, at den udarbejdede beredskabsplan vil være til stor hjælp for landmanden, såfremt der skulle ske et uheld, både med hensyn til små hændelser som f.eks. oliespild og store som f.eks. brand, hærværk o.l.

Det giver landmanden en mulighed for at gennemgå sin bedrift og foretage en risikovurdering af, hvorvidt der skal ændres på indretning og drift, således at risikoen for forurening i forbindelse med uheld minimeres.

Planen skal ikke kun omfatte de uheld der kan ske på selve ejendommen, men skal ligeledes omfatte f.eks. beredskab i forbindelse med transport af kemikalier til ejendommen og mellem ejendom og marker.

Planen skal gennemgås med de ansatte mindst 1 gang hvert år, for at holde planen ajour. Planen skal gennemgås med nyansatte når de tiltræder.

Endvidere er planen kun anvendelig hvis man kan få fat i den, derfor stilles der krav om at den skal være let tilgængelig og synlig.

Der er stillet vilkår om at der skal udarbejdes beredskabsplan for bedriften. Da denne ikke er indsendt er der sat vilkår til at denne skal indsendes til kommunen senest 2 måneder efter godkendelsens meddelelse.

Ved evt. anvendelse af udenlandsk arbejdskraft er der desuden stillet vilkår om at beredskabsplanen og vilkårene for denne godkendelse skal oversættes til et sprog, der er let at forstå for den ansatte.

Jord

For at forhindre spild og forurening af jord og grundvand stilles der krav om, at al håndtering af husdyrgødning foregår under opsyn samt at håndteringen foregår på en sådan måde, at evt. gener begrænses. Den ansøgte opbevaring af hovedparten af gødningen i lukket hus på fast bund vurderes at give tilstrækkelig sikkerhed mod forurening af jord. Opbevaring i kompoststakke vurderes med de stillede vilkår også at give tilstrækkelig sikkerhed.

For at undgå forurening pga. af spild eller uheld skal overjordisk oplag af olier, opbevares på tæt bund og uden mulighed for afløb. Da der endvidere er stor risiko for spild på jorden, hvor traktorer og andre motoriserede landbrugsmaskiner påfyldes brændstof mm, er der stillet krav om, at stederne skal være udformet således, at der ikke kan ske afløb til og forurening af jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

Der henvises i øvrigt til Olie-tankbekendtgørelsen (Bek. nr. 259 af 23. marts 2010), idet der gøres opmærksom på, sløjfningsbestemmelserne i kapitel 9 af eksisterende tanke under 6000 l.

Det er kommunens vurdering, at der er en miljømæssig risiko forbundet med vask af maskiner og ikke mindst sprøjteudstyr. Da dette ikke foretages på ejendommen er der ingen risiko ved disse aktiviteter.

Grundvand

Anlæg:

Håndtering af gødning foregår som fast gødning og dybstrøelse. For at sikre at den faste gødning og dybstrøelsen udbringes så tæt på det tidspunkt, hvor afgrøden har maksimalt næringsstoffoptag og størst vækst, og dermed mindst udvaskning til grundvandet, er der stillet krav om tilstrækkelig opbevaringskapacitet.

Det er vurderet, at der er sikret tilstrækkelig opbevaringskapacitet for fast gødning og dybstrøelse, såfremt der på selve ejendommen er minimum 9 måneders opbevaringskapacitet. Opbevaringskapaciteten i gødningshuset er efter udvidelsen 3 mdr. Den tyske aftager vil løbende afhente husdyrgødningen, evt. resterende vil blive opbevaret i markstak eller afhentet af biogasanlægget.

Arealer:

Udbringingsarealerne ligger udenfor nitratfølsomme indvindingsområder og i områder med almindelige drikkevandsinteresser.

Mark 01-0, 02-0, 07-0, 08-1 og 12-0 ligger i indvindingsopland til Ørby Strand vandværk, mens mark 07-0, 10-0 og 12-0 ligger i indvindingsopland til Vonsbæk vandværk I/S.

Da arealerne er beliggende uden for det nitratfølsomme område, er det kommunens vurdering, at de generelle regler for anvendelse af gødning og om plantedække er tilstrækkelige til at tilgodese grundvandsinteresserne.

Kort over nitratfølsomme områder vedlagt. (bilag 6)

Til sikring af grundvandet er der i indvindingsstilladelserne til almene vandværker, ikke almene vandværker og markvandsboringer stillet vilkår, om driften i nærzonen omkring boringen. Overholdelse af vilkårene i disse tilladelser sikrer, at der ikke sker nedsivning af gødningsstoffer og sprøjtemidler til grundvandet langs borerøret eller i boringens nærzone. Endvidere gøres opmærksom på, at der i bek. nr. 268 af 31. marts 2009 om påfyldning og vask mv. af sprøjter, er krav til, at der ikke må påfyldes og vaskes indenfor 300 m af almene og ikke-almene vandforsyning.

Overfladevand

- vandløb og søer

Anlæg:

Det nuværende produktionsanlæg ligger ca. 30 meter et fra beskyttet vandløb efter naturbeskyttelsesloven § 3. Haderslev Kommune vurderer som følge af, at der ikke findes flydende husdyrgødning på ejendommen, at risikoen for udslip af flydende husdyrgødning ikke vil være til stede. Til sikring af vandløb, skal der ved etablering af markstak, være minimum 15 meter til vandløb (herunder dræn) jf. lov om miljøgodkendelse.

Der vil ikke være spildevand fra vask af stalde, da staldafsnittene rengøres med trykluft.

Alle afløb fra tagflader ledes til nærliggende grøft/vandløb. I forbindelse med ansøgning om miljøgodkendelsen, har Haderslev Kommune stillet krav om at ansøger, ansøger om udledningstilladelse fra tag arealerne. Der vurderes ikke at være afledning fra arealer til vandmiljøet, hvor der er risiko for forurening, af med rester af foderstoffer, husdyrgødning eller lign .

Arealer:

En del af ejendommens arealer ligger ved eller i nærheden af vandløb. Mark 01-0 ligger ca. 30 meter fra et B1-målsat vandløb mens 08-1 grænser op til et sidetilløb til dette vandløb, tilløbet er ikke målsat vandløb. Vandløbet afvander til Avnø vig i Lillebælt. Målsætningerne er ifølge regionplan 2005 fra Sønderjyllands Amt nu Landsplandirektiver.

Jf. regionplan må vandløbene ikke anvendes til formål der hindrer fastholdelse eller opnåelse af de fastsatte målsætninger. For alle målsatte vandløb er der i regionplan fastsat krav til vand- og vandløbskvaliteten.

Mark 01-0 skråner mere end 6 grader. Dog er der fra arealet til vandløbet over 30 meter. Flere af markerne er beliggende op til søer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, der er ikke stærkt skrånende arealer ned mod disse søer. Erosion af udbragt husdyrgødning i form af dybstrøelse og fast gødning til vandløbene og søerne under kraftige regnskyl vurderes ikke at udgøre en risiko, såfremt der opretholdes en dyrkningsfri bræmme på 2 m jf. Vandløbslovens § 69 langs naturlige eller i regionplan højt målsatte vandløb omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Desuden er det en forudsætning af udbringningen sker efter gældende regler og nedbringes inden for 6 timer.

Der er ingen målsatte søer i umiddelbar nærhed af ejendommen eller udbringningsarealerne, ligesom ingen af arealerne eller ejendommen ligger i oplandet til målsatte søer.

Det er kommunens vurdering, at landbrugsdrift, herunder udbringning af gødning i sædvanligt omfang og efter gældende regler på de vandløbs- og sønære arealer, samt med de stillede vilkår, ikke vil påvirke flora og fauna i de aktuelle vandløb og søer. Sekundære effekter som eksempelvis øget udvaskning af næringssalte vurderes ikke at have betydning for vandløbsmiljøet idet næringssaltene transporteres videre til havområdet. Den ansøgte, fremtidige drift på ejendommen, og på bedriftens udbringningsarealer, vurderes ikke være i modstrid med regionplanens vandløbsmålsætninger og naturbeskyttelseslovens bestemmelser om beskyttede naturtyper.

- *Marint opland*

Ejendommen og udbringningsarealerne ligger i oplandet til Lillebælt.

Da udbringningsarealerne i det ansøgte projekt afvander til Natura 2000-området "Lillebælt", kan udvaskning af næringsstoffer fra udbringningsarealerne udgøre en risiko for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Ifølge basisanalysen for Natura 2000-området "Lillebælt" er flere af naturtyperne på udpegningsgrundlaget truet af næringsstofbelastning. Herunder vurderes kystlagunerne som værende truet af næringsalte og er udpeget som fosforbelastede. Kystlagunerne er karakteriseret ved at have et begrænset vandskifte, og tilstanden heri vil i særlig grad påvirkes af de direkte udledninger. I basisanalysen for Vanddistrikt 50 som Lillebælt tilhører, angives at miljøkvalitetsmålsætningen om et upåvirket eller kun svagt påvirket plante- og dyreliv ikke er opfyldt. Målsætningen vurderes heller ikke at kunne opfyldes i 2015, og målet om en god tilstand senest i 2015 jvf. vandrammedirektivet, vil således ikke kunne nås. Årsagen hertil er først og fremmest næringsstofftilførslen fra land samt tilførsel af kvælstof fra atmosfæren. Landbruget udpeges som den største kilde til kvælstofftilførsel, mens fosfortilførslen er mere lige fordelt mellem landbruget og punktkilder.

Nitrat

Beskyttelsesniveauet for nitrat er defineret som en skærpelse af det generelle harmonikrav ud fra nitratklasserne 1-3, som er de kvælstof-følsomme områder i forhold til hav & fjord. Afhængig af udbringningsarealernes placering, vil der på bedriftsniveau blive beregnet et samlet krav til hele bedriften. Reduktionspotentialet, som ligger bag nitratklassen, er et udtryk for, hvor stor en del af kvælstoffet der bliver tilbageholdt i oplandet og derved ikke kommer ud i de danske farvande.

60,95 ha ligger i nitrat klasse 1 og dermed er det vurderet at recipienten er sårbar overfor kvælstofbelastning på disse arealer. Ved beliggenhed i nitratklasser reduceres de generelle harmoniregler. Reduktionsprocenten er beregnet til 85 %, dvs. at de generelle harmoniregler for bedriften reduceres med 15 %. Derfor er de generelle harmoniregler reduceret fra 1,4 DE/ha til 1,19 DE/ha for at overholde kravene til overfladevand ift. nitratudvaskning.

Indholdet af næringsstoffer i husdyrgødningen har stor betydning for tabet af ammoniak, nitrat og fosfor til omgivelserne. Indholdet af kvælstof og fosfor i den producerede husdyrgødning beregnes på grundlag af normtal for næringsstof i husdyrgødning, udarbejdet af Danmarks JordbrugsForskning.

Referencesædskiftet er det sædskifte, som i forbindelse med beskyttelsesniveauet for nitrat og fosfor anvendes som udgangspunkt. Systemet fastlægger et referencesædskifte for alle bedriftens arealer, bortset fra arealer, der angives at have vedvarende græs per 1. januar 2007. For hver mark skal desuden aktivt vælges et sædskifte. Vælges samme sædskifte som referencesædskiftet i alle marker stilles ingen krav til sædskiftet i miljøgodkendelsen.

Der er i ansøgt drift valgt samme sædskifte som referencesædskiftet.

Ifølge den indsendte ansøgning viser beregning at det maksimale dyretryk, DE_{max} er 1,19 og det reelle dyretryk, DE_{reel} for ansøgt drift, er 1,07 DE/ha.

Såfremt DE_{reel} er mindre end eller lig DE_{max} er beskyttelsesniveauet vedrørende nitrat-overfladevand overholdt uanset hvad udvaskningsberegninger viser. Udvasningsberegningen af N beregnet via Farm-N giver en maksimalt tilladelig udvaskning på 55,2 kg N/ha og en reel udvaskning fra det ansøgte projekt på 54,0 kg N/ha. Således er udvaskningen altså overholdt. Til sammenligning er N-udvaskningen i nudrift beregnet via Farm-N til 54,5 kg N/ha.

Vurdering

I henhold til det ansøgte projekt og beregningerne på kvælstof (overfladevand) i ansøgningssystemet vurderer Haderslev Kommune, at de skærpede regler for udvaskning af kvælstof til overfladevand fra udbringningsarealet er overholdt samt at der på det samlede udbringningsareal er indført virkemidler i forhold til at reducere udvaskningen af kvælstof til overfladevand og det marine miljø. For at sikre grundlaget for beregningerne i henhold til anvendte virkemidler for det ansøgte projekt er der stillet krav til nedsat dyretryk på udbringningsarealerne i forhold til de generelle krav.

Redegørelse og vurdering af kvælstofudvaskningen til overfladevand for det ansøgte projekt i forhold til Internationale Naturbeskyttelsesområder i Lillebælt er behandlet nærmere i afsnittet "Internationale naturbeskyttelsesområder - vandområder".

Fosfor

Med hensyn til fosfor så ligger ingen udbringningsarealer i opland til Natura 2000 vandområder overbelastet med fosfor, dvs. der er ingen restriktioner udover de generelle harmoniregler, jf. bilag 8 for fosforklasser/lavbundsarealer. En mindre del af mark 07-0, og store dele af mark 08-1 og 10-0 er beliggende i lavbundsareal. Ingen af arealerne skrånere mere end 6 grader ned mod vandløb, dog grænser mark 01-0 op til en hældning på mere end 6 grader, men da udbringningsarealerne ikke er omfattet af fosforrestriktioner og afstanden til vandløbet er over 30 meter samt at der udbringes fast gødning/dybstrøelse, vurderer Haderslev Kommune at risiko for overfladestrømning som ikke aktuelt.

Ud fra oplysningerne om den anvendte mængde husdyrgødning ved nudrift og ansøgt drift samt oplysninger om P-klasser for det ansøgte udbringningsareal er det beregnet, at beskyttelsesniveauet for fosfor er overholdt.

I ansøgt drift udbringes der 31,8 kg P/ha (1.937,52 kg P/år på bedriftens arealer)og der fra føres 26,9 kg P/ha hvilket giver et gennemsnitlig fosforoverskud på alle arealer på 4,9 kg P/ha.

Afskæringskravet (det maksimale fosforoverskud) er i ansøgningssystemet beregnet til 14,8 kg P/ha/år, bedriftens fosforoverskud skal derfor være mindre end 14,8 kg P pr ha pr. år beregnet efter vejledningens retningslinjer. Afskæringskravet er dermed overholdt og der udbringes 601,1 kg/år mindre fosfor end afskæringskravet. Fosforoverskuddet beregnes ud fra det aktuelle standardsædskifte og den deraf beregnede normoptagelse af fosfor og tilførslen af fosfor fra husdyrgødning og anden organisk gødning.

I henhold til fosforberegningen i ansøgningssystemet for det ansøgte projekt er fosforoverskuddet beregnet til 4,9 kg P/ha/år svarende til en samlet fosformængde på ca. 298,65 kg P/år på bedriftens arealer.

I den første version af ansøgningen til udvidelse på Fjelstrupvej 72, var fosforoverskuddet beregnet til 51 kg P/ha. For at leve op til BAT stillede Haderslev Kommune krav om et fosforoverskud op maksimalt 5 kg P i denne aktuelle sag, herefter blev ansøgningen tilpasset. Dette er nu erstattet af Miljøstyrelsens udkast til vejledende emissionsgrænseværdi for fjerkræ. Emissionsgrænseværdier er på tidspunktet for behandlingen af miljøgodkendelsen ikke endelig vedtaget. Udkastet beskriver en vejledende emissionsgrænse for skrabeæg på 26,1 kg P pr. DE svarende til 36,5 kg P pr. 1,4 DE. For at reducere fosfor overskuddet, er dyretrykket sænket til 1,07 DE/ha og de resterende dyreenheder afsættes til biogasanlæg. Denne reduktion giver en fosfortilførsel på 31,8 kg P/ha, mens et fuldt udnyttet dyretryk på ville give et fosforoverskud på 41,5 kg P/ha (1,4 DE/ha). Haderslev kommune vurderer at kravet til BAT er overholdt.

- Internationale naturbeskyttelsesområder - vandområder

Fuglebeskyttelsesdirektivet fra 1979 og habitatdirektivet fra 1992 indeholder fælles EU-regler for naturbeskyttelse. Direktiverne pålægger bl.a. medlemslandene at udpege og beskytte levesteder og rasteområder for fugle og beskytte truede naturtyper og plante- og dyrearter, hhv. fuglebeskyttelses- og habitatområder (samlet betegnet som internationale naturbeskyttelsesområder eller Natura2000-områder).

Direktiverne fastsætter et overordnet mål for at sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for naturtyper, dyre- og plantearter. Danmark er forpligtet til at sikre, at der ikke sker en forringelse af status i de udpegede områder og til at iværksætte, hvad der er nødvendigt for at opnå de fastsatte mål.

- EF-fuglebeskyttelsesområderne er områder, der har til formål at beskytte og forbedre levevilkårene for de vilde fuglearter i EU.
- Ramsarområder er vådområder med rigt fugleliv og så mange vandfugle, at de har international betydning. Områderne er indeholdt i EF-fuglebeskyttelsesområderne.
- EU-habitatområder er områder, der er udpeget på baggrund af naturtyper og arter, som er af betydning for EU.

Tilladelser til aktiviteter i eller udenfor internationale naturbeskyttelsesområder må ikke kunne forringe områdets naturtyper og levestederne for arterne eller medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for. I Ramsarområder skal beskyttelsen af områderne tillige fremmes.

Derfor er Haderslev Kommune internationalt forpligtet til at beskytte og bevare plante- og dyrearter, levesteder for plante- og dyrearter, samt naturtyper af international værdi. Udpegningsgrundlag opdateres som udgangspunkt hvert 6. år og kan ses på www.blst.dk.

På baggrund af DMU's analyse har Miljøstyrelsen⁹ opstillet følgende afskæringskriterier for, hvornår et projekt ikke kan medføre en skadevirkning på overfladevande som følge af nitratudvaskningen, herunder Natura 2000-områder og på levesteder og yngle- og rasteplasser for beskyttede arter:

Pkt. 1A: Dyretrykket i det aktuelle opland, må ikke have været stigende siden 1. januar 2007,

Pkt. 1B: eventuelle andre kilder til nitratudvaskning end husdyrproduktionen, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007 skal inddrages i vurderingen på en sådan måde, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end husdyrproduktionen skal medføre et krav om reduktion af det samlede dyrtryk i det aktuelle opland med tilsvarende effekt på nitratudvaskningen,

Pkt. 1C: gennemførte initiativer, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, må ikke anvendes til at tillade et øget dyrtryk i det aktuelle opland, samt

Pkt. 2A: nitratudvaskningen fra det samlede husdyrbrug, der ansøges om, må ikke udgøre 5 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning til det aktuelle område, dog

Pkt. 2B: må nitratudvaskningen fra det samlede husdyrbrug, der ansøges om, ikke udgøre 1 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er meget lidt eutrofieret.

Med de ovennævnte afskæringskriterier vurderes efter **pkt. 1A - 1C:**

Om det ansøgte i kumulation med andre planer og projekter vil kunne have en skadevirkning. Er husdyrtrykket således konstant eller stigende i det aktuelle opland, og beregninger viser, at det ansøgte herefter vil øge kvælstofudvaskningen, uanset, at den enkelte ansøgning overholder det fastlagte beskyttelsesniveau for nitratudvaskningen til overfladevande, vil det ansøgte medføre en øget udvaskning. Det vil i givet fald betyde, at det ansøgte i kumulation med andre husdyrbrug vil have en skadevirkning.

Og er der andre kilder til nitratudvaskningen i det aktuelle opland end husdyrproduktionen, som har medført en øget nitratudvaskning vil det betyde, at det ansøgte i kumulation med andre kilder vil have en skadevirkning.

Endelig indgår i vurderingen, at gennemførte initiativer, fx etablering af vådområder med henblik på at gennemføre vandplanlægningen efter miljømålsloven og opnå gunstig bevaringsstatus/god økologisk tilstand for det aktuelle vandområde, ikke må neutraliseres gennem tilladelser og godkendelser af husdyrbrug.

Og med de ovennævnte afskæringskriterier vurderes efter **pkt. 2A / pkt. 2B:**

Om det ansøgte i sig selv vil kunne have en skadevirkning. Er det således vurderet under pkt. 1, at den samlede nitratudvaskning til det aktuelle område har været stagnerende eller faldende siden 1. januar 2007 vurderes det, om det ansøgte i sig selv vil udgøre 5 pct. / 1 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning til det pågældende vandområde. Udgør det ansøgte 5 pct. / 1 pct. vil det ansøgte en skadevirkning.

Afskæringskriterierne udelukker ikke, at en ansøgning, der vil medføre at den pågældende husdyrproduktion får en øget andel af nitratudvaskningen af den samlede nitratudvaskning fra et opland, kan vurderes ikke at have en skadevirkning. Men afskæringskriterierne udelukker, at der godkendes husdyrproduktioner, der er hindrende for, at miljømålene kan opfyldes i overensstemmelse med direktivforpligtelserne.

En vigtig forudsætning for, at beskyttelsesniveauet er tilstrækkeligt, er, at den samlede husdyrproduktion i Danmark som nævnt ikke kan forventes at stige, men vil blive samlet på større, men færre husdyrbrug. Givet dette, vil der for hvert projekt, der realiseres, blive nedlagt en eller flere produktioner, svarende til projektets omfang. Med det foreliggende beskyttelsesniveau betyder det, at der samlet i et område områder der afvander til nitratfølsomme vandområder sker en nedbringelse af nitratudvaskning set over tid i takt med at husdyrbrug godkendes.

Beskyttelsesniveauet tager ikke højde for, at strukturudviklingen ikke nødvendigvis sker ensartet i hele landet. I nogle oplande kan der således godt foregå en udvikling, hvor der etableres og udvides husdyrbrug, der overstiger kapaciteten af de brug, der nedlægges, og som bevirker, at husdyrtrykket stiger i det aktuelle opland, mens der i andre oplande ikke realiseres projekter, der modsvares af brug, der nedlægges.

⁹ Vejledende notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevande ved vurdering af ansøgninger efter husdyrproduktionsloven 24. juni 2010.

I forbindelse med den konkrete vurdering af ansøgninger efter husdyrgodkendelsesloven, er det derfor vigtigt, at vurdere, om den miljøforbedring, der er forudsat realiseret gennem godkendelser af husdyrbrug, finder sted, eller forsvinder som følge af en intensivering i husdyrproduktionen samlet set i det aktuelle opland. Og på den baggrund, afgøre om, det er nødvendigt at stille krav, der er mere skærpede end det fastlagte beskyttelsesniveau.

Beskrivelse

Hverken ejendommen eller de ansøgte udbringningsarealer ligger indenfor områder, der er udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder. Det nærmeste internationalt naturbeskyttelsesområde, Lillebælt nr. 112 ligger ca. 3,7 km nordøst for ejendommen.

Ejendommen og udspretningsarealerne ligger i oplandet til Lillebælt (Avnø Vig). Lillebælt er udpeget til internationalt naturbeskyttelsesområde nr. 112. Heri indgår EF-habitatområde nr. 96. Lillebælt er desuden udpeget som EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 47 og Ramsarområde nr. 15. Jf. bilag 14 for beskrivelse af Lillebælt samt redegørelse for udpegningsgrundlag.

Det aktuelle delopland i Lillebælt - Avnø Vig delopland - er på 4500 ha (Udkast Vandplan 1.11 tabel 2.1.4) og der er en opgjort tilførsel af kvælstof på 75 ton N/år for årene 2001-2005 (Udkast Vandplan 1.11 tabel 2.4.8)

Ifølge basisanalysen for Natura 2000-området "Lillebælt" er flere af naturtyperne på udpegningsgrundlaget truet af næringsstofbelastning, Herunder vurderes kystlagunerne som værende truet af næringssalte og er udpeget som fosforbelastede. Kystlagunerne er karakteriseret ved at have et begrænset vandskifte, og tilstanden heri vil i særlig grad påvirkes af de direkte udledninger. I basisanalysen for Vanddistrikt 50 som Lillebælt tilhører, angives at miljøkvalitetsmålsætningen om et upåvirket eller kun svagt påvirket plante- og dyreliv ikke er opfyldt. Målsætningen vurderes heller ikke at kunne opfyldes i 2015, og målet om en god tilstand senest i 2015 jvf. vandrammedirektivet, vil således ikke kunne nås. Årsagen hertil er først og fremmest næringsstofforførslen fra land samt tilførsel af kvælstof fra atmosfæren. Landbruget udpeges som den største kilde til kvælstofforførsel, mens fosfortilførslen er mere lige fordelt mellem landbruget og punktkilder.

Udvaskningsberegninger lavet med baggrund i tal fra ansøgningssystemet er oplistet i nedenstående skema:

	nudrift	Ansøgt	forskel
Udvaskning fra rodzonen kg N/ha	54,5	54,0	-0,5
Udvaskning fra rodzonen kg N/år (60,95 ha)	3.321,77	3.291,3	-30,47
Udledning til vandområde kg N/år (ud fra red. potentiale 25 %)	2.491,33	2.468,47	-22,86

Det fremgår at udvaskningen reduceres en smule i forhold til nudrift situationen. En del af det udvaskede kvælstof vil blive omsat på vejen mod vandområdet. Størrelsen af omsætningen afhænger af jordens reduktionspotentiale.

Udbringningsarealerne ligger i et område hvor reduktionspotentialet er mellem 0-50 % ifølge reduktionspotentiale kort fra Danmarks Miljøundersøgelser. Det betyder, at mellem 50 - 0 % af kvælstoffet der udvaskes fra rodzonen, vil være omsat til frit kvælstof, inden det når fra arealerne til Lillebælt. Der er derfor regnet med et gennemsnitlig reduktionspotentiale på 25 %. Ved anvendelse af de centrale retningslinjer fra Miljøstyrelsen, vil gennemsnits udvaskningen derfor være at 75 % af den udvaskede kvælstof føres til vandområdet, dvs. at udvaskningen til vandområdet er beregnet ud fra en gennemsnitlig udvaskning på 75 %.

Udspretningsarealerne (60,95 ha) i Lillebælts delopland (Avnø Vig) udgør 1,4 procent af det totale delopland til Avnø Vig i Lillebælt og ansøgers gennemsnitlige udvaskning af kvælstof (2.468kg N pr. år) udgør 3,3 af den samlede udledning på 75 tons N pr. år af kvælstof til Avnø Vig i Lillebælt fra oplandet (landbrug + natur bidrag).

Den gennemsnitlige kvælstofudvaskning fra arealer i Danmark er af Miljøministeriet estimeret til 60 kg N pr. ha pr. år, hvoraf en eventuel anvendelse af husdyrgødning normalt kan påvirke udvaskningen med maks. 10 kg N pr. ha pr. år. Der sker herudover en tilførsel af kvælstof fra andre kilder i oplandet end landbrugsdrift.

Hvis man opgør udledningen stammende fra husdyrgødningsbidraget på denne ejendom, dvs. det øgede bidrag fra husdyrgødningen ift. gødningsniveau til en optimal planteproduktion på ejendommens arealer, kan den husdyrgødningsbetingede merudvaskning af nitrat vurderes ift. den samlede udledning fra deloplandet til det Internationale naturområde.

Ift. notatet fra Miljøstyrelsen har kommunen ikke på nuværende tidspunkt oplysninger om dyrket areal i deloplandet. Derfor er oplysninger fra vandplanen om opgjøret udledning fra deloplandet anvendt i stedet.

Ud fra vandplanen er det kun muligt at anvende belastningstal for deloplandet opgjøret som samlet bidrag fra åbent land og punktkilder, hvoraf punktkilderne udgør ca. 10 % af udledningen.

Natura 2000 område N112 Lillebælt – Avnø Vig delopland	
Delopland Avnø Vig til Natura 2000 området, ha (Udkast til Vandplan Hovedopland 1.11 Lillebælt – tabel 2.1.4)	4.500
Bidrag fra land (delopland Avnø Vig), tons N (åbent land samt punktkilder) (Udkast til Vandplan Hovedopland 1.11 Lillebælt – tabel 2.4.8)	75
Fjelstrupvej 72, 6100 Haderslev – skemanummer 18500	
Reduktionspotentiale arealer(jf. nitratklassekortlægningen), pct	(0-50 %) middel 25 %
Areal til udspredning i alt, ha	60,95
Udvaskning fra rodzonen, husdyrgødning, kg N/ha/år (værdi for 54,0 kg N/ha ansøgt – værdi 46,8 for kg N/ha nudrift uden husdyrgødning beregnet i Farm-N) *	7,2
Samlede påvirkning, husdyrgødning til Natura 2000 området, kg N/år ((1-0,25) x 7,2 x 60,95)	329,13
Ansøgt kvælstofbidrag ift. samlet kvælstofbidrag fra deloplandet til Natura 2000 området, pct. ((329,13 /75.000) x 100)**	0,44

*Denne udregning er foretaget i Farm N, her udregnes forskellen i nitratudvaskningen fra henholdsvis brugen af husdyrgødning og udelukkende anvendelse af kunstgødning på husdyrbrugets udspretningsarealer.

**Udspretningsarealernes ”merudvaskning” af nitrat sættes i forhold til deloplandet til vandområdet. Derved fremkommer udbringningsarealernes andel af den samlede nitratudvaskning fra deloplandet.

Vurdering af om det ansøgte projekt i sig selv vil kunne have en skadevirkning (2A og 2B)

Trusselvurdering for naturtyper og arter på udpegningsgrundlagene i det Internationale Naturbeskyttelsesområde Lillebælt er i basisanalysen bl.a. anført til udledning af næringsstoffer og øget eutrofiering. Den husdyrgødningsbetingede udvaskning udgør ca. 0,44 procent af den samlede nitratudvaskning fra deloplandet til Avnø Vig i Lillebælt. Det fremgår af afskæringskriterierne 2A, at et husdyrbrug der maksimalt udgør 5 procent (2B - 1 % hvis lukket bassin og/eller meget lidt eutrofieret hvilket ikke er tilfældet i dette opland) af den samlede udvaskning fra samtlige arealer i oplandet, ikke alene på den baggrund, kan siges, i sig selv kan påvirke Natura 2000-området væsentligt. Da dette ikke vil give en påviselig ændring af sigtedybden eller effekt af nitratkoncentrationen.

Nitratudvaskningen fra husdyrbrugets udbringningsarealer vurderes på den baggrund ikke at kunne påvirke Natura 2000 vandområdet væsentligt. Derudover er udbringningsarealernes størrelse, i forhold til det samlede delopland til ”Avnø Vig”, meget lille og det vurderes, at nitratudvaskning fra det ansøgte projekt i sig selv ikke kan påvirke arter og naturtyper på udpegningsgrundlagene i de berørte internationale naturbeskyttelsesområder væsentligt.

Da arealerne endvidere er beliggende fortrinsvist udenfor risikoarealer ift. fosforafstrømning og at der er en mindrebekymring af N ift. fødrift beregnet efter ansøgningsystemets beregningsmetoder, vurderes det at være tilstrækkelig til at sikre, at de gældende mål for vandområderne kan opfyldes.

Afskæringskriteriet for udvaskning af nitrat til overfladevand på 5 % af den samlede nitratudvaskning fra deloplandet til Avnø Vig i Lillebælt er overholdt for det ansøgte projekt, da det ansøgte projekts samlede husdyrgødningsbetingede kvælstofbidrag til Avnø Vig udgør 0,44 procent af den samlede udledning på 75 tons N pr. år fra det samlede dyrkede areal og det naturlige baggrundsbidrag i deloplandet Avnø Vig. På baggrund af at punktkilderbidraget udgør ca. 10 % af den samlede opgjorte udledning til Lillebælt kan man

skønne projektets husdyrgødningsbetingede udvaskning til at udgøre 0,49 % ift. bidraget fra "kun" åbent land bidraget. Herved er nitratkoncentrationen for det ansøgte projekt beregnet til at udgøre mindre end 5 procent af den samlede nitratudvaskning til Avnø Vig i Lillebælt, hvorved det vurderes, at udvaskningen af kvælstof fra det ansøgte projekt ikke vil give en påviselig ændring af sigtedybden eller effekt af nitratkoncentrationen i vandområdet N50 - Lillebælt.

Haderslev Kommune finder ikke, at der ikke i den konkrete sag er særlige forhold, der kan begrunde en fravigelse af det generelle beskyttelsesniveau i forhold til udledningen af kvælstof til fjorden. Der er endvidere tale om en reduceret belastning ift. nudrift til Lillebælt.

Der ligger ikke stærkt skrånende (>6 grader) udbringingsarealer op til vandløb og risikoen for overfladetab af fosfor fra udbringingsarealerne vurderes som værende ringe. Da arealerne ligger udenfor fosforklasser, kravet til fosforoverskud er overholdt og risikoen for overfladetab af fosfor er ringe, vurderer Haderslev Kommune at fosforudvaskningen fra ansøgte projekt ikke vil påvirke Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag væsentligt.

Haderslev Kommune vurderer, at projektet ikke har væsentlig betydning for vandområdets målsætning og integritet. Da der ingen stigning er i udvaskningen, finder kommunen, at det ikke vil være aktuelt med yderligere kvælstof-beregninger, og at projektet ikke vil have negativ effekt på de arter og naturtyper, som indgår i udpegningsgrundlaget for de internationale naturbeskyttelsesområder, som Lillebælt omfatter.

Vurdering af kumulativ effekt (pkt. 1 A – 1C)

I forhold til den kumulative effekt vurderes det, at bedriften ikke i sig selv kan påvirke fjordområderne, men i kumulation med de øvrige landbrug i oplandet kan der være en påvirkning.

Ud fra Haderslev Kommunes tilgængelige viden om dyretryk samt andre kilder til nitratudvaskning i oplandet til internationale naturbeskyttelsesområder er det på nuværende tidspunkt ikke muligt for kommunen, at vurdere den kumulative effekt i et givent opland i henhold til retningslinjerne i vejledende notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevand ved vurdering af ansøgninger efter husdyrgodkendelsesloven – punkt 1A til 1C.

Husdyrbestanden og dyretryk i oplandet til Lillebælt forventes, på grund af reglerne om at der skal anvendes et givet udbringingsareal til en given husdyrproduktion, ikke at stige i takt med at der gives tilladelser og godkendelser.

På den baggrund og ud fra kommunens nuværende tilgængelig viden i oplandet til internationale naturbeskyttelsesområder har Haderslev Kommune vurderet den kumulative i oplandet til Lillebælt.

Med hensyn til den kumulative effekt vurderer Haderslev Kommune, at husdyrlovens beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt til at sikre overfladevand i Natura 2000-områder imod en væsentlig påvirkning fra det samlede opland. "Lillebælt" er opdelt i nitratklasser, hvor der i henhold til husdyrloven er krav om skærpelse af de generelle harmoniregler i nitratklasse 1, 2 og 3. Det må forventes, at der samlet set sker en reduktion af nitratudvaskningen i takt med at landbrugsbedrifterne får miljøgodkendelse eller -tilladelse. Haderslev Kommune vurderer derfor, at projektet heller ikke i sammenhæng med andre projekter og husdyrbrug vil påvirke Natura 2000-området væsentligt pga. nitratudvaskning. I øvrigt afventer kommunen vand- og naturplanerne, som skal sikre at overfladevand opnår en god tilstand, og at de udpegede naturtyper og arter opnår en gunstig bevaringsstatus.

Når den endelige handleplan til Vand- og Natura 2000 planerne foreligger, og de ekstra nødvendige undersøgelser er gennemført, kan Herning Kommune foretage en vurdering af, om det er nødvendigt at reducere markoverskuddet yderligere for at undgå at projektet er til skade for habitatområdet. Dette kan gøres ved, at kommunen tager projektet op til revurdering efter husdyrgodkendelseslovens § 40, og meddeler de nødvendige påbud om reduktion af næringsstofudledningen.

Jf. habitatbekendtgørelsen¹⁰ er det med baggrund i ovenstående vurderet, at udvidelsen ikke vil forringe området naturtyper og levestederne for arterne eller medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter som de internationale naturbeskyttelsesområder er udpeget på baggrund af. Kommunen har dermed vurderet, at projektet ikke vil påvirke Natura 2000-områderne væsentligt,

¹⁰ Bekendtgørelse nr. 408 om udpegnings og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter af 1. maj 2007

og der er derfor ikke foretaget en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Vurderingen er lavet på baggrund af den viden og de beregningsmetoder kommunen har på området.

Natur

- Areal status

Ejendommen er beliggende i landzone og i område, som i kommuneplanen er udpeget som uforstyrret landskab. Dvs. etablering af større byggerier, større veje og større tekniske anlæg i de uforstyrrede landskaber skal undgås, det samme gælder for en stor del af udbringningsarealet. Alle arealer ligger i særlige værdifulde landbrugsområder og uforstyrret landskab. De nordlige arealer ligger i uforstyrret landskab og område med naturinteresser. De sydlige arealer ligger i område med geologisk værdi. Der er ikke ændringer i markdriften og der bygges ikke nyt, derfor vurderes det at projektet ikke er til hinder for disse udpegninger.

- Biologiske spredningskorridorer

Spredningskorridorer er udpeget for at modvirke fragmenteringen af naturområder og forbedre spredningsmulighederne for den vilde flora og fauna. Afhængigt af særlige arters spredningsbehov kan læhegn med 'fodpose', ekstensivt drevne landbrugsarealer samt etablering af vandhuller og dyrkningsfrie bræmmer langs vandløb medvirke til forbedring af særlige arters spredningsmuligheder i landskabet.

Der er ingen biologiske spredningskorridorer ved eller i tilknytning til ejendommen eller udbringningsarealerne. Der er udpeget en biologisk korridor ca. 200 m øst for ejendommen. Den pågældende korridor passerer ca. 130 m øst for mark 01-0. Det vurderes derfor, at almindelig landbrugsdrift ikke vil påvirke formålet med udpegningen af biologiske spredningskorridorer væsentligt.

- Beskyttede sten- og jorddiger

Ved sten- og jorddiger o.l. forstås menneskeskabte, linjeformede forhøjninger af sten, jord, græstørv, tang eller lignende materialer, som fungerer eller har fungeret som hegn og har eller har haft til formål at markere administrative, ejendoms- eller anvendelsesmæssige skel i landskabet. Digerne er vigtige elementer i kulturlandskabet, som både viser tidligere tiders arealudnyttelse, ejendoms- og administrationsforhold, fungerer som levesteder og spredningskorridorer for dyr og planter og bidrager til et afvekslende landskab, ofte med egnstypiske digestrukturer.

Der er beskyttede diger efter Museumslovens § 29a i tilknytning til udbringningsarealerne 01-0, 03-0 og 07-0. Beskyttede sten- og jorddiger må ikke ændres eller fjernes uden kommunens tilladelse. Der er sket indberetning til kulturarvsstyrelsen angående udbringningsareal 03-0, hvor et beskyttet jorddige er blevet nedlagt i perioden mellem 1999 og 2002. Kulturarvsstyrelsen er myndighed iht. museumsloven og afgør dermed, hvorvidt der skal ske genetablering af diget m.v., hvorfor sagen ikke behandles yderligere i denne godkendelse.

- Fredede fortidsminder

Der er ikke gravhøje eller fortidsminder ved ejendommen eller i tilknytning til udbringningsarealerne.

- Beskyttede naturtyper

På det vedlagte kort er angivet, hvilke naturtyper der ved ejendommen og ved ejendommens arealer er registreret efter § 3 i Lov om naturbeskyttelse, jf. bilag 9 og 10, og hvilke af disse der jf. Haderslev Kommune er udpeget efter § 7 i husdyrgodkendelsesloven, jf. bilag 5.

Nærmeste § 3 naturområde, der er udpeget jf. § 7 i husdyrgodkendelsesloven:

- Ca. 4,7 km sydvest for ejendommen ligger et overdrev

De nærmeste § 3 naturområder inden for 1.000 m i forhold til ejendommen er:

- En eng beliggende ca. 40 m syd for nærmeste anlæg
- Et beskyttet, målsat vandløb ca. 30 m øst for nærmeste anlæg

Naturområder (søer, vandløb, heder, moser og lignende, strandenge og strandsumpe, ferske enge og overdrev), der er beskyttede i henhold til § 3 i Lov om naturbeskyttelse må generelt ikke tilføres gødningsstoffer.

Ferske enge og overdrev må dog anvendes som før lovens ikrafttræden i 1992. Det vil sige, at driften af arealerne ikke må intensivere sig i forhold til årene før 1992. Dette indebærer bl.a., at de 2 naturtyper højest må tilføres samme mængde gødning som i perioden op til 1992. Naturenge og overdrev vil normalt slet ikke eller kun i beskedent omfang blive tilført gødningsstoffer. Kontakt evt. kommunen for uddybende information vedr. drift af beskyttede naturområder.

Der er ikke registreret § 3 naturtyper indenfor udbringningsarealet.

På baggrund af ansøgningen vurderes udvidelsen ikke at indebære væsentlige ændringer i markdriften. Markdrift i form af omlægning, gødskning, behandling med plantebeskyttelsesmidler og andre jordbrugsaktiviteter antages derfor ikke at give anledning til øget påvirkning af områdets beskyttede naturtyper.

- Beskyttede naturtyper og ammoniakvilkår

Hovedreglen med den nye miljøgodkendelsesordning er, at der i kraft af den generelle reduktion af ammoniaktabet og etablering af bufferzoner omkring udpegede naturområder (§ 7 områder), er taget det nødvendige hensyn til større sammenhængende, næringsfattige naturområder. På det vedlagte kort, jf. bilag 5 er angivet, hvilke naturtyper der nær ejendommen og udbringningsarealerne er registreret efter § 7.

Anlæg:

Den ansøgte udvidelse af dyreholdet medfører ingen meremission af ammoniak fra anlægget, da fordampningen er 193,5 kg N/år mindre ift. nudriften. Den samlede emission udgør i alt ca. 3.686 kg N/år. Ejendommen ligger udenfor bufferzone I og II i forhold til § 7 arealer, hvorfor der ikke i forhold til det individuelle ammoniakkrav stilles yderligere reduktionskrav. Da der er tale om en ændring af et husdyrbrug over 75 DE stilles der et generelt krav om 15 % reduktion af ammoniakemissionen i forhold til det tidssvarende staldsystem. Jf. bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug af 31/3-2010, fastholdes ammoniakreduktionskrav til fjerkræ på 15 %. Med den valgte staldsystem samt hyppig udmugning og foderoptimering overholdes kravet om 15 % reduktion af ammoniaktab fra stald og lager. Der reduceres med 3.031 kg N/år udover det der er nødvendigt for at opfylde kravet.

Kravet om 15 % reduktion af NH₃ tab fra stald og lager er opfyldes ved hyppig udmugning Jf. teknologiblad "Gødningsbånd med hyppig udmugning" samt Agro Techs rapport "Undersøgelse af lugt- og ammoniakemission samt mulig miljøteknologi til bur- og skrabeægsstalde". Ved 3 ugentlige udmugninger reduceres ammoniakemissionen med 33 %. Der er stillet vilkår herom.

- Kumulativ effekt

Når hele eller dele af et stald- eller opbevaringsanlæg på det ansøgte husdyrbrug ligger indenfor bufferzone II, må merbelastningen af naturområdet beskyttet efter § 7 ikke overskride fastlagte beskyttelsesniveauer. Beskyttelsesniveauerne er lavet ud fra, hvor mange andre husdyrbrug større end 75 DE, der er i området. Det vil sige hvis disse øvrige anlæg er placeret i samme bufferzone (både bufferzone I og II) og samtidigt er placeret nærmere end 1000 meter fra dele af staldanlæggene på det husdyrbrug, der søges om miljøgodkendelse på. Den maksimale merbelastning er på 0,3 kg N/ha hvis der er 2 eller flere andre ejendomme, på 0,5 kg N/ha hvis der er én anden ejendom og på 0,7 kg N/ha hvis der ikke er andre ejendomme.

Da ejendommen ligger mere en 1000 meter væk fra nærmeste § 7 område, er der ikke undersøgt for andre ejendomme med mere end 75 DE.

- Vurderinger på natur iht. tålegrænser

Ammoniaktab fra stalde og lagre samt i forbindelse med udbringning af husdyrgødning er en af de væsentlige trusler mod næringsfattige naturtyper. Derfor vurderes der på disse næringsfattige naturområders tålegrænse i forhold til tilført kg kvælstof pr. år. Vurderingen sker næsten udelukkende på naturområder som skov, overdrev, hede, eng og mose. Begrundelsen herfor skal findes i, at danske søer generelt ikke er følsomme for deposition af kvælstof fra luftbåren kvælstof. Der findes dog et begrænset antal meget følsomme søer, Lobeliesøer, der hører til den mest følsomme danske naturtype.

Tålegrænsen for næringsfattige naturområder afhænger af typen. Baggrundsbelastningen for projektområdet er vurderet til ca. 16 kg N/ha/år¹¹. I det følgende sammenholdes den beregnede ammoniakdeposition i de pågældende naturområder med disses tålegrænser samt baggrundsbelastningen i Haderslev Kommune.

- § 7 områder

Ammoniaktabet fra stalde og opbevaringsanlæg bidrager til luftbåren N-belastning af områdets natur. Beskyttelsesniveauet jf. Husdyrgodkendelsesloven er overholdt, da det nærmeste § 7 område ligger mere end 1.000 m fra anlægget. Der er tale om et overdrev beliggende ca. 4,7 km sydvest for ejendommen. Jf. teknisk notat fra DMU (2006) vurderes påvirkninger forårsaget af luftbåret kvælstof i afstande over 3 km at være uden væsentlig indvirkning på naturtilstanden i et givent område, idet depositionen aftager eksponentielt med afstanden. I dette konkrete tilfælde, vil der være tale om, at der ikke sker en stigning i ammoniakemissionen som følge af udvidelsen, hvorfor det ansøgte projekt vurderes ikke at påvirke det pågældende § 7 område og dets plantesamfund væsentligt.

Det pågældende § 7 område er et overdrev. Totaldepositionen er, jf. beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk, mindre end 0,007 kg N/ha/år, og merdepositionen i forhold til nudrift er negativ. Med en baggrundsbelastning på 16 kg N/ha/år, en næppe målbar totaldeposition samt en reduceret merdeposition sammenlignet med nudriften, er det vurderet, at den ansøgte drift ikke vil have en negativ effekt for § 7 naturområdet og dets plantesamfund.

- § 3 områder

Ferske enge har en tålegrænse på 15-25 kg N/ha/år. Engarealet beliggende ved ejendommen er gennemgået på luftfoto; men der er ikke foretaget besigtigelse, hvorfor tålegrænsen ikke kan fastslås mere præcist i dette tilfælde. Jf. DMU's notat af den 26/06/2005¹² vedrørende usikkerheder i modeller for ammoniak anses tærskelværdien for merdepositioner fra en enkelt isoleret kilde at ligge på 0,6 kg N/ha/år – dog afhængigt af naturtypens følsomhed. Der er foretaget beregning af ammoniakdepositionen som følge af den ansøgte drift i det pågældende engområde. Til trods for, at der samlet set sker en mindre emission af ammoniak fra ejendommen i ansøgt drift, er merdepositionen beregnet til ca. 1 kg N/ha/år i ansøgt drift. Dette skyldes, at det nye gødningslager ligger 40 m fra engen. Sammenholdt med baggrundsbelastningen på 16 kg N/ha/år anses tålegrænsen ikke for overskredet, og det vurderes at merdepositionen ikke vil påvirke naturtilstanden i engen væsentligt. Samlet set reduceres ammoniakemissionen fra ejendommen i ansøgt drift, og totalbelastningen med ammoniak til den pågældende eng i ansøgt drift er beregnet til 4,8 kg N/ha/år.

Søer og vandløb indenfor 1.000 m af anlægget:

Der er registreret 15 beskyttede søer indenfor 1.000 m af ejendommen, samt et beskyttet B1-målsat vandløb. Søerne og vandløbet grænser op til eller er omgivet af arealer i omdrift. På grund af denne beliggenhed er vandhullerne og vandløbet påvirket af eutrofiering stammende fra afdrift og udvaskning fra landbrugsarealerne. Der er på den baggrund ikke beregnet ammoniakdeposition på de forekommende § 3 søer eller vandløbet, da det er vurderet, at markbidraget ved almindelig udvaskning af kvælstof belaster søerne og vandløbet væsentligt mere end eutrofieringsbidraget fra ammoniakemission fra anlægget vil give anledning til.

Arealer:

Ammoniakpåvirkningen fra et udbringningsareal til et naturområde er i udpræget grad et lokalt fænomen. I normale tilfælde er der påvirkninger på over 1 kg N/ha i op til ca. 20-30 meters afstand fra markkanten. Afstanden fra udbringningsarealet til naturområdet vil normalt betyde, at hvis der er over 100 meter, vil der ikke kunne konstateres en påvirkning på over 1 kg N/ha. Kun i de tilfælde, hvor udbringningsarealet er ca. 100 ha og derover, og naturarealet ligger øst for udbringningsarealet, vil der kunne konstateres værdier på omkring 1 kg N/ha.

Udbringning af flydende husdyrgødning på marker beliggende i en afstand på under 1.000 meter fra et § 7 areal er omfattet af krav om nedfældning efter husdyrgødningsbekendtgørelsens¹³ §§ 24 og 38. På det vedlagte kort (bilag 5) er angivet, hvilke naturtyper der nær udbringningsarealerne er registreret efter § 7, samt hvilke udbringningsarealer der evt. ligger indenfor bufferzonen og derfor omfattes af krav om nedfældning. Fra 1. januar 2011 gælder kravet om nedfældning alle arealer (i græs og på sort jord), og ikke kun arealer beliggende indenfor bufferzonen.

¹¹

http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Miljoetilstand/3_Luft/4_spredningsmodeller/5_Depositionsberegninger/depositiontables.asp?period=2008&water=kommuner&Select=Vis+tabel

¹² <http://www2.mst.dk/wiki/GetFile.aspx?Page=Husdyrvejledning.Individuelt%20krav%20for%20naturomr%c3%a5der%20-%20Vurdering&File=DMU+om+modeller+for+ammoniakbelastning+fra+enkelte+kilder.pdf>

¹³ Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. nr. 1695 af 19/12/2006.

- § 7 områder:

Ingen af ejendommens arealer ligger i bufferzone til et § 7 areal, og ingen af udbringningsarealerne er på den baggrund pt. omfattet af nedfældning på sort jord og i græs.

- § 3 områder:

Enkelte udbringningsarealer grænser op til § 3 områder.

Mark nr. 07-0 og 08-1 grænser op til en § 3 engen beliggende ca. 40 m syd for ejendommen. Mark nr. 01-0 ligger ca. 15 m nord for denne eng. Størstedelen af mark 07-0 har været i omdrift en lang årrække, men enkelte områder af marken har været braklagt. Der er i 2009 søgt om og givet genopdyrkningsret på marken. Det er en strækning på ca. 70 m af marken, som grænser direkte op til engen, og denne strækning har været i omdrift alle år, hvorfor der ikke sker ændringer i markdriften på dette stykke af marken.

Mark nr. 13-2 ligger syd for og grænser op til en § 3 mose. Den luftbårne ammoniak vurderes at blive deponeret hovedsageligt mod øst og dermed væk fra naturområdet, grundet vestenvinden, der er den hyppigste vindretning. Mosen er ikke besøgt, men ud fra luftfoto er det konstateret, at den er under tilgroning. På baggrund heraf samt mosens beliggenhed omgivet af dyrkede arealer vurderes tålegrænsen at ligge i den høje ende af intervallet 15-25 kg N/ha/år. Der sker ingen ændringer i markdriften i ansøgt drift, Derfor vurderes det, at den ansøgte drift ikke vil påvirke mosen væsentligt.

Idet fast gødning udbragt på ubevoksede arealer iht. gældende regler nedfældes indenfor 6 timer er det vurderet, at deposition af kvælstof som følge af udbringning ikke vil påvirke engen og mosen væsentligt i ansøgt drift. Der kan være påvirkning af områderne på mere end 1 kg N/ha ved afstande under 30 meter. Grundet placeringen i landbrugsområde samt de fysiske forhold vurderes de pågældende § 3 områder, eng og mose ikke at være sårbare overfor ammoniakfordampning i forbindelse med udbringning af husdyrgødning, og der stilles derfor ikke yderligere krav, hvad angår udbringning.

- Internationale naturbeskyttelsesområder – terrestrisk natur

Ejendommens driftsbygninger ligger ca. 3,7 km fra nærmeste Natura 2000 område "Lillebælt", som omfatter Ramsarområde nr. 15, EF-habitatområde nr. 96 samt EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 47. Udpegningsgrundlaget fremgår af bilag 14. Den terrestriske del af området består af bl.a. kystlaguner og strandsøer, strandenge, kystklitter og artsrige overdrev, hvad angår den jyske del. Ca. 1/5 af Natura 2000-området er landområde, mens resten er hav.

I henhold til Habitatbekendtgørelsen § 7 (bek. nr 408 af 1. januar 2007, bek. om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter) skal der foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-området væsentligt, som beskrevet i afsnit. *Internationale naturbeskyttelsesområder*

Da ejendommen ikke er beliggende i eller omfatter arealer indenfor internationale naturbeskyttelsesområder, vurderes ammoniakfordampning umiddelbart at være eneste potentielle påvirkning af de nævnte internationale naturbeskyttelsesområder.

Anlæg:

Habitatnaturtyper/arter:

Grundet afstanden fra ejendommen på mere end 3,7 km til nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde samt det forhold, at projektet medfører en reduceret emission af ammoniak sammenlignet med før-situationen, og da kvælstofdepositionen aftager eksponentielt med afstanden vurderer Haderslev Kommune, at den ansøgte drift ikke vil påvirke Natura 2000 området væsentligt. Vurderingen sammenholdes med depositionsregninger, som viser en merdeposition på 0 kg N/ha/år og en totaldeposition på 0,03 kg N/ha/år i ansøgt drift.

Idet der ikke sker en merbelastning af ammoniak til Natura 2000 området, vurderes det, at der ikke vil være påviselige effekter som følge af den ansøgte drift. Jf. DMU's notat af den 26/06/2005¹⁴ vedrørende usikkerheder i modeller for ammoniak anses tærskelværdien for merdepositioner fra en enkelt isoleret kilde at ligge på 0,6 kg N/ha/år – dog afhængigt af naturtypens følsomhed. For merdeposi-

¹⁴ [http://www2.mst.dk/wiki/GetFile.aspx?Page=Husdyrvejledning.Individuelt%20krav%20for%20naturomr%c3%a5der%20-%20Vurdering&File=DMU om modeller for ammoniakbelastning fra enkelte kilder.pdf](http://www2.mst.dk/wiki/GetFile.aspx?Page=Husdyrvejledning.Individuelt%20krav%20for%20naturomr%c3%a5der%20-%20Vurdering&File=DMU%20modeller%20for%20ammoniakbelastning%20fra%20enkelte%20kilder.pdf)

tioner på 0,1 kg N/ha/år eller derunder anses det ikke for muligt at påvise ændringer i selv følsomme økosystemer i f.eks. Natura 2000 områder.

Samlet vurderes det, at den totale deposition på naturtyperne er så lille, at den ikke har en væsentlig betydning for Ramsarområde nr. 15, EF-habitatområde nr. 96 samt EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 47 "Lillebælt", og da ammoniakdepositionen aftager eksponentielt med afstand fra punktkilden er det vurderet, at ammoniaktabet fra staldanlægget ikke vil bidrage til målbar belastning af andre internationale beskyttelsesområder, der ligger længere fra anlægget.

Arealer:

Udbringingsarealerne ligger ca. 3,5 km fra sårbare Natura 2000-naturtyper. Ammoniakfordampning fra udbringning af husdyrgødning på disse arealer vurderes på grund af afstanden ikke at kunne påvirke områderne negativt.

Samlet vurderes det, at ammoniakfordampning som følge af det ansøgte projekt (anlæg og arealer) ikke vil forringe tilstanden af naturtyper og arter (jf. habitatbekendtgørelsen), der er udpegningsgrundlag for Internationale Naturbeskyttelsesområder.

Haderslev Kommune har dermed vurderet, at projektet ikke vil påvirke Internationale Naturbeskyttelsesområder væsentligt, og der er derfor ikke foretaget en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Internationale Naturbeskyttelsesområder under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Vurderingen er foretaget på baggrund af den viden og de beregningsmetoder, kommunen har på området.

Det vurderes ud fra de foreliggende data for området omkring husdyrbruget og ud fra gennemgang af luftfotoserier, at nærområdet omkring husdyrbruget ikke rummer næringsfattige naturtyper, der kan karakteriseres som EF-habitatnaturtyper.

Artsfredninger, rødlistearter og Bilag IV-arter

Bilag IV-arterne omfatter følgende arter: (i) pattedyr med arter af småflagermus, gnavere, rovdyr og hvaler, (ii) krybdyr med arter af skildpadder og markfirben, (iii) padder med arter af halepadder og springpadder, (iv) fisk med arten snæbel, (v) insekter med arter af biller, sommerfugle, og guldsmede, (vi) bløddyr med arten tykskallet malermusling, samt (vii) planter omfattende arterne enkelt månerude, vandranke, liden najade, fruesko, mygblomst, gul stenbræk og krybende sumpskærm.

Habitatdirektivets bilag IV-arter skal ydes streng beskyttelse overalt i deres naturlige udbredelsesområde, også uden for de udpegede habitatområder. Det indebærer for dyrearternes vedkommende blandt andet, at yngle- og rasteområde ikke må beskadiges eller ødelægges, og for planternes vedkommende blandt andet, at arterne ikke må indsamles, plukkes eller ødelægges.

På og umiddelbart op til husdyrbrugets arealer er kommunen ikke bekendt med forekomster af planter og dyr omfattet af artsfredning eller optaget på nationale eller regionale rødlistelister eller bilag IV-arter.

En række dyr, som er omfattet af habitatdirektivets bilag IV, kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på egnen omkring landbruget. På baggrund af "Faglig rapport fra DMU nr. 635, 2007, Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV" samt kommunens øvrige kendskab vurderes umiddelbart, at det kan være vandflagermus, dværgflagermus, langøret flagermus, sydflagermus, brun flagermus, skimmelflagermus, trolldflagermus, pipistrelflagermus, birkemus, markfirben, spidssnudet frø, løgfrø, løvfrø, strandtudse, stor vandsalamander, marsvin og snæbel. Udvidelsen vurderes at have en neutral effekt for de nævnte arter.

I det følgende gennemgås kort de relevante arter, dvs. de arter, der findes i regionen.

I det følgende vurderes forekomsten af en række arter, hvor projektområdet ligger inden for eller i nærheden af artens naturlige udbredelsesområde. Der er ikke indberettet observationer til www.naturdata.dk om observationer af arter i projektområdet eller dets umiddelbare nærhed.

Flagermus: Følgende arter kan have yngle- og rasteområder i Haderslev Kommune:

Frynseflagermus (*Myotis nattereri*) er fundet i alle landsdele, men arten er ret sjælden. Den yngler i huse og hule træer og er ofte knyttet til løvtræsbevoksninger, hvor den søger føde langs hegn og skovkanter. Rasteområder er kældre, kasematter og kalkgruber.

Vandflagermus (*Myotis daubentonii*) er almindelig og udbredt i næsten hele landet med undtagelse af det vestligste Jylland. Arten er hovedsageligt fundet i det nordlige og østlige Jylland, og omkring Limfjorden. Arten er dog registreret på 5 lokaliteter i Sønderjyllands Amt, og det vides ikke om den findes i området omkring ejendommen. Arten søger føde over søer og vandhuller, og hviler og overvintret i træer med hulheder, revner eller sprækker, kalkminer og under stenbroer.

Dværgflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*) er almindelig over hele landet med undtagelse af Bornholm, det vestlige Jylland og nogle mindre øer. Arten er fundet på flere lokaliteter i Sønderjylland. Dens yngle- og rasteområder er huse og hule træer i nærheden af løvskov.

Langøret flagermus (*Plecotus auritus*) er relativt almindelig over hele landet med undtagelse af det vestligste Jylland, vestligste Fyn og Lolland, Langeland og nogle mindre øer. Der er dog kun få observationer i Sydjylland, men flagermusen er svær at finde, så den kan være overset. Flagermusen holder oftest til i bygninger såsom lader og på kirkeløfter, og foretrækker afvekslende kulturlandskaber med gårde, haver, parker, alleer og små løvskove.

Sydflagermus (*Eptesicus serotinus*) er almindelig med undtagelse af Nordvestjylland og Nordøstsjælland. Sydflagermus har en tæt bestand i Sønderjylland, og det er sandsynligt, at arten findes i området. Flagermusen har udelukkende kvarter i bygninger året rundt og jager langs skovbryn, åbninger mellem træer og andre steder med mange insekter.

Brun flagermus (*Nyctalus noctul*) er relativt almindelig på øerne og i det østlige Jylland. Den er kendt fra enkeltobservationer på flere lokaliteter i det sydvestlige Jylland. Det er muligt, at der findes eksemplarer i området. Arten yngler og raster kun i gamle løvtræer. Den jager over åbent agerland, søer og over skov.

Skimmelflagermus (*Vespertilio murinus*) findes på spredte lokaliteter rundt om i landet, og er observeret enkelte gange omkring Haderslev. Artens yngleområde er menneskelig bebyggelse, og den ses ofte jage i lyset af store gadelamper som tiltrækker insekter. Rasteområder er ligeledes bygninger.

Troldflagermus (*Pipistrellus nathusii*) er observeret med spredte forekomster i det meste af landet, og herunder også i Haderslev Kommune. Dens yngleområder er huse og hule træer. Arten er stærkt tilknyttet ældre løvtræer, hvor den jager i de åbne rum under kronerne. Rasteområder er formentlig de samme som yngleområderne.

Pipistrellflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*) findes især i løvskovsrige egne, og er derfor særlig udbredt i Østjylland og Sønderjylland. Dens yngle- og rasteområder er huse og hule træer i nærheden af løvskov. Den er registreret flere gange i udkanten af Haderslev Kommune.

Påvirkning af flagermusens yngle- og rasteområder – samlet vurdering:

Projektområdet indgår i nogle arters fourageringsområder, men med baggrund i at arealerne er landbrugsjord i omdrift, og at arealerne er i omdrift i både før- og eftersituationen, vurderes det, at der ikke vil være negative påvirkninger af den ansøgte drift, da arealanvendelsen forbliver uændret.

Birkemus (*Sicista betulina*)

Arten er registreret mellem Spangså og Revsø skov samt ved Hammelev og Østerskov. Birkemusens sommeropholdssteder er naturområder med et tæt urtelag og i umiddelbar tilknytning til våd natur. Vinteropholdssteder er tørre naturområder som diger, overdrevs-skrænter og højtliggende hede- og plantageområder, dvs. områder som er karakteriseret ved at være relativt uforstyrrede. Birkemusen må således forventes at kunne forekomme på lokaliteter, hvor ovennævnte naturtyper grænser op til hinanden, og hvor der er rigelig føde i form af insekter.

Påvirkning af birkemusens yngle- og rasteområder

I birkemusens udbredelsesområde vil projekter som indebærer opdyrkning af tidligere udyrkede arealer kunne påvirke artens levevilkår. Ligeledes vil projekter som påvirker sten- og jorddiger kunne påvirke artens yngle- og rasteområder.

I ansøgte projektområde er birkemus ikke registreret, og det er vurderet, at det ansøgte projekt ikke vil påvirke birkemusen negativt, idet arealanvendelsen ikke ændres sammenlignet med før-situationen.

Markfirben (*Lacerta agilis*)

Arten findes udbredt i stort set hele landet. Markfirben yngler på en række forskellige typer af levesteder, som er kendetegnet ved, at de indeholder solvendte skrånninger med veldrænende, løse jordtyper og sparsom bevoksning, typisk lave urter eller et løst dække af græsser. Rasteområderne om vinteren skal være veldrænede og solvendte skrånninger. Markfirben bruger bl.a. sten- og jorddiger samt levende hegn som spredningskorridorer.

Påvirkning af markfirbens yngle- og rasteområder

Projekter som påvirker jord- og stendiger samt levende hegn kan påvirke artens levesteder. Ligeledes vil projekter der indebærer ændret arealanvendelse af egnede yngle- og rasteområder kunne påvirke arten. Inden for projektområdet ændres der ikke på arealanvendelsen, og det ansøgte projekt vurderes derfor ikke at have en negativ effekt for arten.

Padder: Følgende arter kan have yngle- og rasteområder i Haderslev Kommune:

Spidssnudet frø (*Rana arvalis*) er udbredt i hele landet undtagen Bornholm, men er muligvis i tilbagegang i Sønderjylland. Dens foretrukne yngleområder er vandhuller, som indgår i sammenhængende naturområder, men arten er i stand til at yngle i næsten alle former for vådområder. Rasteområder er oftest på landjorden, og arten er afhængig af gode terrestriske, gerne fugtige levesteder nær ynglestedet.

Løgfrø (*Pelobates fuscus*) forekommer i hele landet undtagen Fyn og Bornholm. Arten er truet og i tilbagegang. Dens foretrukne yngleområder er lysåbne vegetationsrige rene vandhuller og vådområder. Rasteområder er ofte bar jord eller sand, samt områder med lav vegetation, hvor arten har mulighed for at grave sig ned. Artens mobilitet er ringe, og den er derfor afhængig af et velfungerende netværk af vandhuller.

Løvfrø (*Hyla arborea*) er udbredt i den sydøstlige del af landet samt i området omkring Århus og Vejle. Arten er kortlagt i den "gamle" Haderslev Kommune og fundet på en lang række lokaliteter. Løvfrø yngler i lavvandede lysåbne vandhuller, hvoriblandt tidvise våde lavninger på afgræssede arealer er de mest optimale. Artens rasteområder er skovbryn, levende hegn og krat, hvor den opholder sig på mindre træer og buske.

Strandtudse (*Bufo calamita*) findes spredt langs kysten i Danmark, samt på en række indlandslokaliteter. Arten foretrækker at yngle i temporære, lysåbne, vandansamlinger som ofte er uden vegetation. Rasteområder er åbne arealer med ingen eller meget lav vegetation, f.eks. afgræssede enge og strandenge, men også dyrkede marker. Yngle- og rasteområder vil ofte ligge inden for samme område men kan, hvor der er egnede vandringsruter, ligge adskilt.

Stor vandsalamander (*Triturus cristatus*) er udbredt i det meste af Danmark. Den yngler i lysåbne vegetationsrige lavvandede vandhuller af varierende størrelse, men med rent vand. Vandhuller af dårligere kvalitet kan fungere som levesteder og rasteområder. Levesteder og rasteområder på land er oftest nær vandhullet og ofte knyttet til skov. Stor vandsalamander stiller større krav til vandkvaliteten end f.eks. løvfrø gør.

Påvirkning af padders yngle- og rasteområder – samlet vurdering:

Ved projekter som har udbringningsarealer op til vand- og vådområder kan der ske en påvirkning af yngle- og rasteområder for bilag IV-padder. Lysåbne vandhuller er potentielle yngleområder for alle de nævnte padder mens mere tilgroede vandhuller ofte kan fungere som rasteområder. Der sker ikke ændringer i arealanvendelsen, idet arealerne i projektområdet er landbrugsjord i omdrift i både før- og eftersituationen.

Vandhullerne i eller grænsende op til udbringningsarealerne skal være omgivet af dyrkningsfri bræmmer, målt fra vandhullets øverste kant (kronen). Kommunen vurderer desuden, at dyrknings-, gødnings- og sprøjtefri bræmmer – afhængigt af bredden – vil yde vandhullerne beskyttelse mod næringsstoffer tilført via overfladeafstrømning og sikre padderne skjul i den tid, yngelen forlader vandhullet. På baggrunde af de stillede vilkår om etablering/opretholdelse af bræmmer omkring vandhuller vurderes det, at gennemførelse af projektet ikke vil forringe livsbetingelserne væsentligt.

Det skal bemærkes, at anlæggelse af dyrkningsfri bræmmer, oprensning af tilgroede vandhuller og fjernelse af buske og træer vil forbedre livsbetingelserne for arten. Bemærk: oprensning og andre fysiske forandringer kræver i henhold til Naturbeskyttelseslovens § 3 tilladelse fra kommunen.

Bræmmer langs vandløb bruges af padder dels som spredningskorridorer og ledelinjer mellem ynglesteder og dels som rasteområder udenfor yngletiden. Beskyttede vandløb skal derfor være omgivet af 2 meter udyrkede bræmmer for at sikre vandløbet som spredningskorridor og rasteområde for områdets padder og andre dyrearter, jf. Vandløbslovens bræmmebestemmelser.

Marsvin (*Phocoena phocoena*)

Arten forekommer i alle danske farvande og har levested i Vadehavet og Lillebælt. Der kendes ikke til specifikke yngle- og rasteområder for marsvin.

Påvirkning af marsvins yngle- og rasteområder

Der er kun ringe viden om, hvilke menneskeskabte forhold der påvirker marsvinet. Alle større ændringer og indgreb som påvirker havområder er potentielt skadelige for marsvinets levevis.

Snæbel (*Coregonus oxyrhyncus*)

Arten lever i vadehavsområdet og de tilstødende vandløb. Snæbel yngler i de nederste og mellemste dele af større vandløb. Gelså er op til Hjartbro udpeget som potentielt gydeområde for snæbel. Snæblens ynglesucces er afhængig af god vandkvalitet, grusbund og vintergrønne vandplanter. Yngelen tåler ikke saltvand før de er nået en vis størrelse, og er derfor afhængig af mindre søer og vinteroversvømmede områder som er indskudt i vandsystemet. Efter gydningen trækker snæblen ned i de nedre dele af vandløbene og Vadehavet.

Påvirkning af snæblens yngle- og rasteområder

Projekter som forringer vandkvaliteten i vandløb med forekomst af snæbel kan påvirke artens ynglesucces. Ligeledes vil projekter hvor der er særlig risiko for erosion til vandløb kunne påvirke arten. Projektet vurderes ikke at ville påvirke levevilkårene for snæbel negativt, såfremt de generelle krav til bræmmer omkring vandløb og vandhuller overholdes.

Andre udvalgte arter tilknyttet vandhuller

Potentielt vil der kunne forekomme arter som grøn frø, lille vandsalamander og skrubtudse, der ikke er opført på Habitatdirektivets Bilag IV, men som er fredede herhjemme. For disse arter gælder de samme betragtninger, som nævnt under padderne ovenfor.

Det vurderes, at udvidelsen kun vil påvirke Bilag IV-arterne negativt ved alvorlige uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødningen. Der er i den forbindelse stillet vilkår, som har til formål at forebygge uheld samt sikre korrekt indsats såfremt der alligevel skulle ske uheld. Omvendt vurderes det, at lovlige håndtering af husdyrgødning indenfor udspretningsområdet ikke vil have nogen negativ effekt på arterne.

Det er vurderet, at det ikke er nødvendigt at stille yderligere vilkår for at sikre ovennævnte arter.

Haderslev Kommune vurderer, at udvidelse af dyreholdet på ejendommen ikke giver anledning til fastsættelse af specielle retningslinjer for naturbeskyttelse. Ændringen vurderes samlet ikke at være i strid med kommuneplanens retningslinjer for naturbeskyttelse.

Haderslev Kommune har derfor samlet vurderet,

- at udvidelsen ikke væsentligt vil forringe tilstanden af beskyttede naturtyper såvel i som udenfor Internationale Naturbeskyttelsesområder, og
- at det på baggrund af den eksisterende viden om arternes udbredelse må antages, at udvidelsen ikke væsentligt vil forringe tilstand og levevilkår for truede plante- og dyrearter.¹⁵

Mangler i vurderingsgrundlaget

Miljøgodkendelsen og vurderingerne bygger på:

- Oplysninger, der er modtaget fra ansøger og dennes konsulent
- Kommunens egne oplysninger om områdets natur- og miljøforhold
- Områdets sårbarhed over for påvirkninger fra ejendommen
- Kommuneplanens målsætninger og retningslinjer, (Haderslev Kommuneplan 2009-2020)

¹⁵ Jf. Skov- og Naturstyrelsens rødliste og habitatdirektivets lister med sårbare og beskyttelseskrævende arter.

Kommunen er opmærksom på, at vurderingen af bedriftens kumulative effekt på natur og miljø bygger på et utilstrækkeligt grundlag, men som er det for tiden bedst mulige. F.eks. foreligger der ikke ajourførte oplysninger om dyreholdet i det betragtede område, herunder specielt ikke om nyere ændringer heraf, udvidelser eller nedlæggelser. Der arbejdes på en forbedret udveksling af data på nationalt plan.

Endvidere er kommunens egne mål og forudsætninger om sårbarhed, tålegrænser mv. under løbende revision. Desuden er både beregningsmetoder og modeller, der skal anvendes for at forudsige påvirkninger fra såvel denne bedrift som fra bedrifter i et givet område under ét, tilsvarende under opbygning.

Den kumulative påvirkning af områdets natur og miljø er ikke beregnet specifikt for ændringen af produktionen på ejendommen uden for bufferområderne. Dette skyldes, at det nødvendige beregningsværktøj endnu ikke er udviklet, samt at muligheden for at sammenkøre data vedrørende husdyrproduktion fra andre ejendomme i et betragtet område ikke er til stede på en operationel måde.

Indtil disse ting er på plads, er det kommunens opfattelse, at der overordnet set for et givet område formentlig kun i begrænset omfang vil være tale om nettoudvidelser af husdyrproduktionen. Dette betyder generelt, at en udvidelse på en betragtet lokalitet i væsentligt omfang "modregnes" ved en reduktion på andre ejendomme, hvor produktionen nedlægges. I dette konkrete tilfælde vil der lokalt være tale om en reduktion.

For Haderslev Kommunes samlede vurdering af udvidelsen på Fjelstrupvej 72 gælder, at der ikke er væsentlige mangler i de foreliggende oplysninger, og at alle afgørende miljø- og naturpåvirkninger indgår i vurderingen af dyreholdet.

Miljøteknisk beskrivelse

Følgende afsnit er baseret på oplysninger fra ansøger og angiver således, sammen med relevante kortbilag forudsætningerne for afgørelsen.

Oplysninger om ansøger og ejerforhold

Navn: Kim Allan Berg
Adresse: Fjelstrupvej 72, 6100 Haderslev
Telefon: 74566737
Mobil: 40301737
e-mail: vildfang@hotmail.com

Opstart af anlægsarbejder: -
Byggeri forventes afsluttet: -
Driftsstart staldanlæg: -

Beskrivelse af datoerne

Eksisterende stalde ombygges fra fast gulv med dybstrøelse til voliere m. gødningsbånd. Herefter kan besætningens størrelse ændres. Dette sker dog i forbindelse med udskiftning af hold, der foretages ca. hver 13 måned. Stald 1.1.1 er allerede ombygget til voliere m. gødningsbånd i 2010 (der søges om lovliggørelse af faktiske forhold) og stald 1.1.2 forventes ombygget i 2011.

Ikke teknisk resume

Gårdejer Kim Allan Berg ønsker at ændre og udvide sin fjerkræbesætning. På ejendommen har der været en produktion på 11.000 HPR høns, denne besætning er opgjort til at udgøre 66,26 dyreenheder. Ved ændring og udvidelse søges om tilladelse til en produktion med 36.540 årshøns til konsum ægproduktion, svarende til 40.000 høneplasser. Denne besætning opgøres til at udgøre 220,12 dyreenheder. Udvidelsen sker indenfor eksisterende bygningsmæssige rammer.

Ønsket om produktionsudvidelse er begrundet i behovet for tilpasning til struktur udviklingen, herunder ændringer i markedet. De valgte staldsystemer lever op til BAT og det generelle ammoniakkrav er overholdt med 3.031 Kg N/år mere end påkrævet. Den samlede emission fra anlægget er 3.685,64Kg N/år, hvilket er et fald på 193,50Kg N/år i forhold til nu situationen.

Harmonibehovet til den ansøgte produktion er 157,23 ha når der udbringes gødning svarende til 1,07 DE/ha. Til ejendommen hører et eget areal på 73,09 ha, heraf kan 60,95 ha anvendes til udbringningsareal, derudover afsættes 155 DE til biogasanlæg.

I nærheden af ejendommen ligger en del mindre søer/vandhuller der er omfattet af reglerne § 3 i naturbeskyttelsesloven. Nærmeste § 3 areal er en eng der ligger ca. 30 meter syd for staldanlæggene.

Afstanden til naturområder med særlig beskyttelsesniveau (§ 7 i miljøgodkendelsesloven), er over 1000 meter, så der er ikke beregnet på individuel ammoniak deposition, og det forventes at de øvrige beskyttede naturarealer i området, er beskyttet af de i loven generelle krav til ammoniak reduktion, der overholdes med produktionsændringen.

Ejendommen og dens udbringningsarealer er beliggende i et område med almindelig drikkevandsinteresse, og er beliggende uden for nitratfølsomme indvindings områder. Ejendommen afvander til vandløb osv., der udmunder i Lillebælt. Området hvor ejendommen er beliggende i er klassificeret som et nitratklasse 1 område, der er ensbetydende med at landbrugsarealerne i dette område, afvander til særligt kvælstofsårbart Natura 2000 område, og skal derfor beskyttes ekstra mod udvaskning af nitrat. Den ekstra beskyttelse mod nitratudvaskning opfyldes i og med, at det i denne ansøgning kun er muligt at udbringe 1,07 DE/ha, grundet Haderslev Kommunes skærpede krav til fosforoverskud.

I ansøgning er reference sædskiftet S2 anvendt, hvilket resulterer i en reel nitratudvaskning fra arealerne på 54 kg N/ha, som er under den maksimale tilladte nitratudvaskning for området, der ligger på 55,2 kg N/ha. Desuden overholdes bræmmer til beskyttede vandløb og søer på arealerne.

I forbindelse med ændring og udvidelsen, er der set på en del ændringer/tiltag for at forbedre de nuværende forhold. Der er dog løbende indenfor de seneste år foretaget forbedringer på anlægget. Med udvidelsen vil der blive gjort forbedrende tiltag indenfor: 3

- staldsystem, indretning og teknik
- samt ressourceforbrug, herunder strøm-, diesel- og vandforbrug.

Tiltagene på ejendommen er medvirkende til et forbedret hensyn til omgivelser og miljø.

Der sigtes mod, at der til forbedringer i anlægget, ud fra et proportionalitetssynspunkt, kontinuerligt vil blive indhentet ny og bedre viden, der fremadrettet skal gøre anlægget til en fremtidssikret virksomhed, og der følges således løbende op på udviklingen på staldsystemer der giver den mindst mulige miljøbelastning.

Produktionen er opbygget efter princippet om at hønsene har adgang til afgræsning i en periode, hvilket i varme perioder betyder at lugt og ammoniak kan reduceres og virke mindre koncentreret, og dermed mindre risiko for øget koncentration af ammoniak til nærliggende naturarealer.

Det forventes tillige at de generelle regler om jordbrugets anvendelse af gødning og plantedække er tilstrækkelige for at tilgodese grundvandsinteresserne, beskyttede arter og øvrige naturområder. Produktionen vil dertil overholde gældende normer for opbevaring, håndtering samt udbringning af husdyrgødning, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelserne mv. Det vurderes derfor at det beskrevne projekt virkning på miljøet kan anses for acceptable.

O-alternativ

Virkingen på miljøet, hvis projektet ikke gennemføres er i dette tilfælde beskrivelse af den nuværende produktion på Fjeldstrupvej 72, 6100 Haderslev. Den nuværende produktion resulterer i en samlet ammoniakemission fra stald og lager, der er 193,5 kg N/år højere end den samlede ammoniak emission fra den ansøgte produktion. Ved at fortsætte produktionen som i nudrift vil miljøet ikke drage fordel af de ammoniakreducerende tiltag, der gør at ammoniakemissionen falder i forhold til nudrift. Der udover vil udvaskningen af nitrat falde fra 54,5 kgN/ha i nudrift til 54,0 kgN/ha i ansøgt drift. Hvis projektet ikke gennemføres vil natur og miljø ikke drage fordel af dette fald i nitratudvaskning.

Den ansøgte udvidelse bygger videre på den eksisterende bygningsmasse. Der er ikke fundet andre økonomiske rentable alternativer, da det ansøgte søger at udnytte eksisterende produktionsrammer optimalt.

Oplysninger om ejendommens placering

Bygningsbeskrivelse

Bygning Bilag 1	Type	Grundplan m ²	Bygningshøjde (m) til tagryg	Taghældning	Bygningsmaterialer og farve på facade	Bygningernes fremtidige anvendelse	Belysningsforhold, på facade og udenfor bygning/anlæg
1	Hønsstald med etagestald og gødningsbånd (1.1.1.)	62*24	6,5	20 grader	Sten og pudset og hvidkalket	Hønsstald	Lys over porte
2	Hønsstald med etagestald og gødningsbånd (1.1.2.)	64*14	4,5	20 grader	Beklædt med element og på taget er der eternit	Hønsstald	Lys over porte
3	Gødningslager og maskinhus (1.1.4.)	16*38	5,5	20 grader		Gødningsopbevaring og maskinhus	Lys over porte

Lokalisering og landskab

Husdyrbruget er placeret i landzone, med ca. 270 meter til enkelt beboelse uden landbrugspligt, der ligger vest for staldanlægget. Ca. 1470 meter nord for staldanlægget findes det nærmest boligområde (samlet bebyggelse), Sillerup. Der er ca. 3,5 km til nærmeste byzone, beliggende i Haderslev.

Landskabelige hensyn

Under nærværende afsnit er den aktuelle bedrifts nærområde undersøgt for følgende temaer: Bygge og beskyttelseslinier, Fredninger (Naturbeskyttelseslovens §33), Naturbeskyttelse (Naturbeskyttelseslovens § 3), Natura 2000 (EF-habitats og EF- fuglebeskyttelsesområder samt Ramsarområder), Grundvand (Drikkevandsinteresser og nitratfølsomme indvindingsoplande), Landbrug (MVJ aftaleom-

råde, terrænhældning, jordbundstype, lavbundsarealer og okker, SFL-områder, Naturperler og vådområder fra DFFE. Fredninger og Natura 2000 er undersøgt til en radius af ca. 3000 meter, mens de øvrige emner er undersøgt i en radius af ca. 1000 meter.

Området beskrives som dyrket og ikke kunstvandet vekslende til blandet landbrug/natur. Landskabsklasse 27 (yngre moræneaflejringer) med leret underbund.

Et område umiddelbart øst for ejendommen omkring Feldum skov er omfattet af en skovbyggelinie. Ca. 760 meter vest for ejendommen findes tilsvarende skovbyggelinie for Østerskov. Ca. 1000 meter mod syd findes skovbyggelinie for Præsteskov som ligger langs Haderslev fjord. Ca. 1680 meter mod sydøst begynder strandbeskyttelseslinien for Haderslev fjord.

Fredede jorddiger findes 270 meter mod nord, 570 meter mod nordvest samt 640 meter mod nordøst.

2220 meter mod sydøst findes et fredet område.

55 meter syd for ejendommen findes en eng som er fredet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Ligeledes findes der en større sø i en afstand af 940 meter mod sydøst. Flere smådamme eller vandhuller findes i en afstand fra ca. 400 meter mod sydvest. 40 meter mod øst findes et §3 beskyttet vandløb, med forbindelse til en forgrening (ligeledes § 3 beskyttet) som løber ca. 50 meter syd for ejendommen, Vandløbet har forbindelse til Sillerup bæk. Længere mod nordøst i Feldum skov findes yderligere § 3 beskyttede vandløb 1280 meter mod vest findes § 3 beskyttet mose ved Sillerup bjerg.

Ejendommen ligger indenfor Kystnærhedszonen fra Haderslev fjord.

Området har almindelige drikkevandsinteresser.

Et mindre område fra ca. 30 meter øst for ejendommen, ved det § 3 beskyttede vandløb, har en terrænhældning fra 6-12 grader. Ejendommen er beliggende på sandblandet lerjord. Et tilgrænsende område ca. 200 meter mod syd beskrives som lerblandet sandjord. Mindre områder mod nordøst og sydsyd-øst har decideret lerjord.

Et område umiddelbart syd for ejendommen er SFL for overfladevand, et tilsvarende område findes ca. 1.500 meter mod nordvest langs Sillerup bæk. Langs Sillerup bæk er der endvidere udpeget som vådområde fra Direktoratet for Fødevarerhverv.

Generelle afstandskrav	
	Faktisk afstand Fra nærmeste staldcentrum
Afstandsforhold fra ejendommen til nærmeste naboer (krav):	
Nærmeste nabo ift. udvidelse (krav 50 m)* (korteste afstand fra stald med udvidelse)	150
Nærmeste nabo, uden landbrugspligt*	275,17
Byzone/Sommerhus*	3.504,52
Samlet bebyggelse i landzone*	1.480,39
Afstandsforhold fra nyetablerede staldbygning/møddingsplads (krav)**	
Ikke almene vandindvindingsanlæg (25 m)	Ca. 100 m fra kilde til Fjestrupvej 72 og 180 meter til privat boring på Gymosevej 10
Almene vandindvindingsanlæg (50 m)	Ca. 2.000 m
Vandløb (herunder dræn) og søer (15 m)	Ca. 30 m
Offentlig vej / privat fællesvej (15 m)	23 m
Levnedsmiddelvirksomhed (25 m)	Mere end 25 m
Beboelse samme ejendom (15 m)	Ca. 20 m
Naboskel (30 m)	Ikke overholdt til skel, ca. 6 meter fra eksisterende stald 1.1.2.

*Afstandskravet beregnes af www.husdyrgodkendelse.dk

*) Husdyrlovens § 6.

**) Husdyrlovens § 8.

lft. afstandskravene i § 8 er der ikke nyanlæg eller ændret anvendelse hvorfor de angivne afstande er målt fra nærmeste punkt på eksisterende bygninger.

Lysforhold

I nu situationen er armaturet i staldene almindelige lysstofrør, som sidder på spær og er tændt ca. 12-14 dagligt i dagstimerne (ca. kl. 5.00-18.00). Ved ombygningen af staldene indsættes LED lysanlæg. Dette vil ligeledes være tændt ca. 12-14 timer dagligt i dagtimerne (ca. kl. 5.00-18.00)

Der er ingen lysforurening fra staldene, da disse er lystætte. I perioden hvor staldanlægget rengøres er der aktivitet ca. 8 timer. Der er her også tændt lys. Dette er dog ikke generende mht. lys støj eller støv udenfor ejendommen.

Husdyrgødning

Opbevaringskapacitet for dybstrøelse					
	Anlægsnummer, jf. ansøgningen	Opført	Sidst kontrolleret	Størrelse m ³	Lagerandel %
Gødningshus	1.1.4	Eksisterende rammer	-	275 m ³	75
Markstak	1.1.3	-	-	-	25
Kapacitet i alt					100

Årlig produktion af husdyrgødning af dybstrøelse

Der produceres årligt ca. 895,23 ton fast gødning og 175,62 ton fast gødning. Som det fremgår af husdyrgodkendelse.dk afsættes 155 DE til Tyskland, der afhentes med jævne mellemrum. I gødningshuset er der opbevaringskapaciteten 3 mdr., mens det resterende opbevares i markstak og køres til biogasanlæg i Tyskland. Der opbevares og anvendes ikke husdyrgødning fra andre ejendomme samt udsprede slam eller andet affald. Der kan opbevares 75 % i gødningshuset fordi proceduren er xxxx

BAT-redegørelse-opbevaring

Den faste staldgødning opbevares indendørs i gødningshus efter gældende regler. Dybstrøelse opbevares i overdækket markstak jf. regler for opbevaring (§9 i Husdyrgødningsbekendtgørelsen)

BAT-redegørelse udbringning

Husdyrgødning udbringes under hensyn til de generelle regler og foregår i videst mulig omfang efter godt landmandskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv.

Gødningen udbringes i forårs perioden, hvor den udsprede på arealerne og nedpløjes kort tid herefter. Udbringningen foretages af maskinstation, der kører strøelsen ud og pløjer lige efter. Herefter etableres såbed. Gødningen nedbringes hurtigst mulig for at reducere ammoniakfordampningen mest mulig, hvilket er betegnet som BAT jf. EU-BREF referencedokumentet for BAT

Harmoniregler

Landbrugsjord til rådighed

	Ansøgt
Ejet*	60,95 ha
I alt	60,95 ha

*ejet af:

Kim Allan Berg, Fjelstrupvej 72, 6100 Haderslev

Ingen forpagtninger

Harmoniarealet

Ejendommens produktion af husdyrgødning er på 220,12 DE og der fraføres 155 DE til biogas i Tyskland. Det giver en mængde på 65,12 DE til udbringning på ejendommens ejede arealer.

Der modtages ikke slam eller andet affald til udspreddning på udbringningsarealet.

Bedriftens indretning og drift

Staldanlæg

Se oversigt over indretningen på bilag 1.

Staldopbygning og BAT-redegørelse for de enkelte staldafsnit se bilag 2.

Dyrehold og staldtype for ansøgt drift	Staldafsnit nr.	Vægt-/aldersgrænser	Antal årsdyr	Stipladser	DE
Konsumægsstald, Stald 1	1.1.1	16-72 uger	21.920	24.000	132,05
Konsumægsstald, Stald 2	1.1.2	16-72 uger	14.620	16.000	88,07
DE i fjerkræ i alt			36.540	40.000	220,12

BAT-staldanlæg

Inden for fritgående fjerkræproduktion betegnes hyppig fjernelse af gødning svarende til minimum 2 gange ugentligt som BAT på staldindretning. I det ansøgte projekt er staldsystemet betegnet voliere med gødningsbånd. For at leve op til krav om ammoniakfordampning og krav om BAT anvendes det virkemiddel, at husdyrgødningen udsluses 3 gange ugentligt. Miljøstyrelsen har udsendt Teknologiblad (Hyppig udmugning i Etageanlæg) i høring. Her er anført, at 3 gange ugentlig udmugning giver en ammoniakreducerende effekt, der svarer til kemisk luftvasker med en effekt på 33 %.

Da hyppig udslusning af husdyrgødning ikke direkte kan indtastes i husdyrgodkendelse.dk er det jf. teknologiblad og specialkonsulenter i fjerkræ på Videncentret for landbrug (fjerkræ) anført som kemisk luftvasker med en effekt på 33 %. BAT-niveauet på staldindretning er dermed så rigeligt imødekommet og resulterer i, at ammoniakreduktionskravet er opfyldt med 3.031 kg N/år mere end påkrævet og ansøgte udvidelse resulterer i en samlet ammoniak reduktion fra stald og lager på 193,50 kg N. Den fremtidige emission vil være 3.685,64 kg N/år.

Anlægget opfylder ligeledes kriterierne for BAT vedrørende dyrevelfærd jf. EU's BREF-note fra juli 2003, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion i og med at dyrene i det valgte staldsystem går i dybstrøelse (og ikke i bure) og har adgang til udeareal.

Ventilation

Ventilation er trinløs, og trykstyret, hvilket regulerer luftcirkulationen efter behov, og giver dermed lavest mulig forbrug af energi. Ventilationsanlægget, der er opsat i 2001. Ventilationsanlægget er fuldautomatisk reguleret.

Udmugningssystem

Der anvendes gødningsbånd i produktionsanlægget, der bringer gødningen til gødningshuset.

Beskrivelse af rengøring og desinfektion

I ansøgte projekt rengøres staldanlægget ikke med vand, men ved hjælp af højtryksluft og desinfektion. Dette foregår ved, at der blæses højtryksluft ind i staldene, hvorefter der gasses med glutar aldehyd. Der bruges dermed ikke længer vand til rengøring af staldanlæg.

Management

De gældende regler for foder og fødevarer efterleves gennem branchekoden "Vejledning om produktionspraksis i primærproduktionen", (GMP – Good Manufacturing Practice). Derved sikres at produkterne produceres under forhold der ikke er til fare for miljøet samt menneskers og dyrs sundhed.

Det er ansøger selv der står for den daglige drift. Efter udvidelsen vil der være behov for 2 medhjælpere. Når hønsene skal udskiftes, sættes alt ud. I denne korte periode af året er der indkaldt ekstra personale for at varetage disse arbejdsopgaver i de par dage dette står på.

Her fanges alle høns med håndkraft, og lægges i et anlæg, hvor de aflives. Dette anlæg er specielt udviklet med det formål at få aflivet hønsene og revet dem op så de kan anvendes til minkføde. De døde høns opsamles i en tank, hvorefter de bliver fragtet til forarbejdningsstation, og indgår dermed i minkfoder.

Når anlægget er ryddet for dyr, fjernes alt inventar og opstilles på paller udenfor staldanlægget. Herefter sættes det i blød og vaskes efterfølgende. Når alt inventar er fjernet fra bygningerne, fjernes gødningsmåtten. Herefter rengøres stalden. Dette tager 4-5 dage. Herefter samles inventaret igen og installeres i bygningerne. Når dette er gjort desinficeres alt med tåge desinfektion. Efter en lille måneds tid indsættes nye dyr i anlægget.

Der indkøbes hønniker. Disse er ca. 16-18 uger når de startes i anlægget. Ved ca. 20 ugers alderen begynder deres æglægningen. Dyrene går i anlægget ca. 11-12 måneder. Der forsøges at holde en rotationsperiode på 12 måneder af hensyn til leverandør og aftager fra produktionen.

Egenkontrol

Besætningen er under veterinær kontrol, hvor der årligt er besøg af veterinærmyndighederne. Dette skyldes til dels at der ikke må anvendes nogen form for antibiotika ved produktion af æg til konsum og at der kræves en god sundhedstilstand. Når dyrene afsendes fra leverandør er der taget gødnings- og blodprøver (stikprøver). Ved modtagelse får ansøger selv taget nye blod- og gødningsprøver. Dette foretages af egen dyrlæge.

Når dyrene bliver ca. 20 uger, bliver der ca. hver 5 uge taget æg- og gødningsprøver. Der føres daglig kontrol med dyrenes foderoptagelse samt æg produktion. Dyrene vejes dagligt (stikprøvevis), da der enkelte steder i staldanlægget er installeret vejeceller. Ved det daglige opsyn og fastlagte rutiner, overvåges dyr, anlæg og diverse installationer og andet materiel. Slidte dele repareres eller udskiftes løbende. Det tilstræbes at udskifte dele på anlæg og maskiner med nyere dele, der hører under betegnelsen BAT (bedre tilgængelig teknik).

Hver dag går en runde i husene, hvor der bl.a. samles gulv æg samt eventuelle døde dyr. Hermed bliver installationer i staldene ligeledes tjekket. I service afdelingen er der ligeledes kontrol, hvor bl.a. æggene vejes og sorteres i pakkeriet. Foderet vejes når der trækkes ind fra siloer.

Ansøger er under HACCP kontrol. Og der føres jævnligt kontrol med sundhedsstatus i besætning. Derudover søges at planlægge aktiviteter i anlægget, såsom levering af materiale, samt fjernelse af produkter og spild/affald. Hegningen omkring ude arealet gennemgås jævnligt, bl.a. for at nedsættes risici for rovdyr angreb. Der laves mark- gødningsplan årligt, hvor gødskning af markerne planlægges nøje. I forbindelse med markplanlægning laves en behandlingsplan, hvor mængde og type af pesticid der anvendes/anbefales bliver noteret. Når behandlingerne er foretaget, noteres dette i en journal (på markplan).

I bedriftens driftsregnskab registreres forbrug af vand, energi, indkøbt foder, pesticider og handelsgødning. Der praktiseres desuden godt landmandskab overfor omkringboende naboer og folk der færdes i og ved anlægget.

Ophør

I forbindelse med et eventuelt ophør af husdyrproduktionen vil stalde og fodersiloer blive tømt og rengjort.. Desuden vil ejendommen bygninger blive vedligeholdt således at ejendommen ikke forfalder.

Redegørelse for mulige uheld

I den daglige drift kan der være risiko for at vandør frost sprænger, og ved sådan uheld afbrydes vandforsyningen på hovedhanen, som er placeret i serviceafdelingen. Der kan ligeledes ske strømforstyrrelser, og derved opstår der risici for at dyrene overophedes i staldanlægget.

I sådanne nødstilfælde er anskaffet nødstrømsgenerator der kan holde ventilationen i gang indtil strømmen er genetableret.

Minimering af risiko for uheld

Husdyrgødning udbringes af maskinstation på arealerne. Dybstrøelsen lægges i markstak der overdækkes efter reglerne. Den placeres et nyt sted hvert år. Vask af anlæg foretages af autoriseret firma, der står for både rengøring samt opsamling af vaskevand. Dette styres under kontrollerede forhold.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Der er på ventilationsanlægget monteret alarm der giver lyd (audio) og derudover sendes besked til mobil telefon ved alarm, så skader hurtigst muligt kan udbedres.

Foder

Effekten af et fodringstiltag i fjerkræproduktionen er yderst beskeden i forhold til reduktionen i både ammoniakfordampning fra stald og lager og på fosforoverskuddet pr. ha. Reduktion af fosfor i foderet hos de æglæggende høns kan resultere i, at tykkelsen på æggeskallerne reduceres, hvilket ikke er i ansøgers interesse, da det kan forringe salgsproduktet.

Der er jo brugt foder tiltag så de skal beskrives

Eventuelle miljøproblematikker med hensyn til N og P ønskes dermed løst gennem andre tiltag. I det konkrete tilfælde er Haderslev Kommunes krav om et maksimalt fosforoverskud på 5 kg P/ha/år overholdt ved at reducere dyretrykket ned til 1,07 DE/ha. BAT-niveauet er ønsket løst via andet virkemiddel end foderkorrektion og opnået via valg af staldsystem og reduktion i mængden af udbragt husdyrgødning.

Indblæsnings studs til siloer sidder ved serviceafdelingen, så transport med foder, går ind gennem gårdsplads til serviceafdelingen. Foder leveres ca. 2 gange månedligt. Leveringen foregår normalt i tidsrummet kl. 8-16. Antal transporter forventes ikke at stige, men derimod forventes større levering, da der opsættes ekstra siloer (evt. lidt større siloer)

Opbevaring af foder

Råvarerne opbevares dels i udendørs siloer:

- 3 silo til opbevaring af færdig foder (glasfiber), mellem staldene

Samt dels i indendørs silo i maskinhus

- silo til opbevaring af korn

Indblæsnings studs til siloer sidder ved serviceafdelingen, så transport med foder, går ind gennem gårdsplads til serviceafdelingen. Foder leveres ca. 2 gange månedligt. Leveringen foregår normalt i tidsrummet kl. 8-16. Antal transporter forventes ikke at stige, men derimod forventes større levering, da der opsættes ekstra siloer.

BAT-redegørelse,

Effekten af et fodringstiltag i fjerkræproduktionen er yderst beskeden i forhold til reduktionen i både ammoniakfordampning fra stald og lager og på fosforoverskuddet pr. ha. Reduktion af fosfor i foderet hos de æglæggende høns kan resultere i, at tykkelsen på æggeskallerne reduceres, hvilket ikke er i ansøgers interesse, da det kan forringe salgsproduktet.

Minimering af spild

Der anvendes udelukkende tørfoder som blæses ind i siloanlæg. Alle rør er forsynet med tekst og numre så fejlløse undgås. Blæserør og siloanlæg vedligeholdes så utætheder ikke opstår og spild i forbindelse med leverance af foder undgås.

Ressourceforbrug

Årligt forbrug		
	Nudrift	Ansøgt
Dieselolie	2.400 L	2.400 L
Elforbrug	58.700 kWh	105.000 kWh
Vandforbrug	678,5 m ²	3.157 m ²

Vand

I nu situationen anvendes der vand til vask af staldanlæg, forrum samt til drikkevand.

I ansøgt drift anvendes der kun vand til vask af forrum samt til drikkevand, da staldene fremadrettet rengøres via luftrensning og gasning.

Der anvendes ca. 678,5 m³ vand årligt i nudriften. Fordelt på ca. 670 m³ drikkevand og ca. 8,5 m³ vaskevand. Dette forventes at stige til ca. 3.157 m³, ved udvidelsen. Fordelt på ca. 3.154 m³ drikkevand og ca. 3 m³ vaskevand. (En høne spiser ca. 120 g foder om dagen og drikker foderet x 1,8 dvs. ca. 216 g vand om dagen)

En stor del af drikkevandet går til ægproduktionen og en hel del fordampes fra dyrene.

Påfyldning og vask af sprøjte foretages af maskinstation, der selv medbringer vand og rengøre sprøjte udstyr. Denne mængde er ikke medregnet.

BAT-redegørelse vandbesparende foranstaltninger

Når staldanlægget rengøres, bruges der fremadrettet (ansøgt drift) højtryksluft og desinfektion. Dette udføres af SydThy Staldrens. Dette foregår ved, at der blæses højtryksluft ind i staldene, hvorefter der gasses med glutar aldehyd. Der bruges dermed ikke længer vand til rengøring af staldanlæg.

Når forrummet rengøres, sættes inventaret i blød, hvorefter det vaskes med højtryksrensere med koldt vand. Både iblødsætning og vask med højtryksrensere er vandbesparende. Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (brug af højtryksrensere).

Drikkevandssystemet er et Lumbing anlæg med drikkenippel og spilskål under, der nedsætter spild.

Bedriftens vandinstallationer efterses jævnligt med henblik på at undgå spild, og eventuelle lækager identificeres og repareres hurtigst muligt. Der tilkaldes service, hvis der er behov for det.

Energi

Elforbrugende processer i husdyrbruget er ventilation, foderhåndtering, belysning og diverse til pakkeriet (herunder køling).

Det årlige elforbrug i nudriften er på ca. 58.700 kWh pr. år.

Med udvidelsen forventes en stigning i elforbruget grundet større behov for ventilation, og mere energi forbrugt på foderhåndtering og i pakkeriet grundet større ægproduktion.

Elforbruget forventes at stige til ca. 105.000 kWh.

Derudover anvendes der 2.400 liter dieselolie til markarbejde samt træflis til opvarmning af stalde. Stalden skal kunne opvarmes til ca. 38 grader. Der forventes kun en lille stigning i dieselolie forbrug, da der kun sker lille stigning i markdrift. Træflismængden vil evt. stige en smule, dels da der er flere høns (varmeproducerende enheder)

Der anvendes ingen andre former for energi.

BAT-redegørelse energibesparende foranstaltninger

Ventilationsanlægget, der er opsat i 2001 er installeret med miljøtilskud.

Ventilation er trinløs, og trykstyret, hvilket regulerer luftcirkulationen efter behov, og giver dermed lavest mulig forbrug af energi.

Ansøgningen og det tilhørende produktionsanlæg bygger på principper, der tilgodeser miljøet i det omfang loven tilsigter, og der vil løbende blive indhentet opdateret viden, med henblik på forbedringer, der lever op til nutidens miljøkrav.

Der sigtes mod at vedligeholde anlægget og udskifte efter behov og efter tanken om forbedringer på miljøet, herunder at søge efter at udskifte dele, lys osv. efter det bedste tilgængelige på markedet og dermed mest energi besparende.

Det samme principper gør sig gældende i service afdelingen, hvor der også ses på rationelle arbejdsgange for at sparre energi.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (delvis lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation).

Der bliver anvendt alm. lysstofrør i begge staldanlæg samt i servicebygningen i nu situationen. Disse udskiftes til LED lys ved ombygningen. Da bygningerne er lukkede er der ikke generende lys uden for bygningerne. Der er ligeledes heller ikke generende belysning på facaderne af staldanlæggene.

Transport

Beskrivelse af transport

Til og frakørselsforhold til produktionsbygningerne for ekstern transport foregår ad indkørsel ved Fjelstrupvej.

Transport	Tidsrum		Transporter	
	Nudrift	Ansøgt	Nudrift	Ansøgt
1. Levende dyr til og fra ejendommen	05.00-20.00	05.00-20.00	1	1
3. Æg og emballage leverance	24.00-24.00	24.00-24.00	104	104
4. Døde dyr	24.00-24.00	24.00-24.00	52	52
5. Foder	24.00-24.00	24.00-24.00	41	41
6. Brændstof	08.00-16.00	08.00-16.00	6	6
7. Husdyrgødning - Udbringning fra markstak/gødningshus til mark - Afhentning til biogas	08.00-16.00	08.00-16.00	22	25 26 (25 ton adgangen)
Transporter i alt			226	255

Foder

Indblæsnings studs til siloer sidder ved serviceafdelingen, så transport med foder, går ind gennem gårdsplads til serviceafdelingen. Foder leveres ca. 2 gange månedligt. Leveringen foregår normalt i tidsrummet kl. 8-16. Antal transporter forventes ikke at stige, men derimod forventes større leveringen, da der opsættes ekstra siloer (evt. lidt større siloer)

Husdyrgødning

Transport med gødning vil hovedsageligt være fra staldanlæggets gavl ende mod vest (20 m3 vogn), samt af interne markveje ud til arealerne. Når gødningsmatten fjernes fra staldanlægget lægges den i markstak ved de arealer den skal udbringes på. Gødningen udbringes i forårs perioden, hvor den udspredes på arealerne og nedpløjes kort tid herefter. Udbringningen forventes at tage ca. 1 dag. Udbringningen foretages af maskinstation, der køres strøelsen ud og pløjes lige efter. Herefter etableres såbed. Der afsættes fast husdyrgødning til Tyskland og som følge her af er der lastbiltransporter med husdyrgødning med jævne mellemrum.

Transport med dyr

Når staldanlægget skal rengøres og dyrene fjernes fra anlægget vil transporten hovedsageligt være fra staldanlæggets gavlende mod vest. Der er ca. 2 transporter med levering af dyr indtil ejendommen og der er ca. 2 transporter med dyr (slagtede dyr) væk fra ejendommen. Dyrene aflives på ejendommen med en speciel maskine.

Transporter med dyr til ejendommen forventes at stige til det dobbelte, da der skal indsættes flere dyr. De vil dog blive leveret samtidigt. Transporter i forbindelse med afhentning til destruktion/slagning vil ligeledes stige til ca. det dobbelt. Dette sker også samtidigt, da der køres efter alt ud alt ind princippet.

Døde dyr afhentes gerne midt på dagen, og efter behov. Der forventes ca. 10 % døde dyr årligt og dette forventes ikke at ændre sig ved udvidelsen.

Øvrige transporter

Der afhentes æg ca. 2 gange ugentligt. Dette sker cirka midt på dagen. Afhentningen sker fra kølerum ved servicebygning. Her bakkes bilen op til rampen og der læsses.

Dieselolie leveres ca. 2 gange årligt, og det fortsætter uændret.

Fyringsolie leveres ca. hver anden måned.

Udvidelsen vurderes ikke at give væsentlige gener som følge af øget transport udenfor ejendommen.

Støj/støv/lugt

Beskrivelse af støjkilder

Foder trækkes ind i stalden 2 gange dagligt, og der efter fordeles mængden over 4-5 gange i foderautomater i løbet af dagen. Der fodres ad libitum, og det forventes dog kun at være en minimal støjgene ved foderkædetrækket. Der kan forekomme maskinstøj i forbindelse med udkørsel af dybstrøelse/gødningsmåtte og ved markdriften. Og i perioden ved høst forekommer ligeledes maskinstøj.

Der forekommer støj i forbindelse med levering af foder, hvor der leveres i træk med ca. 27 tons pr. læs, der blæses ind i siloerne ved stalden. Det forventes dog ikke at være støjgener udenfor ejendommen. Ventilationssystemet kan give anledning til støj, det er dog frekvens styret ventilation og nærmeste nabo er beliggende bag skovparcellen, så det forventes ikke at være til gene for naboerne.

I pakkeriet kan pakkeriets maskiner give anledning til støj. Der er ligeledes opstillet en transistorradio i denne bygning. Serviceafdelingen er dog en isoleret og afstanden til nærmeste nabo er ca. 265 meter og er beliggende bag et skovparcel. Det vurderes at anlægget ikke giver anledning til støj uden for ejendommen.

Der kan evt. være lidt støj i forbindelse med luftrensning af staldene ca. hver 13 måned. Dette er dog en lokal støjkilde, der ikke kan høres udenfor ejendommen.

Driftsperiode for støjkilder

Fodring foregår ad libitum, der trækkes dog foder ind 2 gange dagligt.

En gang årligt ryddes anlægget for dyr og gødningen fjernes fra staldanlægget og lægges i markstak, hvis det ikke kan køres direkte ud. Staldanlæggene og inventar vaskes ned og desinficeres. Herefter indsættes nye dyr i anlægget. Rengøring af anlæg tager ca. 1 dag, og dette foretages af et firma der har specialiseret sig i dette.

Dagligt tjekkes staldene for døde dyr og gulvæg indsamles. I service afdelingen pakkes æggene og sættes i kølerum. Disse afhentes ugentligt

Indhegning tjekkes jævnligt.

Husdyrgødningen udbringes i forårsmånederne og dette forventes at tage ca. 1 dag, det vil efterfølgende blive nedpløjet. Og dette gøres i samme arbejds gang.

Foder leveres ca. 2 gange månedligt. Leveringen foregår normalt i tidsrummet kl. 8-16, og indblæsning af kraftfoder tager ca. 20 min. Afhentning af æg sker ca. to gange ugentligt.

Der kan være noget støj i forbindelse med markarbejdet, som foregår i sæsonen fra februar til november.

Tiltag mod støjkilder

Der foretages ikke væsentlige tiltag mod støj ved udvidelsen. Der er generelt taget hensyn til støjkilder ved den nuværende produktionen. Bl.a. med ventilationssystemet der kører trinløst.

Det meste arbejde i stalden foregår manuelt, og medfører meget lidt støj.

Der forekommer dog støj i forbindelse med pakning og sortering af æg i service afdelingen, denne bygninger dog isoleret så der forventes ikke at være gener udenfor ejendommen.

Der vil dog forekomme maskinstøj i forbindelse med afhentning af døde dyr og æg. Dertil forekommer maskinstøj ved levering af foder. Der forventes dog ikke at være til gene for omkring boende.

Støv

Der anvendes spåner til strøelse og dette leveres på paller et par gange årligt. Der forekommer ikke støvgener ved dette da det er indpakket og først åbnes i stalden. Der opbevares et lille lager i forrummet..

Der kan forekomme støv ved indblæsning af fodermidler i siloerne, der vil dog være begrænset støvgener udenfor ejendommen.

Lugt

Nye målinger (Amparo og Provstgård, 2009) viser en lugtemission for bur- og skrabeægsproduktion på hhv. 219 og 158 OUE/s/1.000 kg. Miljøstyrelsen er gjort bekendt med rapporten, men rapportens tal er ikke implementeret i husdyrgodkendelsessystemet. Bemærk at de målinger, som ligger til grund for rapporten, i rapportens resultatafsnit (s. 7-8) er sammenholdt med danske målinger fra HPR (rugeægs-) stalde og med hollandske og irske målinger. Samlet peger det mod et emissionsniveau, som svarer til de seneste danske målinger.

Derfor bør en emissionsfaktor på hhv. 219 og 158 OUE/s/1.000 kg for bur- og skrabeægsproduktion lægges til grund ved beregning af lugt fra æglæggestalde. Der er dog ikke korrigeret for dette i denne ansøgning.

Via ventilationsanlæggene vil der forekomme lugtgener fra staldene. Der kan desuden forekomme lugtgener af forbigående karakter primært om foråret, når husdyrgødning udbringes.

Krav til udbringning og håndtering af husdyrgødningen er reguleret af bl. a. regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Det vurderes, at overholdelse af de gældende generelle regler på området vil være tilstrækkeligt til at sikre mod uacceptable lugtgener i forbindelse med udbringning.

Endvidere minimeres eventuelle lugtgener fra ejendommen ved at der foretages hyppig rengøring af staldanlæggene.

Skadedyr

Generel bekæmpelse af skadedyr

Der holdes rent og ryddeligt omkring anlæggene, således at der ikke ligger store mængde gødning eller foderrester på udenoms arealer, dette foretages med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at der ikke skal opstå uhygiejniske forhold. Tom emballage og andet affald bortskaffes jævnlige, og døde dyr søges afhentet hurtigst muligt.

Fluegener

Gødningsmåtten holdes tør.

Der anvendes ingen former for bekæmpelse af fluer med kemiske midler, da dette ikke må anvendes i en produktion med konsumæg.

Rottebekæmpelse

Ejendommen er tilmeldt kommunal rottebekæmpelse.

Affald

Affald fra produktionen omfatter:

Affald fra produktionen omfatter plast og papir emballage fra foderminerale og spåner, lysstofrør, elpærer, pap og dunke fra vaske og desinfektionsmidler.

Der anvendes Klor i dyrenes drikkevand, for at mindske opformeringen af bakterier i vandet.

Tom emballage fra vaske- og desinfektionsmidler varetages af rengøringsfirma.

Pap fra levering af æggebakker genbruges så vidt muligt, når der skal pakkes æg.

Alt andet brændbart affald, glas (elpærer og lysstofrør) samt øvrige dunke, samles sammen og køres til omladeplads/ genbrugsstationen efter behov og ca. 4 gang årligt. Mængden af affald er ca. 500 kg årligt.

Det søges at affald så vidt muligt afhændes til genbrug.

Størstedelen af affaldet afleveres via retursystem og opbevares i forrummet indtil aflevering.

Farligt affald samt olie og kemikalier

Olie- og kemikalieaffald

Olieskift foretages af maskinreparatør, hvorfor der ikke findes et stort oplag af olie.

I maskinhuset oplagres mindre mængder af olie og spildolie, og dette opbevares i en 200 l tønde i maskinhuset. Spildolie afleveres på omladestation.

I maskinhuset står ligeledes en dieselloletank til korntørringsanlæg.

Tanken er på 1.200 liter. Der er fast gulv i hele maskinhuset.

Klor desinfektion af drikkevandet opbevares i service bygningen ved staldanlæggene.

Det vaske- og desinfektionsmidler, der anvendes i forbindelse med den årlige rengøring af staldanlæg, opbevares ikke af ansøger. Det er firmaet der forestår vask, der medbringer dette og de bortskaffer ligeledes tom emballage.

Der opbevares ikke pesticider på ejendommen, da dette foretages af maskinstation, og disse opbevarer og bortskaffer kemikalier, rester og tom emballage herfra.

Oplag af olie og kemikalier

Tanke til diesellole:

1.200 l overjordisk tank fra 2008 placeret i maskinhus.

Fyringsolie:

3.200 l overjordisk tank fra 1980 (fjernes seneste d. 31/12-10) placeres inde i udhuset mellem stuehuset og stalden.

Spildeolie:

200 L tank i maskinhus

Pesticider og sprøjteudstyr

Der opbevares ingen pesticider op ejendommen.

Døde dyr

Døde dyr opsamles i container (ca. 220 l) der er placeret ved læserampen indtil service afdelingen.

Døde dyr afhentes minimum en gang ugentligt, hvor containeren flyttes til et aftalt afhentningssted et stykke nede af markvejen. Hermed nedsættes risici for smitte overførsel af denne vej.

Dødeligheden i besætningen er ca. 10 % og der dør flest fugle de første par måneder efter de er indsat i husene. Døde dyr afhentes af DAKA, der kører i området en gang ugentligt eller kommer efter behov.

Spildevand

Spildevandsmængde

I nudrift vaskes staldanlæg med vand, mens det i ansøgt drift ske med trykluft og desinfektion, og derved vil der ikke være spildevand fra vask af stald i ansøgt.

Service afdelingen er tilkøbt separat spildevandsafledning, der ledes til beholder og herefter til nedsivningsanlæg. Eventuelt drikkevandsspild opsamles i dybstrøelsen og udbringes med denne.

Spildevand tilledt gyllebeholder

Efter udvidelsen vil der ikke være spildevandet fra produktionen, da vand fra rengøring af inventar og staldbygninger erstattes med trykluftrengøring.

Der er ingen gyllebeholder på ejendommen.

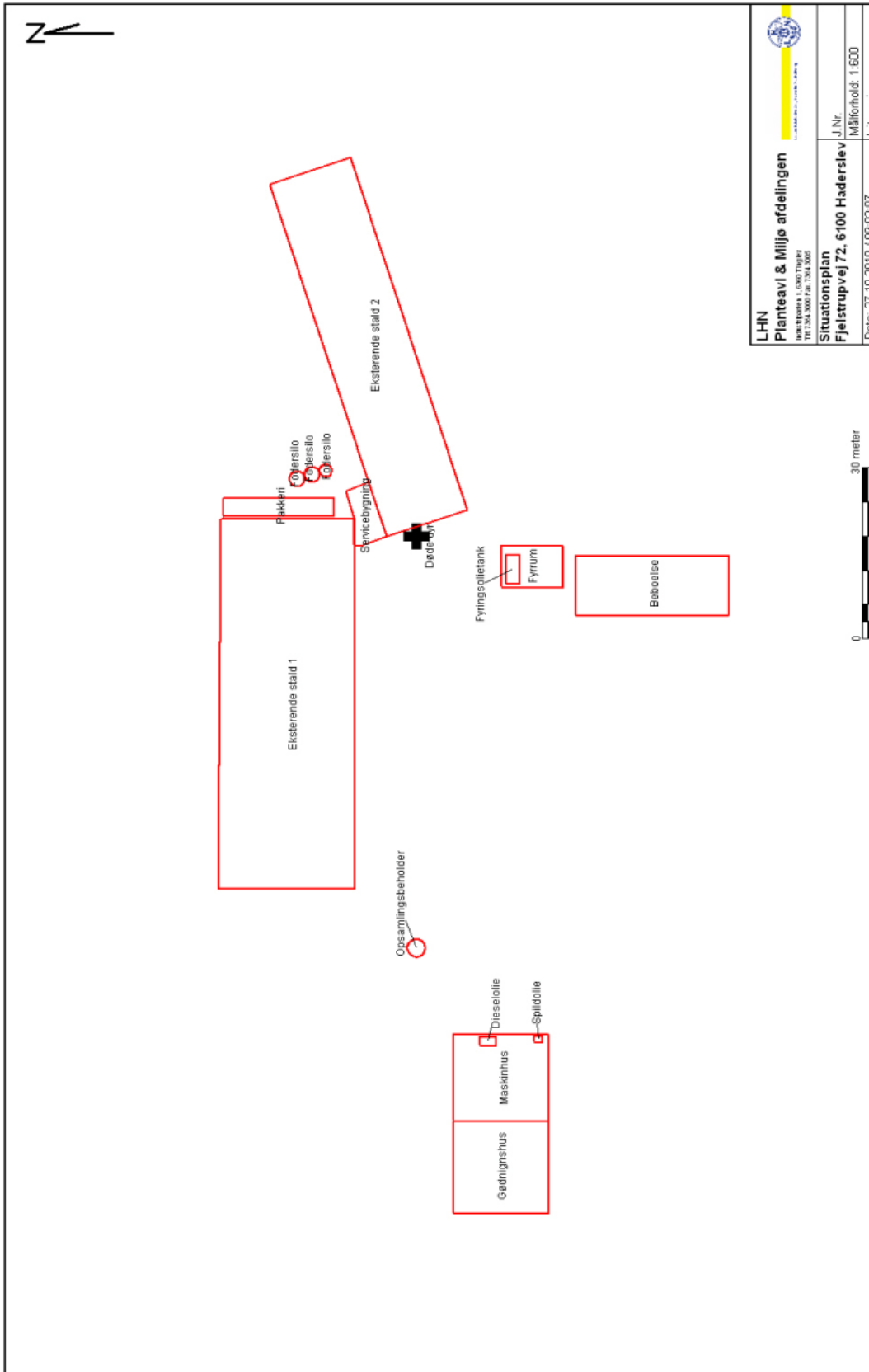
Øvrigt spildevand som drikkevandsspild fra produktionen opsuges i dybstrøelsesmåtten i staldene.

Spildevand afledning

Sanitært spildevand fra service afdelingen ledes til septiktank og videre tilet PE bioclean minirenselanlæg SO. Hertil frindes en udledningstilladelse til til Feldum fra den 10 september 2007.

Der er ansøgt om udledning af overflade vand fra tage ledes til grøfter og dræn.

Bilag 1: Oversigtsplan over ejendom Bilag 1. Oversigtplan over ejendom

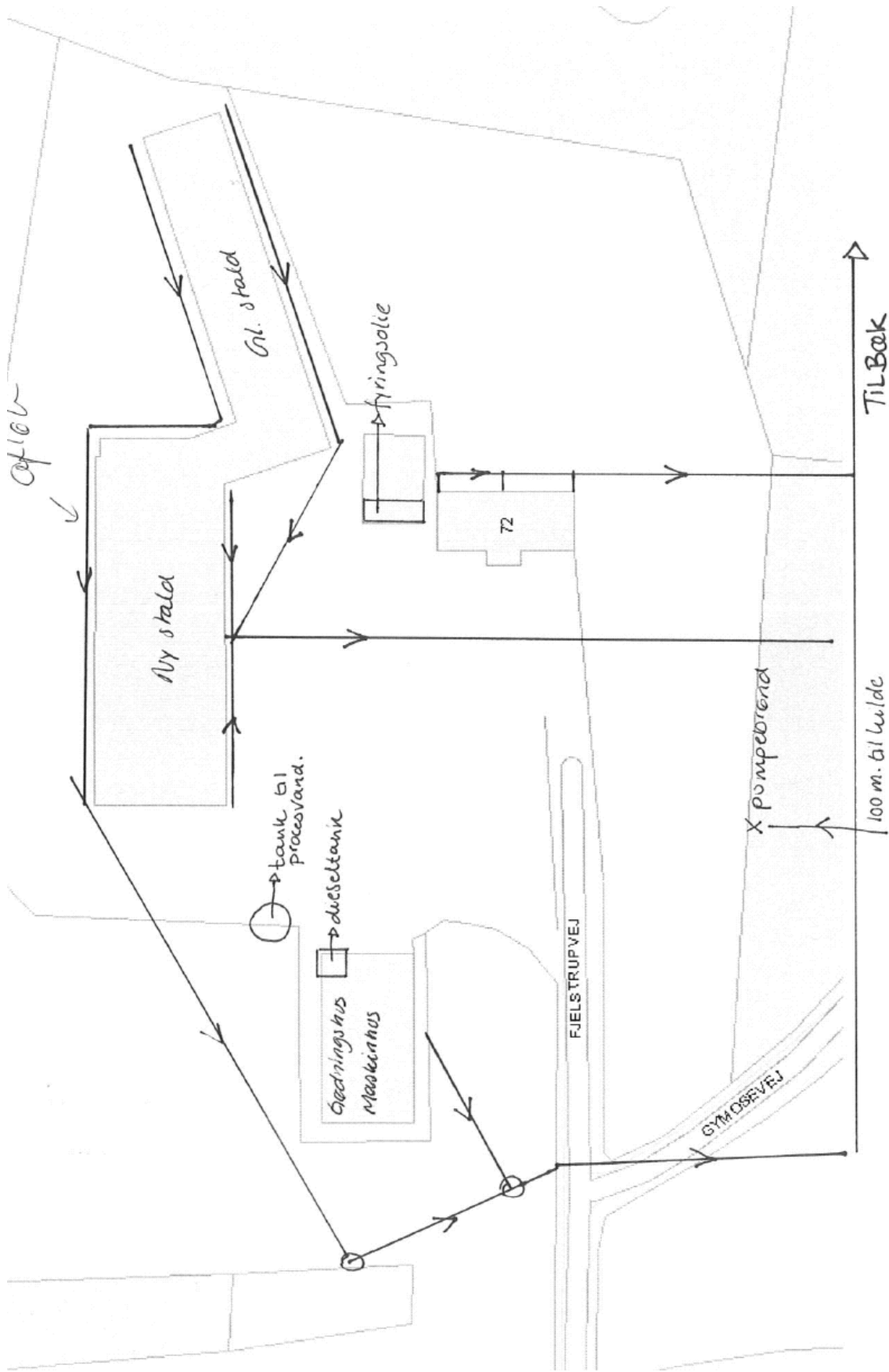

LHN
Planteavl & Miljø afdelingen
MARKTAVL 1, 0200 Tjerslev
 TELEFON: 5000 FAX: 7394 3005

Situationsplan
Fjølstrupvej 72, 6100 Haderslev

J.Nr. _____ Målestokhold: 1:600
 Dato: 27.10.2010 10:09:02.07 Int.:...anl

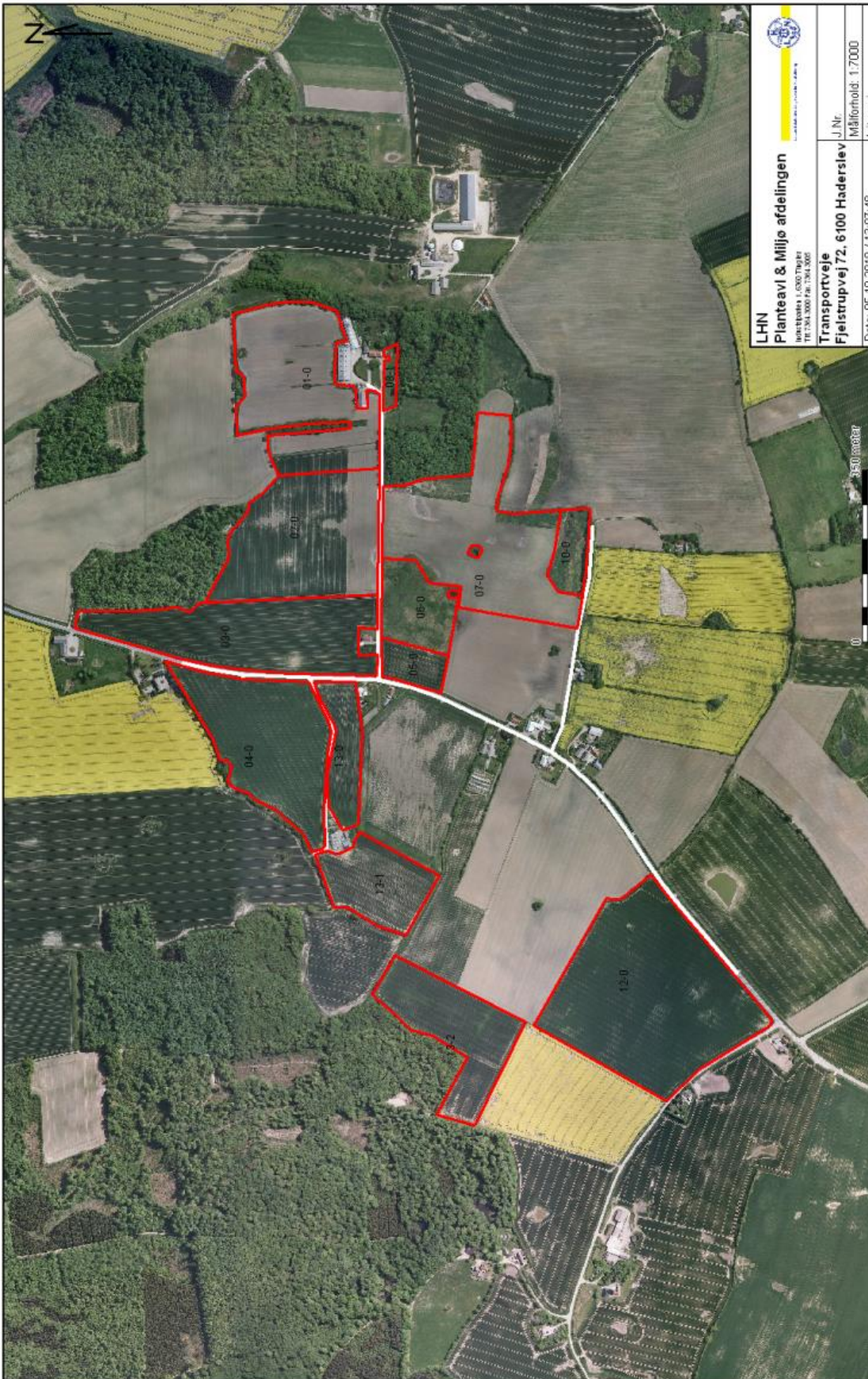
Bilag 1 fortsat: afløbsplan

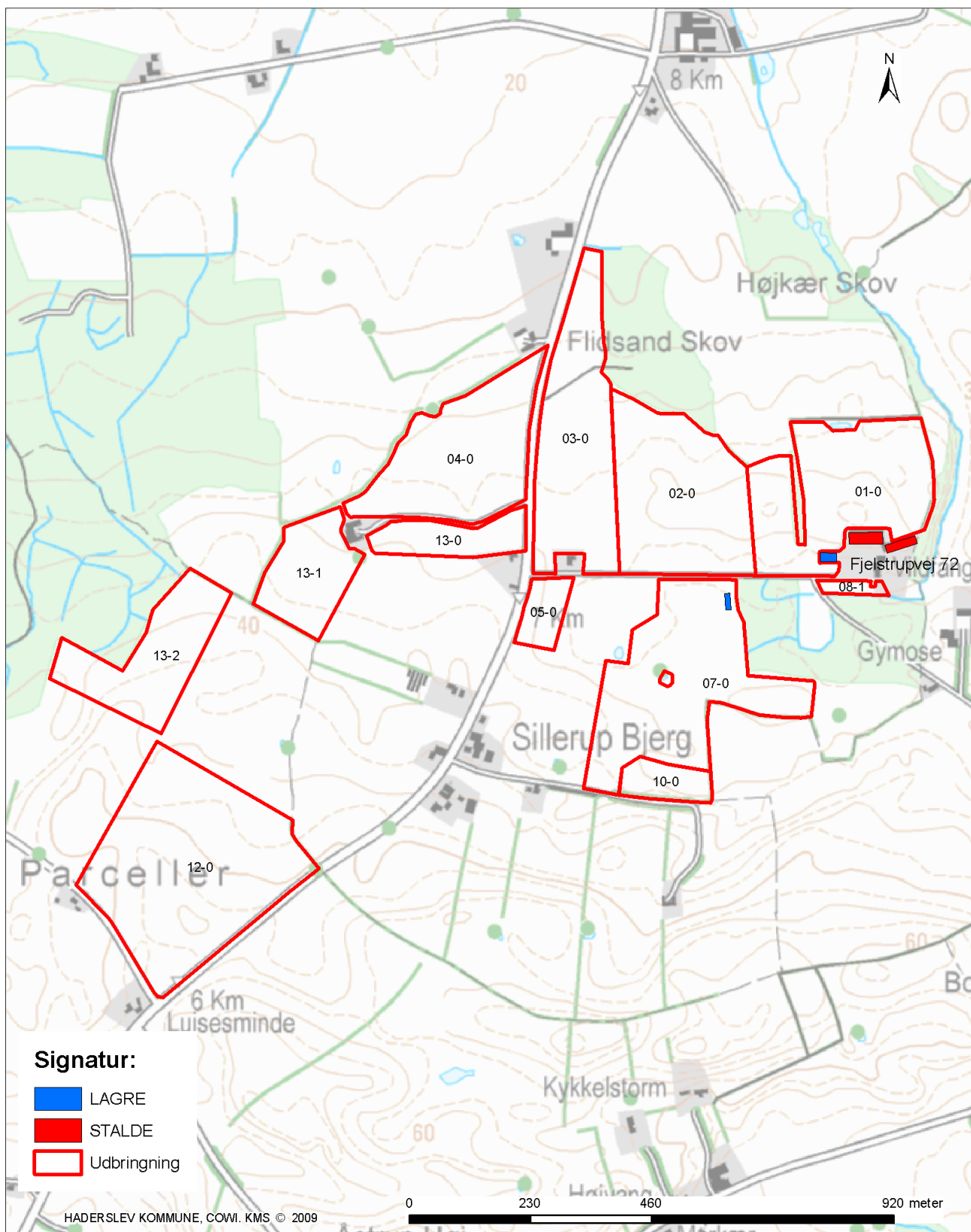
Bilag 2: Stald og BAT

Staldafsnit	Dyrehold	Staldindretning	BAT-redegørelse
Stald 1 (stald nr. 1.1.1) Hyppig udmugning (3 gange pr. uge i 75 % af gødningen) foderoptimering	21.920 årshøner (132,05 DE)	Årshøne, konsumæg, voliere m. gødningsbånd, skrabehe. 24.000 stipladser.	(132,05 DE x 166 årshøner/DE x 10,1 kg NH ₃ -N/100 årshøner) BAT niveau: 2.213,95 Kg N
Stald 2 (stald nr. 1.1.2) Hyppig udmugning (3 gange pr. uge i 75 % af gødningen) foderoptimering	14.620 årshøner (88,07 DE)	Årshøne, konsumæg, voliere m. gødningsbånd, skrabehe. 16.000 stipladser.	(88,07 DE x 166 årshøner/DE x 10,1 kg NH ₃ -N/100 årshøner) BAT niveau: 1.476,58 Kg N
Ammoniak emission			BAT niveau ud fra vejledning: 3.690,53 kg N/år

Bilag 3: Transportveje

Bilag 4: Oversigt over udbringningsarealer incl. nummer

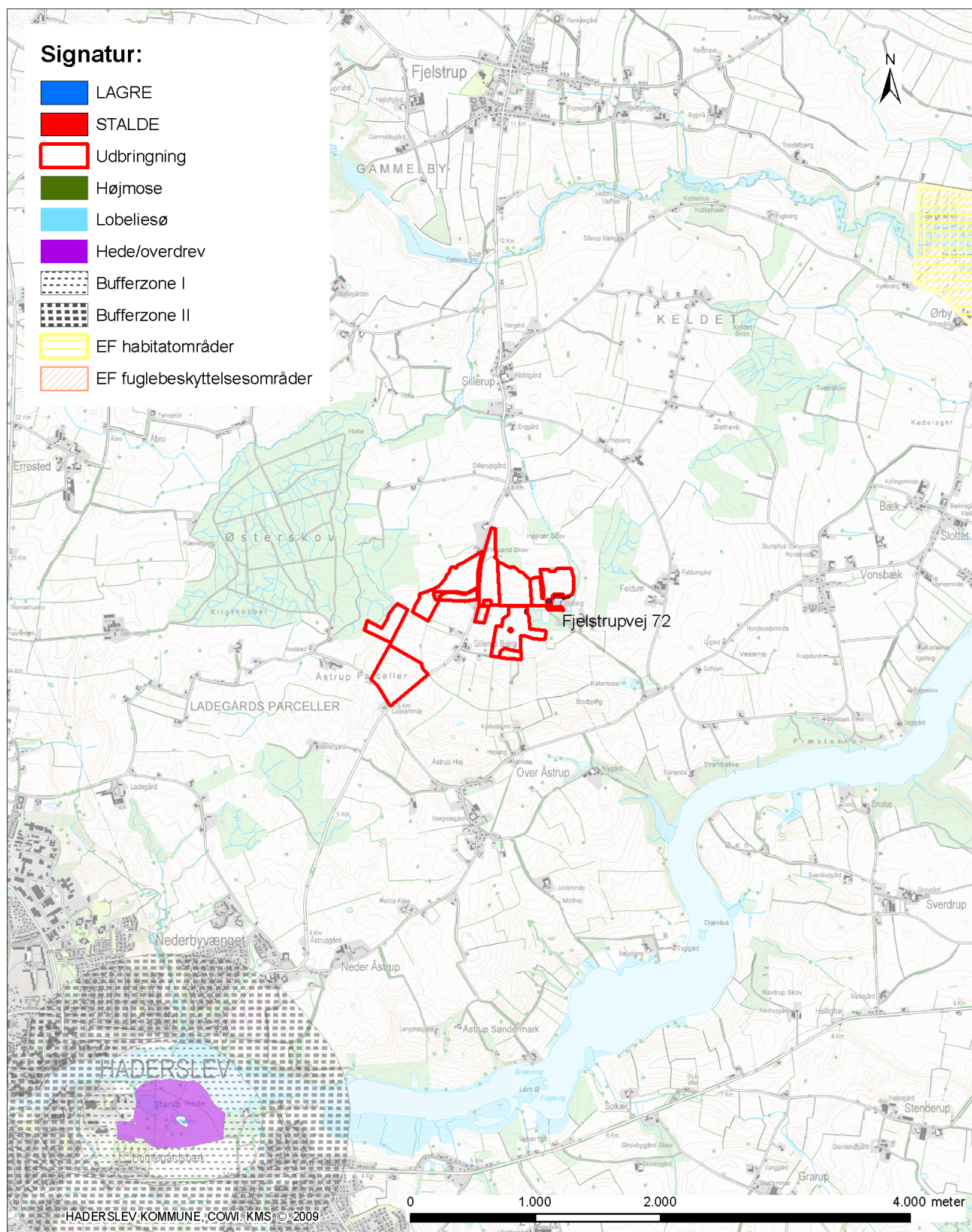
Titel Fjelstrupvej 72
Indhold Udbringningsarealer og mark nr.

Kortet indeholder data af forskellig nøjagtighed og er derfor kun til overichtsbrug.
Kortet kan ikke anvendes ved skelstridigheder.
Der tages forbehold for kortets ajourfæringsstatus.

Teknik & Miljø - Miljø og Natur
Sagsbehandler:
Journalnummer:
Udskrevet den: 25-02-2010
Målestoksforhold: 1:9.006

Bilag 5: Arealer ift § 7, Internationale Naturbeskyttelsesomr.

Titel Fjelstrupvej 72
Indhold §7 og NATURA2000

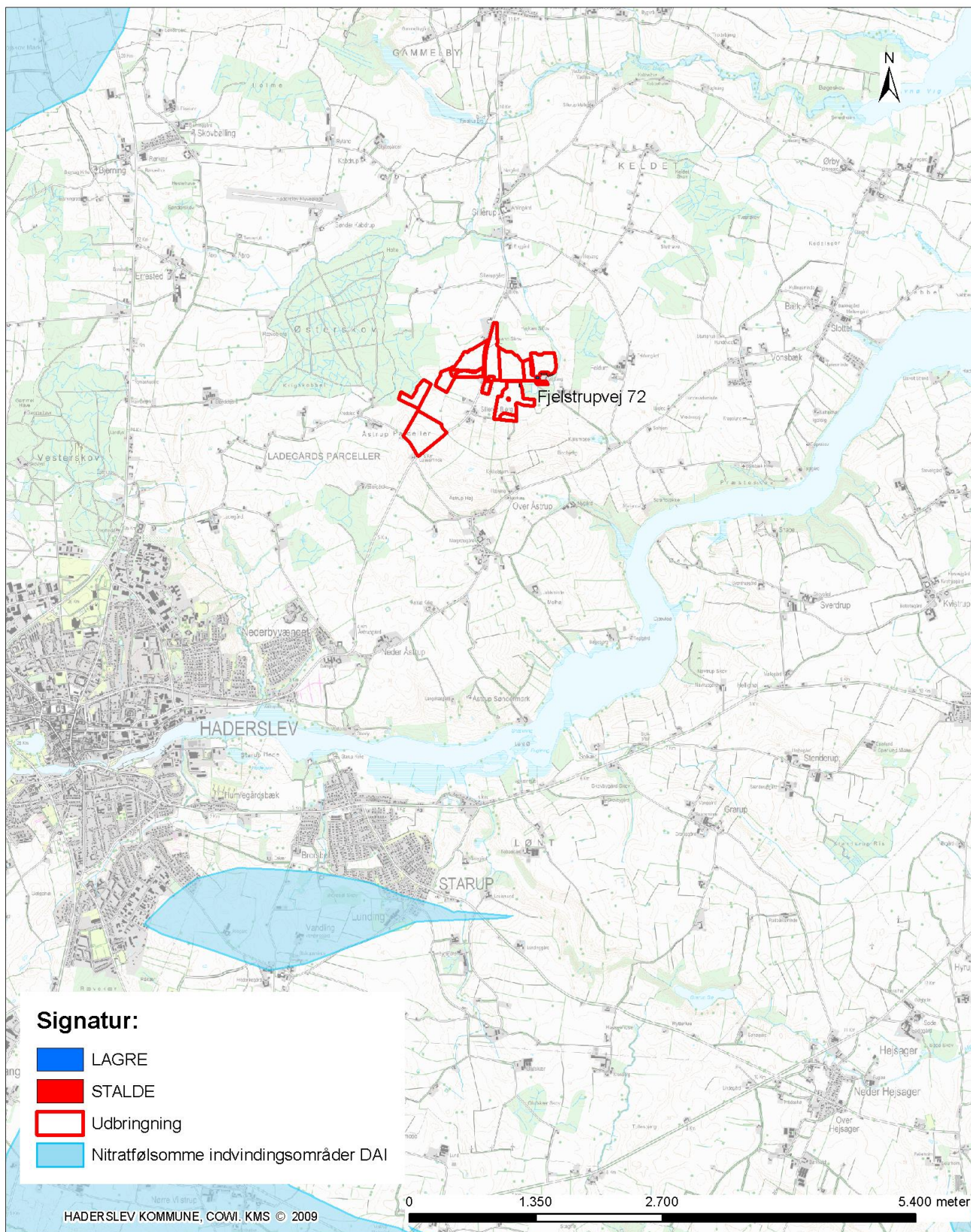
Kortet indeholder data af forskellig nøjagtighed og er derfor kun til oversigtsbrug.
 Kortet kan ikke anvendes ved skelstridigheder.
 Der tages forbehold for kortets ajourføringsstatus.

Teknik & Miljø - Miljø og Natur
 Sagsbehandler:
 Journalnummer:
 Udskrevet den: 25-02-2010
 Målestoksforhold: 1:37.949

Haderslev

Bilag 6: Nitratfølsomme indvindingsområder

Titel Fjelstrupvej 72

Indhold Nitratfølsomme indvindingsområder

Kortet indeholder data af forskellig nøjagtighed og er derfor kun til overblik. Kortet kan ikke anvendes ved skelstridigheder. Der tages forbehold for kortets ajourførningsstatus.

Teknik & Miljø - Miljø og Natur

Sagsbehandler:

Journalnummer:

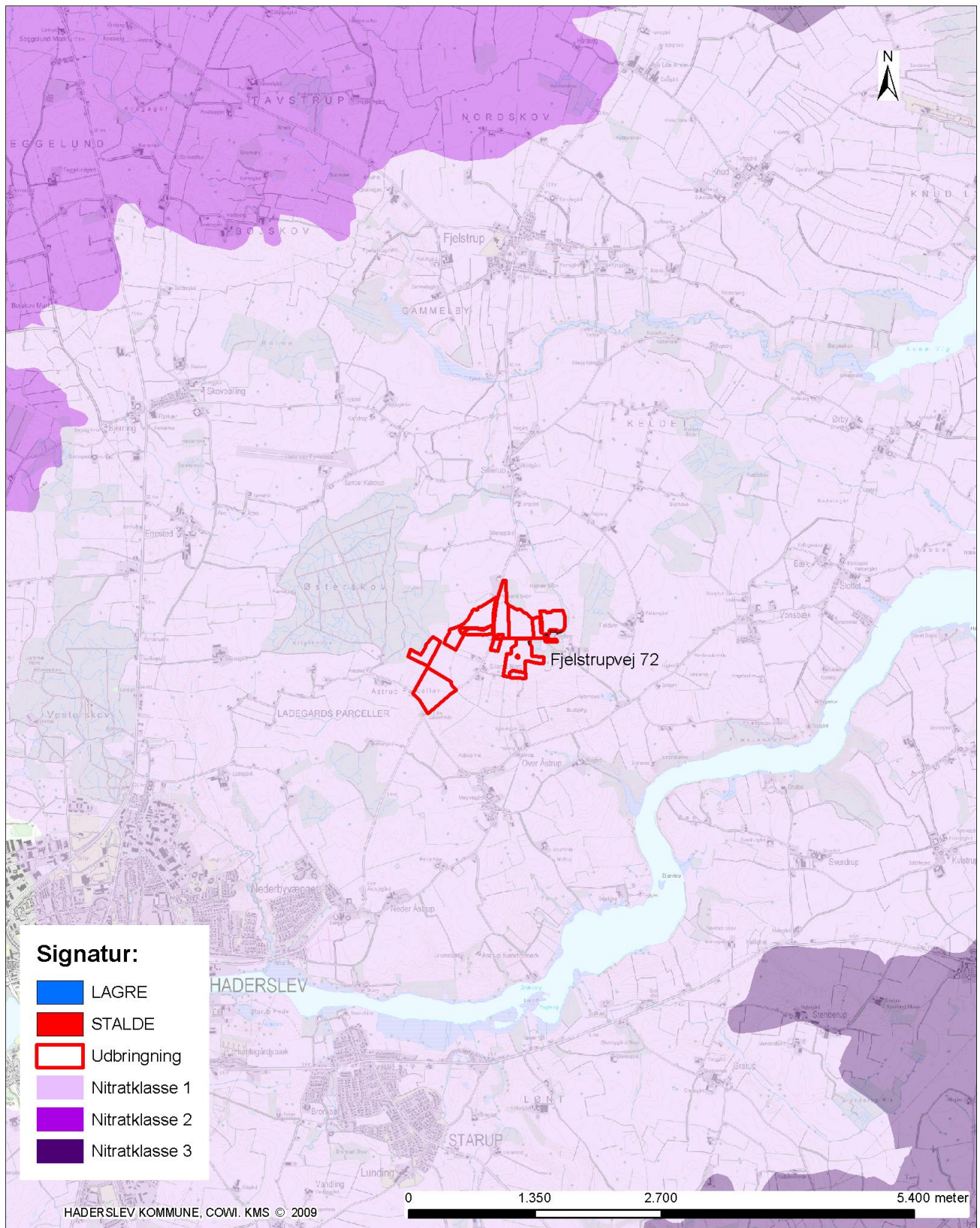
Udskrevet den: 25-02-2010

Målestoksforhold: 1:50.599

Haderslev

Bilag 7: Nitratklasser

Titel Fjelstrupvej 72
Indhold Nitratklasser

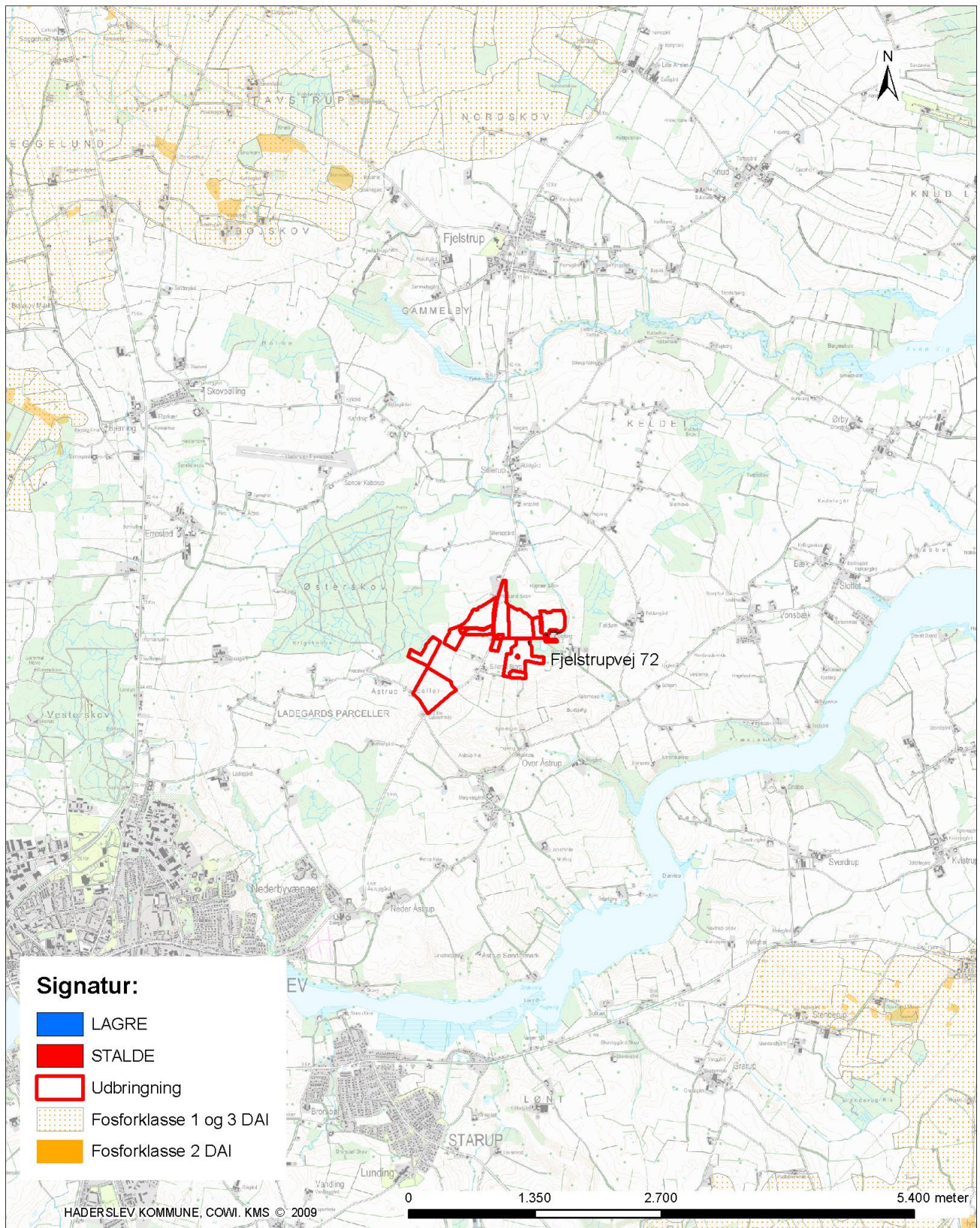
Kortet indeholder data af forskellig nøjagtighed og er derfor kun til oversigtsbrug.
 Kortet kan ikke anvendes ved skelstridigheder.
 Der tages forbehold for kortets ajourføringsstatus.

Teknik & Miljø - Miljø og Natur
 Sagsbehandler:
 Journalnummer:
 Udskrevet den: 25-02-2010
 Målestoksforhold: 1:50.599

Haderslev

Bilag 8: P-klasser

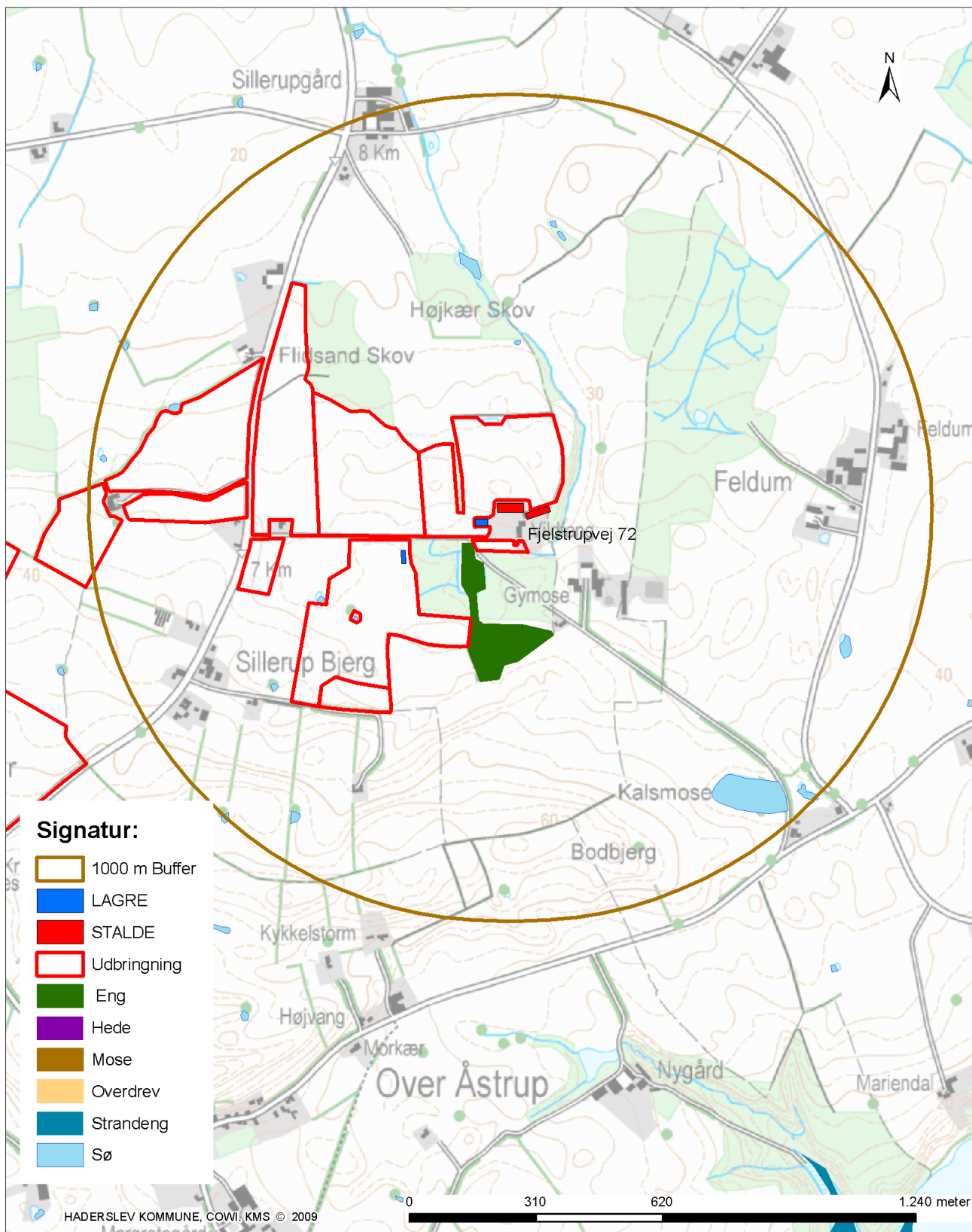
Titel Fjelstrupvej 72
Indhold Fosforklasse 1, 2 og 3
 Kortet indeholder data af forskellig nøjagtighed og er derfor kun til overblik. Kortet kan ikke anvendes ved skelstændigheder. Der tages forbehold for kortets ajourføringsstatus.

Teknik & Miljø - Miljø og Natur
 Sagsbehandler:
 Journalnummer:
 Udskrevet den: 25-02-2010
 Målestoksforhold: 1:50.599

Haderslev

Bilag 9: § 3 natur ved ejendommen

Titel Fjelstrupvej 72
Indhold 1000 m Buffer

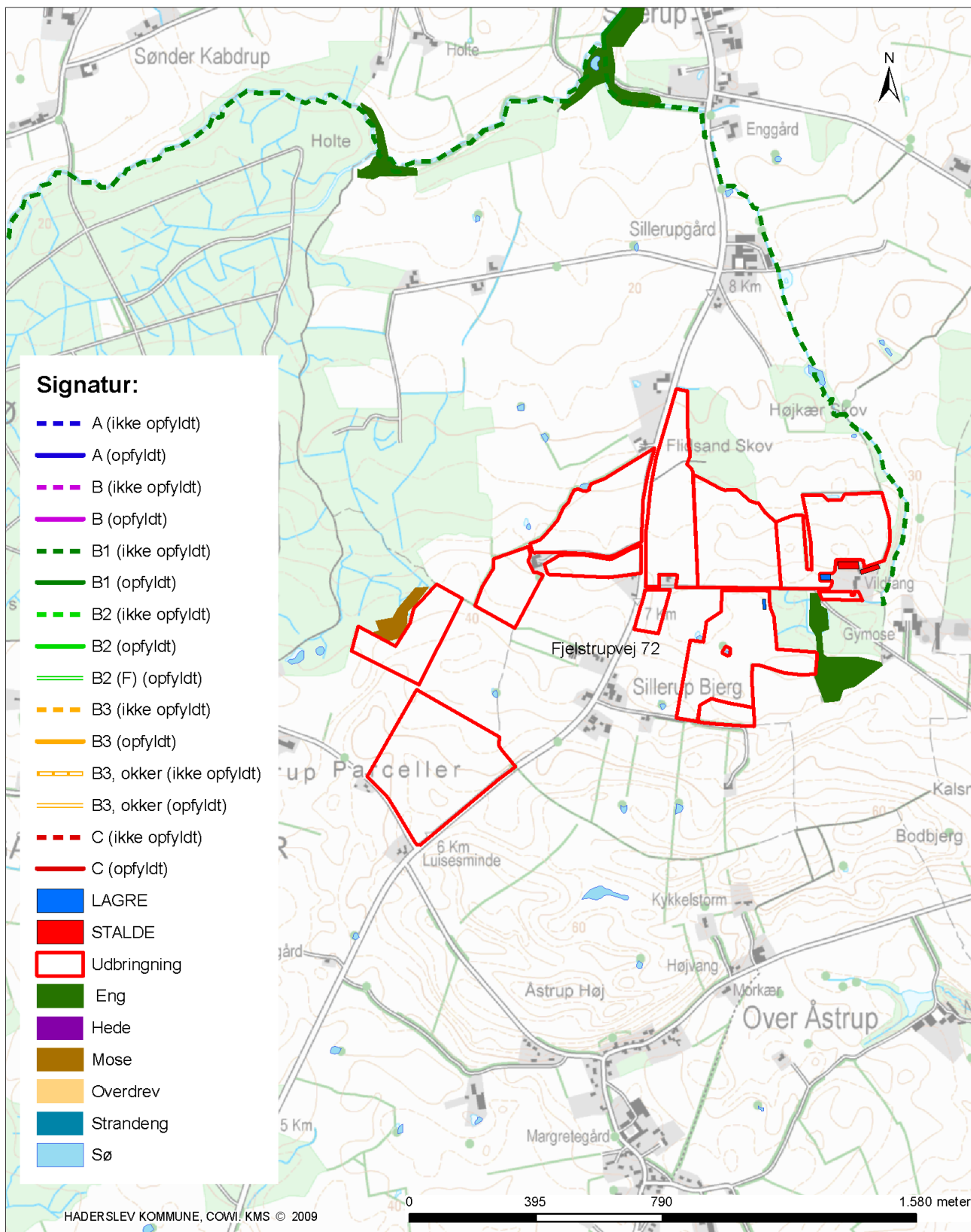
Kortet indeholder data af forskellig nøjagtighed og er derfor kun til oversigtsbrug.
 Kortet kan ikke anvendes ved skelstridigheder.
 Der tages forbehold for kortets ajourføringsstatus.

Teknik & Miljø - Miljø og Natur
 Sagsbehandler:
 Journalnummer:
 Udskrevet den: 25-02-2010
 Målestoksforhold: 1:11.621

Haderslev

Bilag 10: § 3 ved arealer, vandløb og søer

Titel Fjelstrupvej 72
Indhold §3 og målsatte vandløb

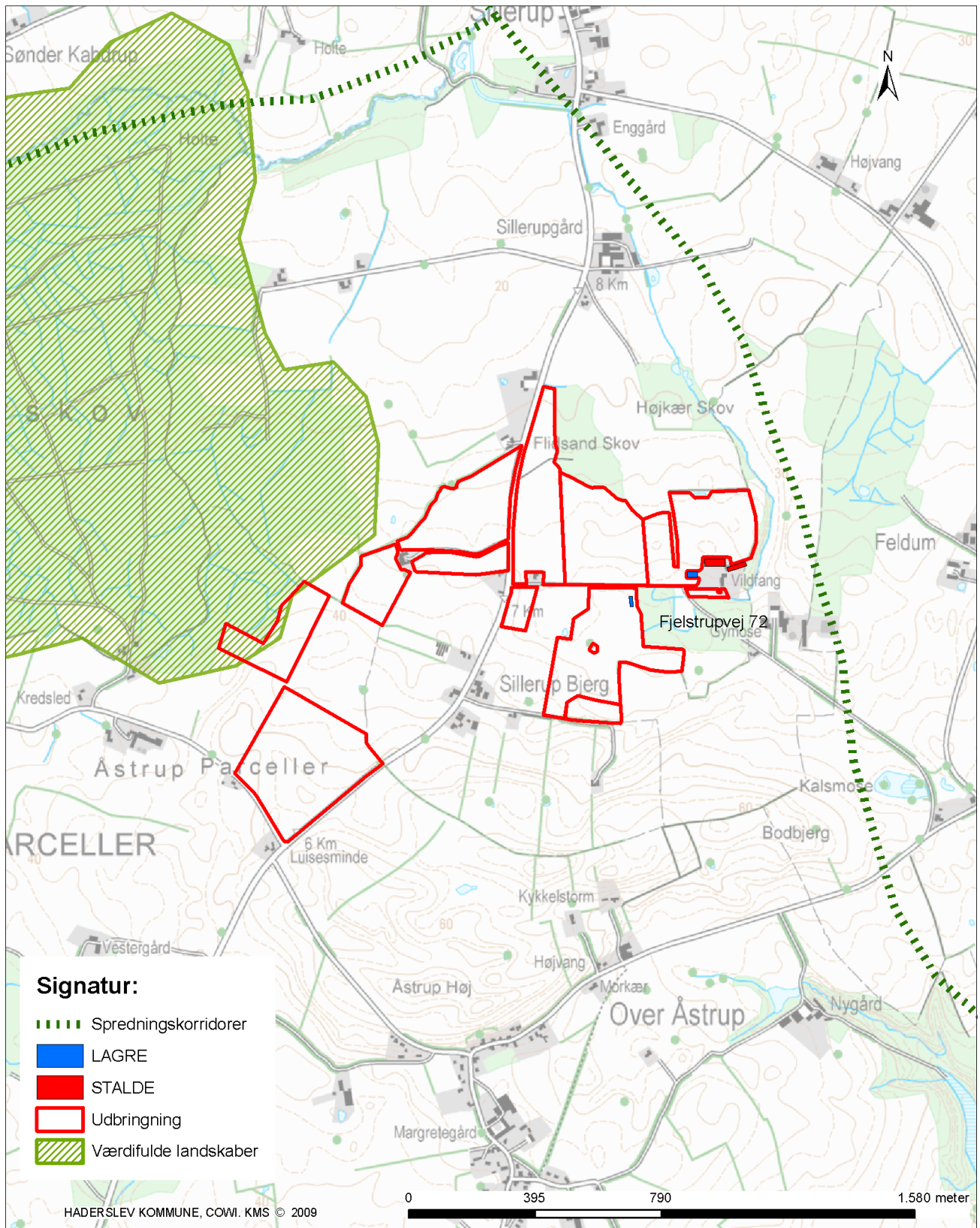
Kortet indeholder data af forskellig nøjagtighed og er derfor kun til oversigtsbrug.
 Kortet kan ikke anvendes ved skelstridigheder.
 Der tages forbehold for kortets ajourføringsstatus.

Teknik & Miljø - Miljø og Natur
 Sagsbehandler:
 Journalnummer:
 Udskrevet den: 25-02-2010
 Målestoksforhold: 1:14.785

Haderslev

Bilag 11: Værdifuldt landskab og spredningskorridorer

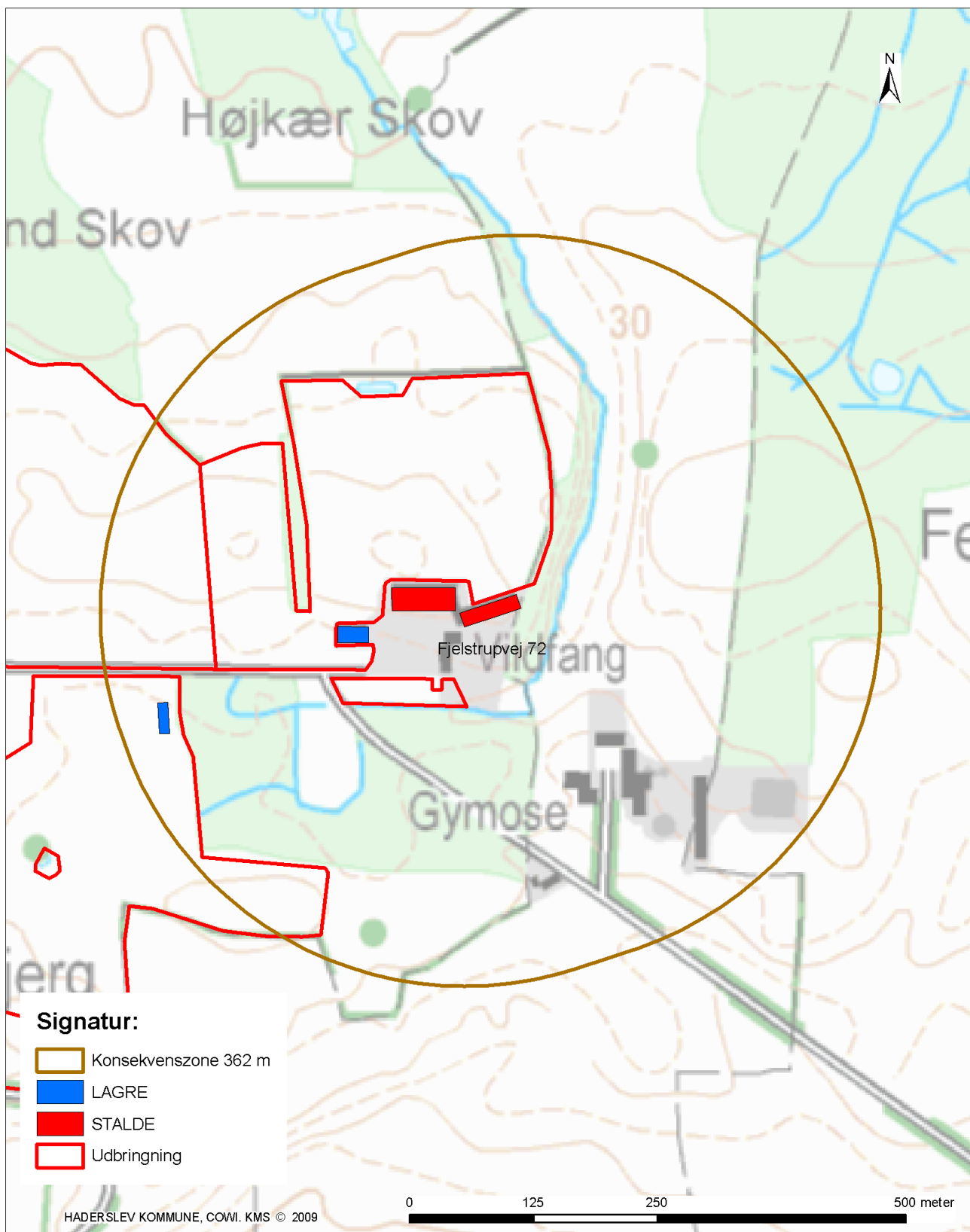

Titel Fjelstrupvej 72
Indhold Værdifulde landskaber og spredningskorridorer
 Kortet indeholder data af forskellig nøjagtighed og er derfor kun til overblik. Kortet kan ikke anvendes ved skelstridigheder. Der tages forbehold for kortets ajourføringsstatus.

Teknik & Miljø - Miljø og Natur
 Sagsbehandler:
 Journalnummer:
 Udskrevet den: 25-02-2010
 Målestoksforhold: 1:14.785

Bilag 12: Naboer og konsekvenszone

Titel Fjelstrupvej 72
Indhold Konsekvenszone 362 m

Kortet indeholder data af forskellig nøjagtighed og er derfor kun til oversigtsbrug.
Kortet kan ikke anvendes ved skelstrøgninger.
Der tages forbehold for kortets ajourføringsstatus.

Teknik & Miljø - Miljø og Natur
Sagsbehandler:
Journalnummer:
Udskrevet den: 25-02-2010
Målestoksforhold: 1:4.782

Haderslev

Bilag 13: Forudsætninger for type 2 korrektioner

Følgende formler skal anvendes ved beregning af den aktuelle type 2 korrektion på ejendommen, Plantedirektoratet 2005/2006 for kvælstof og 2006/2007 for fosfor:

Formler for kvælstof

Type 2 korrektion for Skrabehøns = $((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{prot. pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 1,81) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 2,88)) / 84,1 = (44,3 \times 15,78 \times 0,16) - (18,3 \times 1,81) - (0,65 \times 2,88) / 84,1 = 0,91$

Type 2 korrektionsfaktor = 0,91

I ansøgningen er dette opnået på følgende måde.

kg foder pr. årshøne	44,3*
Prot. Pct. i foder	15,78
kg æg pr. årshøne	18,3*
Kg tilvækst pr. årshøne	0,65*

*normtal Plantedirektoratet 2005/2006

Bilag 14 Natura 2000 område "Lillebælt" (N112)

Natura 2000 området "Lillebælt" består af habitatområde "Lillebælt" (H96), fuglebeskyttelsesområde "Lillebælt" (F47) og Ramsarområde "Lillebælt" (R15). Habitat- og fuglebeskyttelsesområdet er udpeget for at beskytte en række naturtyper og arter, som udgør områdernes udpegningsgrundlag. Ramsarområder er vådområder med så mange vandfugle, at de har international betydning og skal beskyttes. De er derfor udpeget som Ramsarområder af det enkelte land.

Områdebeskrivelse

Natura 2000 området omfatter Lillebælt fra Jylland til Fyn og fra Gamborg Fjord i nord til Halk Nor i syd. Ca. 280 km² består af hav og 70 km² er land. Havområdets jyske opland udgør ca. 46.000 ha. Lillebælt er et særpræget havområde med lave og dybe områder, som mod nord indsnævres til en flodlignende rende med op til 80 meters dybde. Stærk strøm udsætter kysterne for erosion og materialet aflejres andre steder som krumodder og strandvolde.

Der er 3 større beboede øer og 7 holme. Karakteristisk for området er de mange store og små kystlaguner, der er værdifulde levesteder for bundfauna- og flora, samt betydningsfulde overvintrings- og yngleområder for fugle.

Langs kysten og på øerne er der værdifulde strandenge og overdrev, der er levesteder for sjældne fugle- og plantearter.

Vigtigste naturværdier

Hele havområdet udgøres af habitattyperne lavvandede bugter, sandbanker, rev, kystlaguner og mudder- og sandflader. Der er flere større krumoddekomplekser, der nu er sammenvoksede og dækkede af strandeng med naturlige tidevandsrender og ofte med kystlaguner bagved. De vigtigste er Halk Nor, Bankel Sø, Hejlsminde Nor, på Årø, på Bågå, Flægen og Emtekær Nor, der er væsentlige levesteder for flere sjældne fugle- og plantearter. I kystområderne er der også mange vigtige forekomster af kalkoverdrev, sure overdrev og rigkær.

Lillebælt er udpeget som levested for 10 arter af ynglefugle. Området er især vigtigt for arterne havørn, rørhøg, fjordterne, havterne og dværgterne. Fem arter af trækkende vandfugle er udpegningsgrundlag. Vigtigst er dykænderne ederfugl, bjergand, hvinand og toppet skallesluger, som dog alle er gået tilbage de senere år.

Trusler mod områdets naturværdier

Næringsstofbelastning: Den samlede kvælstofbelastning fra det sønderjyske opland og atmosfæren til Lillebælt og fjordene heri var i 2004 på ca. 5335 ton N. Heraf udgjorde landbrugets belastning ca. 2047 ton N. Den generelle eutrofiering med luftbårne kvælstofforbindelser påvirker i nogen grad strandengene. Større effekt har eutrofieringen på overdrevene og rigkærene, hvor tålegrænsen er overskredet. For rigkærene vurderes tilledning af drænvand fra de intensivt dyrkede arealer også at være en trussel. Kystlagunerne vurderes alle at være påvirkede af næringssalte med kraftig algevækst til følge. I modsætning til de nordlige og sydlige dele af Lillebælt rammes Natura 2000 området kun i mindre omfang af iltsvind på grund af mere effektiv opblanding af vandsøjlen.

Tilgroning: Mange steder opgives afgræsning af strandenge og overdrev med tilgroning til følge. Både langs den jyske og den fynske kyst er der massive tilgroningsproblemer i hovedparten af områdets strandenge og rigkær med en vegetation, der i større arealer er højere end 50 cm.

Unaturlige vandstandsforhold: Hydrologien i dele af habitat-områdets landområder er relativt upåvirket mens andre er stærkt påvirket. Mange af strandengene og rigkærene samt den nedbrudte højmosse på Brandsø er præget af grøftning eller udpumpning af vand i en sådan grad at der opstår sommerudtørring eller større skader.

Andre trusler: Strandengene invaderes generelt af Rynket Rose, der breder sig langs strandene og på strandengene. Løse hunde er et alvorligt problem flere steder, da fuglene forstyrres meget - især i yngletiden. På Årø Kalv og på småøerne, Linderum m.fl. går småbådsejlere i land i yngletiden på trods af adgangsforbud. Småbåde og surfere sejler på vandfladen ved Årø Kalv også i yngletiden. De alsidige aktiviteter på skydeterrænet ved Halk Nor medfører forstyrrelser, som må antages at påvirke ynglefuglene. Ræv ankom til Årø under isvinteren 1994/95, og forhindrer nu især Ederfugl i at yngle. På Bågå og ved Emtekær Nor er der registreret forstyrrelser af ynglefugle, som bl.a. søges løst gennem henstillingsskiltning.

Igangværende pleje og genopretning

Området er omfattet af EU-LIFE projekt vedr. kystlaguner "Rehabilitation of the Baltic Coastal Lagoon Habitat Complex 2005". I det sønderjyske lillebæltsområde dækker projektet kystlaguner i Fuglsøområdet ved Hejsager. Området grænser op til Halk Nor. Projektet skal forbedre kystlagune-komplekserne, herunder forholdene for vadefugle og padder. Omkring Hejsager Strand er sommerhusejere på eget initiativ begyndt at bekæmpe Rynket Rose. I Føns Vang og ved Wedellsborg Hoved er der foretaget naturgenopretning efter vandmiljøplan II, som har betydet stor fremgang for ynglende og rastende vandfugle.

Udpegningsgrundlag for områderne

Habitatområde "Lillebælt" (H96):

Nr.	Art/Naturtype
1014	Skæv vindelsnegl (<i>Vertigo angustior</i>)
1016	Sump vindelsnegl (<i>Vertigo moulinsiana</i>)
1351	Marsvin (<i>Phocoena phocoena</i>)
1110	Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
1140	Mudder- og sandflader blottet ved ebbe
1150	* Kystlaguner og strandsøer
1160	Større lavvandede bugter og vige
1170	Rev
1210	Enårig vegetation på stenede strandvolde
1220	Flerårig vegetation på stenede strande
1230	Klinter eller klipper ved kysten
1310	Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand
1330	Strandenge
2110	Forstrand og begyndende klitdannelser
2120	Hvide klitter og vandremiler
2130	* Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)
3140	Kalkrige søer og vandhuller med kransnålgær
3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
3260	Vandløb med vandplanter
6210	Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)
6230	* Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
6410	Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
6430	Bræmmer med høje urter langs vandløb eller skyggende skovbryn
7120	Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse
7220	* Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand
7230	Rigkær
9110	Bøgeskove på morbund uden kristtorn
9130	Bøgeskove på muldbund
9160	Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund
91D0	* Skovbevoksede tørvemoser
91E0	* Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

* prioriteret naturtype

Fuglebeskyttelsesområde "Lillebælt" (F47)

Fuglebeskyttelsesområde "Lillebælt" (F47)

Arter på bilag 1, jf. artikel 4, stk. 1	Arter, jf. artikel 4, stk. 2	Ynglende i.h.t. DMU's database	Trækkende i.h.t. DMU's database	Kriterier
Sangsvane			T	F2, F4
Havørn		Y		F1
Rørhøg		Y		F1
Plettet rørvagtel		Y		F1
Engsnarre		Y		F1
Klyde		Y		F1
Brushane		Y		F3
Mosehornugle		Y		F3
Fjordterne		Y		F3
Havterne		Y		F1
Dværgterne		Y		F3
	Bjergand		T	F4
	Ederfugl		T	F4
	Hvinand		T	F4,F7
	Toppet skallesluger		T	F4

Y: Ynglende art.

T: Trækfugle, der opholder sig i området i internationalt betydende antal.

Tn: Trækfugle, der opholder sig i området i nationalt betydende antal.

F1: arten er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets p.t. gældende Bilag I og yngler regelmæssigt i området i væsentligt antal, dvs. med 1 % eller mere af den nationale bestand.

F2: arten er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets p.t. gældende Bilag I og har i en del af artens livscyklus en væsentlig forekomst i området, dvs. for talrige arter (T) skal arten være regelmæssigt tilbagevendende og forekomme i internationalt betydende antal, og for mere fåtallige arter (Tn), hvor områder i Danmark er væsentlige for at bevare arten i dens geografiske sø- og landområde, skal arten forekomme med 1 % eller mere af den nationale bestand.

F3: arten har en relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til den samlede opretholdelse af bestande af spredt forekommende arter som f.eks. Natravn og Rødrygget Tornskade.

F4: arten er regelmæssigt tilbagevendende og forekommer i internationalt betydende antal, dvs. at den i området forekommer med 1 % eller mere af den samlede bestand inden for trækvejen af fuglearten.

F5: arten er regelmæssigt tilbagevendende og har en væsentlig forekomst i områder med internationalt betydende antal vandfugle, dvs. at der i området regelmæssigt forekommer mindst 20.000 vandfugle af forskellige arter, dog undtaget måger.

F6: arten har en relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til at opretholde artens udbredelsesområde i Danmark.

F7: arten har en relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til artens overlevelse i kritiske perioder af dens livscyklus, f.eks. i isvintre, i fældningstiden, på trækket mod ynglestederne og lignende.

Bevaringsstatus og trusselvurdering for naturtyper og arter på udpegningsgrundlagene

Naturtype/art	National/lokal bevaringsstatus	trusselvurdering
1110 - Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand	Den nationale bevaringsstatus er indberettet til EU som ugunstig Bevaringsstatus er ugunstig eller vurderet ugunstig	Næringsstoffer og miljøfarlige stoffer.
1140 - Mudder- og sandflader blottet ved ebbe	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig Bevaringsstatus er ugunstig eller vurderet ugunstig	næringsstoffer og miljøfarlige stoffer
1150 - *Kystlaguner og strandsøer	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig Bevaringsstatus er ugunstig eller vurderet ugunstig	Næringsstoffer og miljøfarlige stoffer.
1160 - Større lavvandede bugter og vige	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig Bevaringsstatus er ugunstig eller vurderet ugunstig	Næringsstoffer og miljøfarlige stoffer.
1170 - Rev	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig Bevaringsstatus er ugunstig eller vurderet ugunstig	Næringsstoffer og miljøfarlige stoffer. Fiskeri med bundslæbende redskaber og skibsfart
1210 - Enårig vegetation på stenede strandvolde	Den nationale bevaringsstatus er ikke vurderet. Bevaringsstatus i området er ukendt	Tilgroning
1220 - Flerårig vegetation på stenede strande	Den nationale bevaringsstatus er ikke vurderet. Bevaringsstatus i området er ukendt	Tilgroning med invasive arter
1230 - Klinter eller klipper ved kysten	Den nationale bevaringsstatus er ikke vurderet. Bevaringsstatus i området er ukendt	-
1310 - Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand	Den nationale bevaringsstatus er ikke vurderet. Bevaringsstatus i området er ukendt	-
1330 - Strandenge	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig	tilførsel af næringsstoffer, tilgroning, uhensigtsmæssig hydrologi og invasive arter.
2110 - Forstrand og begyndende klitdannelse	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig Bevaringsstatus i området er ukendt	(eutrofiering)
2120 - Hvide klitter og vandremiler	Status i Danmark er ikke vurderet. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig	N-depositionen overstiger laveste Ende af tålegrænseintervallet. Tilgroning og invasive arter.
2130 - * Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig	N-depositionen overstiger laveste Ende af tålegrænseintervallet. Tilgroning og invasive arter.
3140 - Kalkrige søer og	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som	for højt næringsstofniveau, tilførsel af næringsstof

vandhuller med kransnållalger	ugunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig.	fer fra landbrug, spredt bebyggelse og andeopdræt, samt N-deposition.
3150 - Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vanddaks	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig	for højt næringsstofniveau, tilførsel af næringsstoffer fra landbrug, spredt bebyggelse og andeopdræt, samt N-deposition.
3260 - Vandløb med vandplanter	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig	grødeskæring, bundoprensning, regulering med uhensigtsmæssig hydrologi, belastning med næringsstoffer
6210 - Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (*vigtige orkidélokaliteter)	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig.	N-depositionen overstiger laveste ende af tålegrænseintervallet på størstedelen af arealerne, tilførsel af næringsstoffer fra tilstødende arealer, tilgroning, invasive arter og arealreduktion
6230 - *Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig	N-depositionen overstiger laveste ende af tålegrænseintervallet på størstedelen af arealerne, tilførsel af næringsstoffer fra tilstødende arealer, tilgroning, invasive arter og arealreduktion
6410 - Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig	N-depositionen overstiger laveste ende af tålegrænseintervallet på størstedelen af arealerne, tilførsel af næringsstoffer fra tilstødende arealer, tilgroning, invasive arter og arealreduktion
6430 - Bræmmer med høje urter langs vandløb eller skyggende skovbryn	Den nationale bevaringsstatus er ikke vurderet I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig	Oplægning af materiale fra vandløbsvedligeholdelse, påvirkning af næringsstoffer og sprøjtemidler fra tilstødende arealer, samt uhensigtsmæssig hydrologi og stedvis store bevoksninger af invasive arter
7110 - *Aktive højmoser	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig.	Små delområder, sårbarhed overfor vandstandsændringer og -svingninger
7120 - Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse	Den nationale bevaringsstatus er ukendt I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig	N-depositionen overstiger højeste ende af tålegrænseintervallet.
7220 - * Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig.	N-depositionen overstiger laveste tålegrænse på hovedparten af arealerne, tilførsel af næringsstoffer fra tilstødende landbrugsarealer, tilgroning, arealreduktion og uhensigtsmæssige vandstandsforhold.
7230 - Riggær	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig.	N-depositionen overstiger laveste tålegrænse på hovedparten af arealerne, tilførsel af næringsstoffer fra tilstødende landbrugsarealer, tilgroning, arealreduktion og uhensigtsmæssige vandstandsforhold
9110 - Bøgeskove på morbund uden kristtorn	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig.	N-depositionen overstiger laveste ende af tålegrænseintervallet på alle arealer, og den høje ende af tålegrænseintervallet er endog overskredet på alle de jyske og dele af de fynske forekomster
9130 - Bøgeskove på muldbund	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig.	N-depositionen overstiger laveste ende af tålegrænseintervallet på alle arealer, og den høje ende af tålegrænseintervallet er endog overskredet på alle de jyske og dele af de fynske forekomster
9160 - Egeskove og blandeskove på mere eller mindre rig jordbund	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig.	N-depositionen overstiger laveste ende af tålegrænseintervallet på alle arealer, og den høje ende af tålegrænseintervallet er endog overskredet på alle de jyske og dele af de fynske forekomster
91D0 - *skovbevoksede tørvemoser	Bevaringsstatus i Danmark vurderes til at være ukendt (atlantiske del)/ugunstig (kontinentale del) I området er bevaringsstatus ugunstig eller vurderet som ugunstig...	N-depositionen overstiger laveste ende af tålegrænseintervallet på alle arealer, og den høje ende af tålegrænseintervallet er endog overskredet på alle de jyske og dele af de fynske forekomster
91E0 Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld	Den nationale bevaringsstatus er indberettet som ugunstig. Alle arealer i området med elle- og	-

	askeskov (63 ha) har en høj-god skovtilstand.	
Skæv vindelsnegl	Den nationale bevaringsstatus for skæv vindelsnegl er indberettet som ukendt. Bevaringsstatus i området er ukendt	-
Sump vindelsnegl	I 2007 blev bevaringsstatus for sump vindelsnegl vurderet som gunstig. Bevaringsstatus i området er ukendt	-
Marsvin	Den nationale bevaringsstatus for marsvin er indberettet som ugunstig I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	Markant nedgang i bestanden bl.a. som følge af forringet fødegrundlag, forstyrrelser, risiko for påvirkning med miljøfarlige stoffer, bifangster af marsvin i fiskenet
Sangsvane	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som gunstig. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	reduceret fødegrundlag, forstyrrelser, tilgroning af strandenge
Havørn	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som gunstig Bevaringsstatus i området er ukendt	
Rørhøg	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som gunstig Prognosen er gunstig eller vurderet gunstig for Rørhøg, som vurderes at have stabile bestande i området	
Plettet rørvagtel	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som ugunstig. I 2005 lå antallet af plettet rørvagtel under den foreslåede tærskel værdi for gunstig bevaringsstatus I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	afvanding af enge og moser, forstyrrelser samt rørhøst.
Engsnarre	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som ugunstig. Bevaringsstatus i området er ukendt	
Klyde	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som gunstig. Ved NOVANA-overvågning i 2007 lå bestanden over det foreslåede faglige niveau for gunstig bevaringsstatus. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	tilgroning af ynglesteder, forstyrrelser og prædation.
Brushane	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som ugunstig. Antallet af ynglepar har i 2007 ligget under det foreslåede faglige kriterium for gunstig bevaringsstatus for arten. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	tilgroning af ynglesteder, forstyrrelser og prædation.
Mosehornugle	Den nationale bevaringsstatus for arten som ynglefugl er i 2003 vurderet som ugunstig. I NOVANA-overvågningen 2007 blev der ikke registreret ynglende mosehornugle i Danmark. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	tilgroning af ynglesteder, forstyrrelser og prædation.
Fjordterne	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som gunstig. Ved NOVANA-overvågning i 2006 lå bestanden langt lavere end det foreslåede faglige kriterium for bestandsstørrelse for gunstig bevaringsstatus. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	forstyrrelser, prædation og reduceret fødegrundlag.
Havterne	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som gunstig idet arten vurderes stabil eller i fremgang. Ved NOVANA overvågning i 2006 lå bestanden langt lavere end det foreslåede faglige kriterium for bestandsstørrelse for gunstig bevaringsstatus. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller	forstyrrelser, prædation og reduceret fødegrundlag

	vurderet som ugunstig	
Dværgterne	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som ugunstig idet arten samlet set er i tilbagegang. Ved overvågning i 2006 lå bestanden ganske langt under det foreslåede faglige kriterium for bestandsstørrelse for gunstig bevaringsstatus I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	forstyrrelser, prædation og reduceret fødegrundlag
Bjergand	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som gunstig I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	reduceret fødegrundlag, forstyrrelser
Ederfugl	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som ugunstig. Ved overvågning i 2006 lå bestanden langt lavere end det foreslåede faglige kriterium for bestandsstørrelse for gunstig bevaringsstatus. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	reduceret fødegrundlag, forstyrrelser
Hvinand	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som gunstig I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	reduceret fødegrundlag, forstyrrelser
Toppet skallesluger	Den nationale bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som gunstig. I området er bevaringsstatus for arten ugunstig eller vurderet som ugunstig	reduceret fødegrundlag, forstyrrelser